D. A.

DISSERTATIONEM JURIS PUBLICI

De

STATU & VETERIS REIPUBLICÆ ROMANÆ & ROMANO GERMANICÆ,

Consensu Magnifici VVitebergensium Jctorum Ordinis,

Sub PRÆSIDIO

VIRI

NOBILISSIMI, CONSULTISSIMI ATQUE EXCELLENTISSIMI

DN. WILHELMI LEISERI,

JCTI & ANTECESSORIS HUJUS ACADEMIÆ FAMIGERATISSIMI, CURIÆ ELECTORALIS, SCABINATUS AC FACULTATIS JURIDICÆ ASSESSORIS GRAVISSIMI, p.t. DECANI SPECTATISSIMI,

PATRONI AC PRÆCEPTORIS SUI SUBMISSE ÆTATEM SIBI DEVENERANDI

publicè habebit in Auditorio JCtorum

horis consvetis d. 1. M. Febr.

JOANNES BALTHASAR HIMMELIUS,

CALA- THURINGUS,

LITERIS MICHAELIS Wendt/

ANNO M DC LXV.

69

CUM. DEO!

Procemium.

Nulla impræſentiarum de antiquâ antiquæ Romæ incomparabili illâ potentiâ, nulla de antiquisſimis ejus virtutibus, nulla quoq; de variis variorum ſuperbisſimis elogiis atq; encomiis, ut ne ſupra plantam, quod ajunt, evagemur, verba facturi ſumus. Et certè quid hoc, quàm *λαλεῖν πρὸς ἔχοντα τὴν ἐπιστήμην*, quàm *τὸ φῶς ἡλίῳ δανείζειν*, aliud eſſet? Etenim quotusquisq; datur, qui Cymmeriis adeò implicitus tenebris, ac omnis prorſus hiſtoriæ inops ſit, ut etiam id, quod nulla non mundi pars jugiter admiratur, noſſe nequeat? Quis populus, (Muret. *in orat. 2. exord. par. 1. Orat.* de Venet. Rep.) quæ gens, quæ hominum natio, vel tam immanis atq; barbara, vel tam inculta diſciplinis, quam non Roma non gloriâ modò & ſplendore nominis ſui, verùm etiam admiratione compleverit? Illa eſt, quæ ipſius Apoſtoli voce laudata: quâ nulla unquam Resp. nec major, nec ſanctior, nec bonis exemplis ditior fuit, *Liv. Dec. 1. l. 1.*: quippe quæ legem patria, *Nov. 9. in præf. & l. 7. Omnes dies. C. de fer.* Illa eſt, quæ caput orbis audit ab Imp. Zenone, *l. Nemini. 3. ver. Quoniam verò. C. de Coss. &c.*, *confer* §. *Sed & ſi. 10. Conſt. de Concept. ff. ad Tribon. & Liv. l. c. p. m. 20.*, *Plin. l. 3. N. H. c. 5.*, Urbs æterna eſt Impp. Honorio & Theodoſio, *l. un. C. de privil. corp. U. R.*, *l. 1. Porcinarii. C. de Suar. &c. confer Tibull. l. 2. Eleg. 5.* Mundi miraculum, arx nationum ac Regum eſt. *Lipſ. Admir. l. 1. c. 2. p. m. 3.* Totius terræ habitatæ compendium eſt. *vi. Athen. Δειπνοσ. l. 1. c. 15.*

Terrarum Dea gentiumq; Roma *est*,
Cui par est nihil & nihil secundum. *Martial.*
Omnia Romanæ cedant miracula terræ.

Natura hîc posuit, quicquid ubiq; fuit. *Proper. l.3. Eleg. 21. v 17. & 18.* Et, quis præconia, quibus Urbs fulget, omnia proferre potis? Valentiæ nostræ, *Solin. c. 1.*, alia ornamenta lege sis, ut innumeros alios hôc locô taceam. præprimis *in Mur. l 17. V. L c. 12., Magio l. 4 Miscell c 5., Bodin. de Rep l. 1. c. 9., Mart. de jurisd. par. 1. c 10. n. 11., Zach. Viet. de caus. Exempt Imp concl. 1., Heins. Or. 10. &c. &c.* Cùm verò nihil, simul ac natum est, ex omni statim parte etiam perfectum, Romæ quoque incunabula multùm quidem exilia fuere. Testatum idem ire videmus tum tantam Græcorum cohortem, tum verò maximè tantam Rom. scriptorum turbam. *vi. Dionys. Halicar. A. R. l. 1. c. 2., Plutarch. in vit. Romu., Apollodorum in Euxenide, Strab. l. 13. p. m. 565. & quos longô ordine enumerat Onuphr. Panvin. l. 1. comment. Reip. Ro. vi. Liv. l. c., Cic. de Cons. Mo., Sal. in B. C., Justin. l. 4., Flor. in Prol., Plin. d. c., Al. ab Al. G. D. l. 4. c. 16., Eutrop. l. 7., Paterc. l. 1. &c. &c. confer Sleid. l. 1. de 4. S. I., & Jul. Reinecc. Vol. 1. à fol. 588., & Valent. Forster de I. R. Exor. n. 1. vi omnino Jos. Ros. A. R. l. 1. c. 1. & 2. & ad ea Thom. Dempsterum confer præprim. Nicola. Myler. de Princ. & stat. Imp. R. G par. 1. c. 1. Engelb. Abb. de ortu & fin. R. Imper.* Verùm enim verò quantulumcunq; istud primum Romæ elementum, & quantuluscunq; iste primorum incolarum numerus fuerit, usq; adeò tamen brevi increbuit, ut etiam Eoo ac Hespero (mirifica sanè fortuna) metum plusquam gravem subitò attulerit. *Νῦν ἡ Ῥωμαίων πόλις, inquit Halicar. in proœm. paul. post init., ἁπάσης μὲν ἄρχει γῆς. confer Polyb. l. 1. post init. ac l. 6. 15.* Quiescere enim citius victrix aquila non potuit, quin armis aut armorum terrore percelleret, quantum ad Orientem est, & quantum Occidens respicit, quantumve ex utriusq; lateribus est. *vi. Zach. Viet. l. c arg. proœm. I. §. quorum., Nov. 9. in præf., Nov. 26. c. 2., Nov. 24. in præf., Const. de J. C. C. ad Menn. in pr. confer Gloss. in c. Venerabilem, Bald. in Aut. habit. Ne fil. propat, Bart. in l. Hostes. 24. de captiv. & postl. rev., Liv. l. 4. & 7. Flor. l. 2. c. 1. Casp. Fac. Pol. Liv. par. 1. arte 15. & 16. Paurm. de jurisd. l. 2. c 1 confer Dn. Myler. l. c. ubi præter al. citat Fulv. Pacianũ de probat. 2. c. 26. n. 24., & incomparab.*

Herm.

Herm. Conring. de Germ. Imp. Rom. c. 2. Tantillas (perpende) familias tantum ac tam immensum excepit Imperium. Hinc postmodum ditio Romanæ civitatis non amplius, *uti in l. Urbis appellatio. 2., l. Ut Alfenus ait. 87., l. Ædificia Romæ. 139., l. Qui in continentib. 147. de V. S. & l. Nam quod liquida. 4. ff. de pen. leg.*, Roma Urbs murô cincta, sed orbis Rom. appellitari consvevit. *l. In orbe Ro. 17. ff. de sta. ho. vi. Cic. Phil. 2. & ad eand. Gotofr. comm., Cassiod. l. 3. Ep. Var. pen., Salvia. Massil. l. 7. de verô Dei jud., Hegesipp, l 2. c. 9. & Francisc. de Amaya citante My. c. l. c. 6. n. 6.* Quemadmodum autem omnis Resp. ex duobus potissimùm vinculis, unô potestatis, alterô subjectionis, & duobus membris, unô eorum, qui præsunt, alterô, qui subsunt, constat; *Arist. Pol. l. 1. c. 3., Bodin. l. 3. de Rep. c. 5.; Joach. Steph. de jurisd. l. 1. c. 1., Herm. Kirch. de Rep. Diss. 2. th. 1.* (quod enim navis absq; navarchâ, id populus sine gubernatore est. *Simanc. de Rep. l. 5. c. 1. & 2., Hotom. de ju. R G. l. 1. c. 19. & 25., Francisc. Patrit. Senens. de Regib. & Regn. instit. l. 1. t. 10. & 11., Rossæ inst. Reip. Christia. in Reg. & Imp. aut. l. 1. c. 1.*) sic Romanus etiam orbis, quantus quantus is fuerit, nunquam omnino Anarchiâ, quæ, quàm Tyrannis, majus malum, *Schard. in Lex. jur. sub vo. Anarch. p. m. 81. B. & Dn. Becker. in Synops. jur. publ. proœm. confer. Joan. Bod. de Rep. l. 6. c. 4. circa pr. n. 192.* contaminatus est; sed perpetuò suum habuit magistratum. Aliô quidem atq; aliô tempore alius ille atque alius fuit. Inde est, quod dicitur, non unius generis Reip. Rom. statum fuisse. *Valent. Forst. l. c.* Huncce Imperii Rom. statum (ad rem meam ocyus, ne multijugâ meâ præfatione incongruè horas fallam, advolo) breviore nullisq; de loquendi Veneribus sollicitô sermone (neq; etiam hoc scribendi genus gravissimum characterem, & plus quàm operosâ operâ politum cothurnum admitttit.) hôc locô persequi, mihi animus est. Propositum secundet is, per quem jura Imperii suscipit Imperator, *l. In nomine Domini. 2. C. de Off. Præf. Præt. Afr., l. Deo autore. 1. in pr. C. de V. I. E. Nov. 28. c. 4., & Nov. 47. c. 1. §. si qua vero. 1.*, & statum Reip. sustentat, *d. Const. de Concept. ff. ad Trib. in pr.*

Quoniam vocabula sunt notæ rerum, *Arist. de Interpr. c. 1 & 2., & l 6. Top c. 1. & 6., Herm. Vultej. ad §. si quis 13. I. de Legat.*, atq; à nominibus rectè auspicamur, ex *Scal. Exerc. 356. Sect. 1. Dn. Arum. Disc.*

Academ.de I.P. vol. 5. Discur. 1. c. 1. prin. confer. Scal. Exerc. 5. sect. 1. nos, ne communem ordinem negligamus, prius ponemus, quàm ipsum Reipub. Rom. statum in medium producamus, quid per eandem vocem indicatum eamus. Status pro varietate rerum, quibus applicatur, varia denotat. *vi. post Joan. Limn. l. 1. de I. P. c. 10. num. 1., Lexicogr. & imprimis Dn. Buchn. sub vo. sto. & Politicos: junct. Flor. l. 4. c. 3.* Missis hîc reliquis significationibus nos vocabulô statûs non, quod Justinianus in definitione juris publici, *l. de I. & I. §. Hujus studii ult. atq; ff. eod. l. 1.* §. *Hujus studii. 2.*, volumus, sed Reip. formam, &c. *cum Pompon l. Necessarium itaq;. 2. ff. de O. I. §. Et cùm placuisset. 24., Herm. Kirchn. de Rep. Disp. 3. ad th. 1. lit. A. ac Felwing. Dissert. Pol. de Interreg. §. 6. p. m. 650. Ita quoq; usurpat Arnis. in inscr. c. 6. sect. 3. l. 2. de Rep. & Crug. in Colleg. Pol. th. 43. Disp. 3.* Secundùm huncce de Rep. rectè judicatur. Non enim, benè censet *Christoph. Besold. in Op. Pol. Dissert. de Monar gener. c. 2. num. 2.*, ex gubernandi ratione Resp. definienda est, sed penes quos summa illa Imperii sunt jura, & ipsâ absoluta potestas, secundùm illos de statu Reip. statuendum erit. *confer Arnold. Clopmar. l. 6. A. R. c. 15.* Nam Reip. status Regalis esse potest, gubernatio tamen popularis futura est, si Rex omnia Imperia, Sacerdotia, pœnas &c. omnibus ex æquô distribuat. *Bodin. de Rep., qui falso jactat, sese primum hocce observasse, cùm tamen jam dudum ante aliquot secula ipsum ante Aristoteles l. 4. Pol. c. 5. idem docuerit, l. 2. c. 2. 189 & eod. l. c. 7. n. 233.* Reliquas τῆ status considerationes relinquimus, qui vocabulorum anatomias in delitiis habent, Grammaticis, genti isti contentiosæ. *Magnific. Dn. Casp. Ziegl. Disp. de conditi. th. 7.* Status à quibusdam, *ex quibus Kirchn. d. l. th. 2.*, bifariam consideratur; secundùm quantitatem Reip., & qualitatem. Ἔστι δὲ πᾶσα πόλις ἐκ τοῦ ποιοῦ καὶ ποσοῦ. *Arist. l. 4. Pol. c. 12.* Nos respectu priore, quippe qui institutum nostrum nihil adjuvat, remotô ad alterum oculos directuri sumus. Consistit autem status ἐκ τοῦ ποιοῦ in ipsâ Reip. majestate imperante. Hâc ratione Resp. vel simplex (cujus Monarchia, Oligarchia generatim vocata, ac Democratia, species) vel mista est. Et hæc sunto de notatione statûs generatim. Propero jam ad statum Rom. Imperii. Hujus ad optimam cognitionem requiritur accurata temporum, quibus mutatus ille fuit, distinctio. *Arnis. Doctrin. Pol. l. 1. c. 8.* Occurrunt autem penitius perspe-

ſpectanti quatuor utique diverſa tempora. *Dn. Wendeler. Philoſ. Pract.l.2.c.4.ſect.1.quæſt.2.*,Schönborn. *Pol.l.5.c.1.2.& 3.confer Flor.in Prolog., Juſt.Lipſ.de M.V.P.R. atq; Ro. hiſtoricos quoslibet.* Toties n. παμβασιλεία Rom.(ità Pompejus appellavit Romanorum veterum ſummum ac univerſale imperium. *Reinhar.* König *in Theatr. Pol.Tripar.par.1.c.15.n.1.ex Hermann.Kirchn.de Rep. Diſp.3. Coroll.6.*) planè mutata.*confer Machia l.1. diſp. de Rep. c.2.fin.* Conſtabit ergò diſcurſus noſter quinq; præcipuis capitibus, quorum

in primo acturi ſumus de ſtatu Imperii Rom., qui fuit ſub Regibus,
in ſecundo, qui ſub primis COSS.,
in tertio, qui ſub Tribunis pl.,
in quarto, qui ſub Imperatoribus,
in quinto, de modernâ Reip.facie.

CAPUT I.

DE REGIBUS.

ROmani Imperii ſub Regibus ſtatus fuit quàm maximè Monarchicus. *expreſſè Joan.Cuſpin.in præfat.libri de vl.Rom.Imp. & Eraſm.Ungeb.Exer.Juſt 2.q 4 p.m.54.vi.l.Neceſſarium itaq; 2. de O. J. §.Et quidem 4.& 5. Quod ad 14.ead.,Tacit. l. 1. Annal., Juſt.l.1.,Polyd. Verg. de R.I. l.2. c.3.p.m.114.,Halicar.l.2 c.1.,Althuſ.Pol.c.32.p.m. 459., Herm.Kirchn.l.c.,*Schönborner *l.5. Pol. cap. 1., Cruger. in Colleg Pol. Diſp.4.th.7.,Arniſ.l.c.,& de Rep.l.2. c.6.ſect 3.n.3., Reinh.* König *l.c., Wendeler.l.c., Hieron.Henning. Geneal. Tab. tom. 4. in præfat.ad Lect. p. m. 644. & M. Zuer Boxhorn. Diſſert. Pol. de Imperio Rom. 1. in pr.* Quando verò Monarchæ titulô Rom. Regem nos notamus, non ſimpliciter, ſed certô aliquô modô id intellectum volumus. Benè ſatis, arbitror, nota eſt illa Monarchiæ diſtinctio, *quam habet Jacob. Martin. Pol.l.2.c.3.confer Carpz.de L.R. G.c.13.ſect.7.n.11. & c. eod.ſect.10. num.5.*, quâ ead.vel Theologicè, vel Politicè ſumitur. (*Wendel.in Diſp.quâd.de V.R.R.V.& Q. M.M.§.4. Witeb.A.h.ſ.55. habitâ docet*, Monarchiam eſſe vel Chronologicam, quæ ipſi eod. m., quô Martinio & Carpz. Theologica, definitur, & Politicam) Theo-

Theologicô sensu accepta Monarchia nulla prorsùs datur alia extra eas, de quibus vaticinium *Danielis c. 2. & 7.* Ergò sic dictæ tantùm quatuor in universô terrarum orbe exsistunt: nempe Babylonica,(cui etiam nomen Chaldaicæ & Assyriacæ) Persarum seu Medorum, Græca seu Macedonica, & Romana. *vi. Tobia. Wagn. in Inst. Hist. l. 2. c. 1., Christ. Matthi. in Theatr. Hist. p. 1., Petra. in Enchir. Pol. par. gen. c. 3 th. 1.. & Dn. Besold. de Jurisd. Imperii Rom. q. 2., nec non Dn.* Königen *l. c. c. 20. n. 2.* Hôc modô Reges Rom. nobis non sunt Monarchæ. Ajimus enim, quod si C. J. Cæsar demum annô post Reges minimùm quadringentesimô & sexagesimô, *secundùm Helvici supputationem in Theatr Hist. Tab. m. 22.,* à Græcis ad Romanos victô à se Ptolomeô Monarchiam sensu Theol. acceptam transtulit, utique Monarchæ modô dictô dicti nomine Romulus appellandus nobis haut veniet. Atqui de Cæsare, quod scribimus, verum est, testantibus id Historicis omnibus, omnib. penè *vi Oros. l. 6. c. 16., Sleid. l. c. p. m. 97., Wagner. l. c. l. 5. c. 1. p. m. 308. confer ipsf. Cæs. de bell. Civ., Strab. l. 17., & Hirti. de Bell. Alexandr.* Prolixiùs idem *infra in c. 4.* evincemus. Politicô verò loquendi modô Romulum ejusq; successores Monarchas fuisse, quis, qui salis penitus non egens, & mentis est non iminutæ, negat? Hôc modô Monarcha cognominatur, *juxta d. D. §. 8.,* quicunq; in certô quôdam terræ tractu paucis etiam familiis imperat solus. Et hôc sensu Monarchia definitur Resp., in quâ summa potestas est penes unum. *vi Arist. l. 3. Pol. c. 7. & c. 14., Bod. l. 2. de Rep. c. 2. & l. 6. c. 5., Barthol Keckerm. Disp. Pract. 19. th. 38., Althus. l. c. & l. 1. Dicaol. c. 32. n. 20., Besold. in Disc. Pol. de Monar. gener. c. 3. n. 4., Schard. sub vo. Monar. p. m. 419.* Ità centum, imò plures, Monarchas unô tempore in diversis mundi partibus ac locis imperantes numerare possumus. *Bodin. de Method. Histor. c. 7., de Rep. c. 1. l. 4. confer Arum. l. c. Discur. 2. post pr. p. m. 42.* Summum hujusmodi Monarchiæ requisitum est, ut unus solus rerum summæ præsit. *Crug. l. c. th. 6.* Id quod ex ipsâ nominis notatione fluitat. Ideo duorum Imperium, seu Duumviratus &c. Aristocratiæ quædam species, *sentiente Besold. l. c. post Bod. l. 1. de Rep. c. 11. n. 187. & l. 4. c. 1. n. 368.* quia neuter inibi alterius imperiô tenetur, neuterque sine alterius consensione imperare potest; sed utriusq; summa potestas. Et inde neuter est Monarcha. *vi. Arnis. l. 1. Doctr. Pol.*

c. 9.,

c.9., Crug. l. c. §.7. & seqq., Petra. l. c. c.3. §.3., Dn. Wendel. l.2. Philos. Pract. sect 1. c.4. §.3., Jac. Mart. l.2. Pol 3. in anal. defin Monar., Bod. d. l.2. c.2. de Rep., Cic. l.1. Off., Minut. Feli. in Octav., Senec. in Thyest. act. 3. v.445., & in Agamemn. act. 2. v. 259. Sed videor propemodum ἐξημαξευμένῳ. Summum ergò Monarchiæ requisitum, de quô proximè, quod attinet, illud Romanorum Regum jugiter ac strenuè semper quilibet observavit. Nullum, inquam, unquam illi, ne verè hôc modô atq; omnimodè Monarchicè regnare nequirent, in Regnô suô admisere socium. Justisfimè, sapientisfimè. Namq;

Nulla fides Regni sociis, omnisq; potestas
Impatiens consortis &c. *Lucan. de bell. civ. l. 1.*

Graviora, crede, quàm ut h. l. à me enarrari posfint, quæ ex Duumviratu, Triumviratu &c. nascuntur, pericula sunt. Illustrat hoc historia ex Seren. Comment. *apud Stob. Serm. 45.* Apharei & Leucippi exemplô probat *Pausan. l.4.* Hinc ex Ro. Regib. primus, Romulus, Tatio mortem intulit, *Plutar. in Romul.*; imò verò ipsi adeò fratri suo germano Remo: *l. si quis violaverit. 11. ff. de div. re. Bod. de Rep. l. 4. c.1. n.367. Halicar. l. 1. c. 11., Flor. l. 1. c. 1. Lucan. l. c. 1. Onuphr. in civ. Ro. post. init., Liv. l. 1. Decad. 1. p. m. 9.; vi. Dn. Besold. in Tract. jur. publ. posthumô, par. 1. in proœm. p. m. 6.* Quid obstat igitur, Nostros quo minùs Monarchas appellitemus? Profectò, qui, (liceat mihi id, quod vel solum Monarchiam constituere potis est, ἄνευ ἀνηδίας secundùm repetere) nullum nō penes quem unum summa Reip. potestas Monarcham esse, non nescis, quod nos asseveramus, ire inficias neutiquam poteris. *vi. Herm. Kirchn. de Rep. l. c.* Nobis non obest, quod *Pompon. in d. l. 2. ff. de O. I. d. § 2.,* Romulum leges curiatas ad populum tulisse, scribit. Itá Rex non debuit, sed voluit. Certè comitia autoritate ipse suâ regebat, ac Decretis vel pondus demebat vel addebat, *prout ex Halicar. l. 2. Arnis. contestatur.* Fecit Romulus, puta, quod sapientia, non quod populus, jusfit. Solet enim probus quicunq; Rex, quas populo ferre cogitat, leges in commune priùs consilium deducere, & ut gratiùs recipiantur, firmioresve radices agant in animis subditorum, cōmuni consensu corroborare. *vi. Arnis. de Rep. l. c. n. 5. & 6.* Eadem Servii Tullii causa fuit, *quem Halicar. l. 4. c. 2. ait,* leges quinquenginta illas, quas de contractib. & injuriis tulerat, ratas

fecisse curiatis comitiis. Quod Marcus Fabius Papyrio Dictatori objicit *ap. Liv. l 8.*, Hostilium cessisse provocationi ad populum, perperam accipit indulgentiam Regis pro lege necessariâ. Nimirum id Tullus Rex non de jure, *quemadm. factum excusat. Arnis. in Doctr. Pol. c. 8.*, sed remittens de suâ potestate fecit, ut crudelitatis, si damnaret, injustitiæ, si absolveret Horatium, notam effugeret. *vi. Liv. l. 1. Halic. l. 3. c. 5.* Videant propterea isti, qui ex eâ ratione populo jus provocationis largiuntur, eidemve obnoxios & Servii antecessores & successores faciunt, quô errorem excusent. *vi. Valent. Forst. l. 1. Hist. J. C. R. c. 20.*, *& Consf. ad d. l. 2. de O. I. §. Exact. 16. Nota h. l. immature ac parùm opportunè ab Arnis. l. c. Bodin. l. 1. de Rep. c. 10. perstringi. vi. ipsum l. c. n. 160. circa fin.* Hîc etiam non est, cur fortè quis nobis exile primorum Regum territorium (*quod septendecim, uti Sextus & Augustinus mensurant, quin imò vix quindecim milliaria, si Eutropio tribuenda fides, latum fuit. Stad. ad Flor. Prol. n. 5.*) opponere velit: quando Resp. non ex divitiis aut egestate metienda. Jura Majestatis, *Joan. Bod. de Rep. l. 1. c. 9. n. 143. confer. Henring. Arnis. Doctr. Pol. c. 7. p. m. 149. & seqq.*, non locorum spatiis, aut regionum amplitudine definiuntur. Majestás non recipit magis & minùs. Non minùs Rex erat Emathion, angustis inclusus pagis, *Just. l. 7. vi. Herodot. in Uran.*, quàm Alexander M. qui totum sibi videbatur debellasse orbem, *Curt. l 10. Hist. 1. Plut. in vi. Alex.*, *M. A. Sen. Svasor. 1.* Eumenes, tametsi ejus vires adeò jam confregisset Asiæ Rex Antigonus, *Plut. in Eumen.*, ut nihil præter arcem, in quâ obsidebatur, suum dicere posset, *Bod. l. s.*, nihilominus absolutissimum tamen sese Regem æstimabat; superiorem, *respondebat Antigoni Legatis cum ipsô de pace agentibus*, se neminem accepturum, quàm diu gladium exertum manu teneret. *leg. Sen. in Thyest. v. 345.* Fuit eam ob rem Romanorũ sub Regibus status Reip. Monarchicus ac simplex. Sed enim confesso meo minimè officit, quod legitur *in Dionys. Halicar. l. 8. c. 1.*, Coriolanum (qui ob suspicionem affectatæ tyrannidis in perpetuum exilium à Romanis pulsus Volscis Romæ hostibus sese conjunxerat. *Halic. l. 8. prin. & Liv. l. 2. & Gell. l. 17. c. 21. propterea ingratus à Sen. l. 5. de Benef. c. 16. dicitur.*) *in orat. ad Volscos* dixisse; P. R. principiò formam Reip. habuisse mistam ex potestate Regiâ ac Optimatum dominatu. Quid enim

renuen-

tenuente Romulô Magiſtratus,quem voce optimatum Coriolanus exprimit, Rege ſuô omnibus gradibus & nominibus minor atq; inferior,potuit? Quid,quàm Regis juſſa exequi,aliud potuit? Sanè primus Romanorum Rex Senatoribus five Patribus, quos Optimates *l.c.* Coriolanus appellat, quid judicarent, & quid minùs, pro lubitu ipſe præſcripſit. *vi.Forſt.l.c. l.1. c.6. n3.* Senatores, *idem JCtus de Jurisd.R.l.1. c.3.*, tantùm de leviorib. delictis decernebant, de gravib. Romulus. Id quod pateſcit *ex l. 4. Romuli*, quæ hæc fuit, (*Halicar.l.2.c.2.*) gravia Rex, Senatus levia cognoſceret, Senatum cogeret, populum in concionem convocaret, priùs ſententiam diceret &c. *vi. Val.Forſt.l.c. ad d l.* Porrò Coriolanum manifeſtisſimè refellit expreſſa *ap.Halic. l.c. c.1.* Romanorum oratio,quâ Romulo, quisnam Reip. ſtatus placeret, quærenti, omnis populus unô ore reſpondit inter alia; ſeſe,quàm pluribus uni parere malle. Soli inſuper,ſolâve ſuâ freti autoritate R.Reges univerſalem legem tulerunt; quod omnium & JCtorum & Politicorum confesſione longè maximum Monarchicæ Majeſtatis indicium eſt. *vi.Liv.l.6.& l.34. ubi legum Regiarum mentionem injicit. Lyclama l.7. Membran. Eclog.9. Ità legitur l. 2. §. 2. d. O.1., & l. 2. d. mor. infer.*

Agnoſco crines incanaq; menta
Regis Romani, primus qui legib. Urbem
Fundavit. *Virg. l. 3. Æn.v. 816. & ſeqq.*

vi. Plut. in Rom. & Halic. cc. cc. Conſule omninò Roſin. l. 8. A. R. c.5. & Dn.Ungeb.l.c. Modus autem iſte regiminis,quem Monarchicum probavimus,in Ro.Rep., utpote qui tranquillisſimus,*Hippol.à Coll. de Pr.c.1., Jun.part. 1.Pol.l.4., Caſus l.3. Sphær. Civ. c.7.*, & optimus, *Petr.Greg.de Rep. c. 3.& 4. l.5., Simanca de Rep. l.3.c.2. & 3., Thom. Morus l. 1. c. 2., Lipſ.l.2. Pol.Mon. c.1., Ariſt. l.5. Pol. c. 10., Donell.l. 1. Comment.1., Jac. Alemann. Conſult.4., Velſten. cent. quæſt. Pol. Dec.7. q.3., Chokier Aphor.Pol. l.1.c.3.*, ſalvus ab omni miſtione duravit ad ſeptimum ac ultimum usq; Ro. Regem L.Tarquinium Superbum, *Flor. l.1. c.8. & 9.*, cui populus ex inſanô furore ob tot ac tanta ſcelera,& pudicitam Lucretiæ à filiô Sextô Tarquiniô atrocisſimè violatam, ex itinere quôdam reduci (*ità narrat rem Liv. l.1. circa fin., ubi benè prolixus*) portam clauſit, Regnumq; eidem abrogans exilium indixit. Hôc factum fertur A. U. C. 244., *quod ſi fidem concedimus*

dimus Orof. l.2, c.5. ex Liv. l.c. Onuphr in Civ. Ro. in pr., Sleidanoq, de 4.S.1. l.1. Ità enim, *inquit Joan. Stad. ad Flo. Prol. n.5*, fumma annorum colligitur ex annalib. Coss., & numeris Triumphorum, h. e. ex monumentis calculandi prifcorum tempora, eaq; dirigendi, fidisfimis. Nam quòd annum unum fubducunt Eutropius, *R*uffus, Solinus, & Eufebius, eò referendum eft, quòd nonnulli *R*egum fupra integros annos menfes & dies aliquot regnarunt, illasq; anni partes, quæ collectæ annum explerent, ùt contemnendas, ipfi præterierunt. *Pauca adhuc prius quædam, quàm hinc omninò abeamus, huic capitulo addere collibet.* Monarchia in tres quafi formas diftributa eft, *R*egnum, Dominatum, Tyrannidem. *Petr. in Enchir. Pol. par. gen. c 3. §. 4.* Arnifæo *l.1. Doctr. Pol. c. 7. Monarchiæ genus eft*, R. D. & T. fpecies quafi funt. *Pofteum et. Jacob. Mart. Pol. l. 2. c. 7.* Sive modos, five formas, five fpecies nominaveris, nobis h. l. cum Petræô *l. c. ad §.4.* perinde eft. *R*egnum definimus Monarchiam bonum publicum omnimodè fpectantem. *Crug. Colleg. Pol Difp. 4. §.14.*, Dominatum Monarchiam, quæ primariò ad falutem Principis, fecundariò verò & ex confequenti ad publ. utilitatem dirigitur, *Mart. l.c. c.9.*, & Tyrannidem Monarchiam bonum privatum folummodo fpectantem, commodô publ. planè neglectô. *vi. Arift. l 4. c.10., Tholof. l. 4. c.18. de voc. Tyr. vi. Ludov. Cæl. Rhod. Lect. Ant. l.22 c.22.* Hîc jam, poftquam fuprà monftravimus Monarchiam fub *R*omanorum *R*egibus, quærimus, quæ Monarchiæ forma ftatui *R*egib. capulum tenentib. *R*eip. *R*omanæ conveniat? *R.* Non convenit Dominatus, (Non moramur fingularem quorundam vocis Dominatus acceptionem) cùm *R*egum quilibet, folum Tarquinium Superbum, (*R*egem poftremum. Namq; *Cuja. oftendit prolixè*, Prifcum quoq; fæpisfimè fuperbum dictum, *in Comment. ad l.2. ff. d.O.I. habit. in fin. l.24. Obfervat.*) qui *R*egium titulum exofum vitiis fuis prorfus fecit, *Plut. in vi. Valer. Public. poft init., Dionyf. Halic. l.5. c.11., Luc. Flor. l.1. c.9.*, ubiq; & per omnia eximo, omni operâ publicam intenderit falutem. Id quod hiftoriæ *R*omanæ volumina fufisfimè probant. Habuit *R*oma *R*eges vel Fatorum induftriâ, ut *R*eip. ratio ac utilitas poftulabat. *Flor. l.c. c.8. R*omulus à quô fefe *R*omani denominarunt, *Halic. l.2. c.1.*, quantum fuis profuerit fubditis, nemo, ni fallor, tam ἄμουσος atq; jejunus datur,

hoc

hoc qui ignoret. Quid verò Numâ religiosius? Et talem res poposcit, *verba sunt Flori. l. c.*, ut ferox populus Deorum metu mitigaretur. Quid ille militiæ artifex Tullus? Bellatoribus viris quàm necessarius? Ut acueret ratione virtutem. Quid ædificator Ancus? Ut urbem Coloniâ extenderet, ponte jungeret, murô tueretur. Jam verò Tarquinii ornamenta & insignia quantum principi populo addiderunt ex ipsô habitu dignitatem? Actus à Serviô census quid effecit, nisi ut ipsa sese nosceret *Resp.*? Quod si ergò dicto statui non Dominatus, minùs sanè Tyrannis applicanda. Superest *Regnum*. Hoc est, cui nos locum damus in illô illius *Reip.* statu. Attendimus autem hîc propriam significationem, quemadmodum suprà nos idem descripsimus. Improprias leges in *Arist. Pol. l. 3. c. 7. 12. & 14. confer Dn Wendel. Philos. Pract. l c. in Explic. §. 5.* Scilicet nobis *Rex* est qui ad publicam incolumitatem dirigit omnia. *vi. Hier. Prat. Pol. l. 2. sect. 1. c. 1. membr. 1.* Nostram sententiam, ni institutum nostrum nosmet dehortaretur, firmissimis, robustissimis, iisq; plurimis firmamentis constabilire non nequiremus. *vi. Jac. Lampad. de Rep. Rom. Germ. par. 2. n. 2.*

CAPUT II.

DE PRIMIS COSS.

EXulib. exule Tarquiniô *Regib.* factis status Ro. *Reip.* Monarchicus in alium prorsus translatus est. Comutatur *Resp.*, quando ejusdē forma ad ministrationis mutatur in aliam. *Dn. Mich. Wend. d. Disp. §. 10.* De quâ *Reip.* commutatione omnimoda corruptio perpetuò prædicari nequit. Siquidem *Respubl.* *Recta* non tantùm in corruptam, sed recta quoq; in rectam interdum abit. *leg. Cellar. Pol. c. 20. l. 2. p. m 322.* Negandum quidem non est, corruptionem *Reip.* in laxiore sensu à quibusdam usurpari, ità ut *Remp.* corrumpi dicant, quandocunq; alia mutatur in aliam. *Cell. l. c.* Aristoteles tamen *l. 8. Ethic. (cita. Cell.) c. 12.* φθορὰν vocat παρέκβασιν, transgressionem, i, e, *Remp.* ex rectâ prolapsam, *uti Interpp. vertunt.* Nos de Rom. rep. locuturi, quàm corruptionis, mutationis voce potiùs utemur. Statuimus, toties *Remp.* mutari, quoties ejusdem planè commutatur administrationis forma in formam aliam. Formam intelligimus tum essentialem, tum accidentalem. *vi. d. Disp.* Accidentaliter *Resp.* mutatur, quando recta, ut *Regnum*,

transit

transit in corruptam, v. g. Tyrannidem. Quam tamen non tam benè quis dixerit mutationē, quàm quidem imperfectam quandam ἀλλοίωσιν *cum Joan. Bod. l. 4. c. 1. n. 368. de Rep.* cum status Reip. prorsus non commutetur. Ἀλλοίωσιν istam, minùs latinè Bod. alterationem appellat. Essentialiter verò, quando *Recta* in Rectam, formaliter à priore diversam, aut Corrupta in Corruptam etiam formâ à priore differentem. Sic Principatus abit in Aristocratiam, sic Dominatus in Oligarchiā specialiter dictam. *Dn. Wendel. l. c. & in Philos. Pract. l. 2. c. 7. sect. 2. §. 1. & seqq.* Romanorum *Resp.* quomodo trusô Superbô mutata fuerit, quæstio in Politicorum & JCtorum libb. satis equidem hactenus fuit πολυτρίλλητος. Nos sentimus, ejectis *Regibus* eandem non accidentaliter, sed essentialiter fuisse mutatam. *Rectam*, inquam, *Recta* excepit. *Regnum* enim Aristocratia insecuta. *exprefsè Joan. Cusp. in d. præfa. & Dn. Myler. l. c. c. 2. n. 13. confer Dn. Bœcler. ad l. 1. Annal. Tac. c. 1. n. 2. omnium expressimè Daniel Otto l. c. ap. Arum. Discur. 2. Acad. I. P. c. 3. vol. 5. p. m. 52. Herm. Kirchn. ad θ. 1. Disp. 5. de Rep., Crug. Colleg. Pol. Disp. 4. θ. 135.* Schönborner *in Pol. l. 5. c. 2., Hieron. Henning. l. c. Wendeler. l. c. c. 5. sect. 1. quæst. 2.* Quandoquidem Romani rerum summam ad Optimates post *Reges* detulere. *exprefsè Lampad. de Rep. Ro. Germ. par. 1. n. 60. & par. 2. n. 3. p. m. 46. ubi addit, plebe omnino exclusâ. Liv. l. 2., Halic. l. 4. c. 10., Bod. l. 6. c. 4. de Rep., Sigon. de veteri I. R., Polyd. Verg. de R. I. l. 2. c. 3.* Statim videlicet, ùt Tarquinium Urbe ac Regno P. R. Brutô Collatinôq; ducibus & autoribus, *Flor. l. 1. c. 9.*, exegerat, iidem ipsi duo, ut consulere se civibus suis debere meminissent, *vi. d. l. 2. de O. I. §. Exactis deinde. 16., arg. pr. l. un. ff. de Off. COS., vi Contium l. II. lect. subcisiv. J. C. c. 19. & Cassiod. l. 4. epist. 1. confer. Flor. c. c., atq; ad id Zevecotium, & Eutrop. l. 1.* COSS. appellabantur. *Pomp. Let. de Magistr. c. de COSS., Luc. Fenest. c. 7. Halic. l. 1. c. 9.* Coss. quando Prætores, *Ros. A. R. l. 7. c. 11.*, & quando Judices cognominati, *quâve de causâ vi. ap. Just. Lips. de M. V. P. R. c. 7.* Horum imperium erat annuum. *Liv. l. 2. pr. Lips. de Magistr. V. P. R. c. 7.* Et itâ ex perpetuô imperiô annuū tantùm placuit, ex singulari duplex, ne potestas solitudine, vel morâ corrumperetur. *Flor. l. c. & Sal. in C.* Dubitas fortean de Aristocraticô Reip. Ro. statu, quem sub primis Coss. *Romæ* fuisse, (nobis enim h. l. de institutione tantú

ejus

ejus Magistratûs, item verò de totâ ac omni Coss. imperii ætate, sermo est) nos assertamus? Oligarchicum specialiter dictum putas? Democraticum putas? Democraticum sub primis Coss. nequaquam fuisse paululùm infrà demonstrabimus. Quod verò ad Oligarchiam specialiter dictam, quæso, altiùs paulò perpende differentiam, quâ ab hâc Aristocratia discernitur. Aristocratiam Aristoteles *l.3. Pol. c.7.* πολιτείαν, ἐν ᾗ ἄριστοι πλείους καὶ δὲ ἑνὸς ἄρχουσι, καὶ πρὸς τὸ κοινὸν σύμφερον ἀποβλέπουσι, describit. Etenim non audiendus est Bodinus, qui *l.2.c.6. de Rep.* Aristocratiæ verbum in generali illâ potestate accipit, in quâ nos Oligarchiam. Nempe Aristocratiam dicit, sive optimi, sive pessimi, sive ditissimi, sive egentissimi, sive nobilissimi, sive ex infimâ fece homines, rerum summæ præsint. Pugnat certè contra ipsius vocabuli Etymologiam. *vi. Jac. Mart. in anal. Defin. Aristoc. Pol. l.2. c.13. p. m. 536.* Differt ab Oligarchiâ in specie sic dictâ Aristocratia, & quod in hâc ἄριστοι imperant, & quòd imperantes πρὸς τὸ ἄριστον civitatis atq; eorum, qui illius sunt participes, spectant. *vi. Arist. l. c.* In Oligarchicâ contrà *Rep.*, *Mart. l. c. c.14. §.1.*, non virtus, sed vitia, & c. & simile quid spectatum est. In hâc Principes non de salute publ. laborant, sed publicam potiùs rem quæstui habent, & ad privata comoda avertunt. Ab hôc autem vitiô primi Romanorum Coss. quàm longè abfuerint, vel solius Bruti exemplum prodit. Hic favori civium atq; emolumento etiam domûs suæ clade velificatus est. Quippe cùm studere revocandis in Urbem Regibus liberos suos comperisset, protraxit in forum, & concione mediâ virgis cecidit, & securi percussit; ut planè publicus parens in locum liberorum adoptasse sibi P. Romanum videretur. *Plutar. in Public., Flor. d. c. 9. l. 1.* Tantumne ergò à primis COSS. distat Oligarchicum in suos imperium specialiter dictum, quantum à patriâ nostrâ Cyprus & Rhodus? Illis, quibus Reip. Rom. status, qui sub primis istis Coss. fuit, (confestim namq; atq; paulatim, quod ex *cap. seq.* clarum erit, Aristocratia etiam sub Coss. in Democratiam transiit) Democraticus videtur, (*hic sibi ipse vix constat Bod. l.4. de Rep. c.1. n.37. §.1. dum Brutum populare imperium constituisse affirmat, & simul tamen omnia, quæ ἄριστοι habent, ipsi concedit,*) ob oculos ponendô supremum illorum COSS. majestatis fastigium, in quô

in quô illi fuere collocati, refragari facillimè nos possumus. Hôc l. præprimis post alios Dnum *R*einhardum König/qui *in Theatr. Pol. Tripar. par. 1. c. 15. n. 3. & seqq.*, *R*eip. *R*o. formam sub COSS. merè fuisse Democraticam indistinctè multis mordicùs contendit, nobis adversantem cernimus. Exactis, *inquit*, *R*egibus obfacinus Sexti Tarquinii, L T. Superbi filii, pudicitiam Lucretiæ nocturnâ vi expugnantis, Democraticam formam *R*es *R*om. sortita, & penes populum potestas fuit. Ex quibus nos nihil aliud, quàm d. Dn. König tempora malè, aut planè non distinxisse, facillimè colligimus. Nimirum, quod post Publicolam demum & hujus in successoribus obtinuit, indistinctè Dn. *R*einhardus König de antecessoribus etiam Valerii affirmat. Consulum potestate post Valerium Publicolam, imò verò ipsius adeò Publicolæ post fatales duas istas leges ab ipsô latas, populi majorem fuisse, & ipsi nos credere parùm dubitamus. Veruntamen idem de L. I. Brutô, L. Tarq. Collatinô, atq; Valeriô Publicolâ ante fascium submissionem adstrui posse, hoc est, quod nos negamus. Et quis unquam cuiquam rem omni prorsus historicâ fide destitutam persvadere potuit? Afferat nobis Historicos fide dignos aliquot Dn. König/probantes de Brutô, de Collatinô, atq; Publicolâ, eos Democraticè *R*omæ regnasse, & sententiam ejus acceptabimus, commendabimus, collaudabimus. Equidem pro sese citat Dn. König *Herm. Kirchn. de Rep. Disp. 2. th. 3. in lit. B.*, qui hæc habet: Deinde exactis Regibus eadem (*majestas*) etiam penes populum fuit. Benè. Nihil hîc novi, quod sententiæ meæ contradicat. Suffragor. Non enim; COSS. summam ab initio habuerunt majestatem, adeoque Aristocraticè suis imperavere; &, Regibus ejectis, potestas ad populum rediit, *mediatè, puta, non immediate*, omnino opposita sunt. (*Quâ de causâ minùs sint ex sequentibus nostris patescet.*) Pòst namq;, quàm Publicola fasces Consulares populo præsenti submiserat, populus Majestatem, quam â COSS. ad eundem iste tulit, utiq; habuit. Majestas verò dicitur ad populum Regiô nomine deletô ideo rediisse, *ut sileam communem istam majestatis, in realem ac personalem, distinctionem, vi Liebenth. Coll. Pol. Disp. 7. th. 4. ex Besold. Disp. 2. Cl. 1. 10., contra quam Prat. in Theatr. Pol. sect. 2. cap. 1. membr. 1. & nuper Clar. Dn. Horn. in sua Architect. Civ.*, quia devolvi

ad alium legitimè nequivit. Quam tamen denuo statim alii Magistratui abdicativè ipse contulit. Ex eô itaq; minus rectè Dn. König infert: ergò nulli unquam Romæ COSS. fuere, qui Aristocraticè regnarunt. Sed quid? Poteritne tandem ex suô Kirchnerô Dn. Reinh. König Rom. CoSS. primis illimitatam in omnes potestatem, & per consequens Aristocraticum imperium denegare? Nequaquam. Quod enim d. Herm. Kirchn. haut istam omnimodè, quam ipsi tribuere allaborat Noster, de Rep. Rom. sententiam foveat, ex verbis, *quæ habet d. lib. Disp. 4. th. 6. in Coroll. sub lit. B. p. m. 53.* longè clarissimè clarum est. Ibi in specie de Rom. Rep. agens ea, quæ *locô* à Dn. Königen *allegatô* apposuit, ità explicat: nempe Democratiam tum demum omnino floruisse Romæ, cùm esset extremum jus penes Tribunos. Atqui jus Tribunorum illud cœpit dudum post Brutum, post Collatinum, post Valerium Publicolam, quod facilè benè demonstrabimus in *c. seq.* Sanè aut Kirchneri priora per posteriora corrigantur, quòd prius corrigere posterius absurdum, necesse est; aut Kirchnerus ipse sibi malè constat, dum superioribus palam contradicere videtur. Priorem itaq; Kirchneri opinionem non potuit benè Noster adducere. Porrò Dn. Königen movere deprehendo Hermanni Vulteji ea, *quibus utitur in proleg. ad Jurup. R. f. 16.*, verba. *NB. Plutarchus in Public., cujus etiam autoritate suum Noster suffulcire cogitat effatum, minimè ipsum, quippe qui Konigianæ opinioni in d. l. vix quicquam consonum habet, adjuvare potest.*) Sed certè, neq; Vulteji sensus (cujus longam seriem in areæ commodum hîc omittimus) ejusmodi esse videtur, qui pro Dn. Königen satis pugnare possit. Nam quæ ille *l. c.* recenset, singula refert ad ordinem latarum à Rom. Magistratib. legum. Cùm autem primi COSS. ferè nullas, nisi fortè de propriô officiô, vel quàm paucissimas leges condiderint; jure eorundem Imperium Aristocraticum ex instituti ratione potuit mittere. Attamen, licèt vel maximè & Herm. Kirchnerus, & Herm. Vultejus, & Stephanus, Nostri autoris testes (ut ipsi nihil non, quod vel ipse velit, largiamur) singularis erga populum amoris dulcedine inebriati præ Aristocratiâ Democratiam amplectantur, poterunt ne isti, etiamsi benè armati, tanto historicorum Rom. aliter statuentium agmini absq; apertô

ac inextricabili periculô reluctari? Equidem, quod si exercitus adversariorum non adeò esset numerosus, ac Herm. Kirchnerus, &c. tantopere tantorum historicorum copiæ spernaces essent, quantopere Dn. König/vererer (si nempe hostem parvi pendere fugare posset), ne hostibus os occludentes palmam præriperent. Nam Dn. Reinh. König ne unius quidem assis æstimat Livium, &c. Sed cùm autoritas Dn. Königs in historicis nulla, nulla etiam hâc in causâ ejusdem fides erit. Non eam ob rem immeritò quis non mirabitur, sed demirabitur, quidnam tantum virum Dn. R. Königen / ut tam manifesta tam manifestè contra omnē historiā Romanā inficiaretur atq; impugnaret adducere potuerit. Sed & deformes buccę suos habēt de basiatores. Nos nunc, ut ad capitis finem vergamus, aliquot saltem de quàm maximô testium nostrorum cœtu impræsentiarum producemus. Regiô Imperiô duo sunto &c. *vi leg. b. in fragm. XII. Tabb. & ad ea Gotofr. confer Valent. Forst. Hist. I. C. R. l. 1. c. 13. & 14., Cio. l. 3. de L. L., Polyb. l. 6., & Vincent. Caboti. l. 2. Disp. c. 3.* Jura & insignia, *Liv. ait Dec. 1. l. 2. pr.*, omnia (*Reg. pot.*) primi COSS. tenuerē. *Simile offendes in Dion. Halic. l. 4. c. 10. p. m. 380., & l. 7. c. 4. p. m. 615.* Pulsô Tarquin. Superbô, qui Regum ultimus fuit, mutatâ civitatis formâ secuta est Aristocratia. *Verg. de R. I. l. 2. c. 3. p. m. 111.*

Nullum Martia summô
Altius imperium Consule Roma videt. *Ovid. de Pont. l. 4. Eleg. 2.*

confer Cassiod. l. 2. V. E. 2. Exactis Regibus COSS. constituti sunt duo, penes quos summum jus uti esset, lege rogatum est. *de O. I. ff d. l. 2. d. §. 16.* Consularem potestatem Regiæ potestatis exemplô accersitam fuisse, vetustatis monumenta declarant. Exactis enim Regibus duo viri creati sunt, quib9, præterquam quòd annuum imperium datum est, nihil aliud immutatum est. *Luc. Fenest. de Magist. R. c. 7. de COSS.* Pulsis Regibus, autore L. J. Brutô Tribunô Celerum, Consulare imperium factum est cum omni regiâ potestate & insignibus. *Pomp. Laet. de M. R. c. de COSS.* Locô Regum COSS. creati sunt, & quidem cum plenô eorum jure. *Lipf. de M. V. P. R. c. 7.* Græci ὑπάτους COSS. verterunt, vim intuentes imperii ac potestatis amplitudinem. Quemadmodum quod præcellens & summum est prisci Græci ὕπατον appellant, *Dionys. l. 4. c. 10.* Et profe-

ctò

ctò vis omnis atq; liberrimum imperium initio apud illos, pacem bellumve facere, fœdera ferire, coërcere, animadvertere, jus vitæ, necisq; habere in cives &c. *Just. Lipf. l. c.* Quæ vel sola ultima facultas, quá COSS. liberrimum incivem jus vitæ ac necis concessum fuit, ad eos, qui nobis repugnantes pro Democratiâ loquisatagunt, confutandos sufficere potest. *confer Cujac. d. comment. add. l. 2. d. O. I. ad §. 23.* Ne multa. Quod si alia omnia, quæ Te, ut crederes, primos Ro. COSS. Aristocraticè gubernasse, adducere possent, negligerem, atq; unicam saltem L. J. Bruti, quâ ipse P. R. appellavit, orationem adjicerem, ullum fore, primos COSS. sub Democraticô Reip. statu vixisse, judicaturum, credibile vix est. Quando, *inquiebat Brutus*, quod erat primum, id ratum fecistis, ùt oportuit, jam reliqua, quæ de Reip. formâ decrevimus, accipite. Considerantibus nobis, cui Magistratui summa totius Reip. administratio & potestas summa esset committenda, Regnum non amplius constituere placuit; sed duobus viris annuum Magistratum cum potestate Regiâ committere, quoscunq, centuriatis comitiis suffragiis vestris elegeritis. Quod si hæc quoq; vultis, ferte suffragia. Populus Rom., *narrat Dion. Halic. l. 4. R. A. c. ult.*, hanc etiam sententiam laudavit, nec ullius suffragium ei est adversatum. Unum addo, *Marc. Zuer. Boxhornium*, dum, alios Aristocraticum vel Democraticum primorum COSS. imperium fuisse statuentes egregiè falli, monet, egregiè decipi. Aut statum Monarchicum mansisse, aut necesse esse, alia extra tritas istas Resp. fingatur, satis sanè incongruê docet. *Differt. Pol. de Imperio Rom. B. th. 3. & 4.* Equidem magnam partem à multis jam ante ipsum quoq; (ea namq; primus non oggerit) Boxhornium, & novissimè à *Joanne Schmideliô Lipsiensi in Not. ad d. Differt. lit. N.* (cui tamen in omnibus l. c. videndis assentiri nec possumus, nec debemus) futilis illa de primis COSS. atque inconsulta opinio confutata est; ut ità novâ hîc operâ benè facilè supersedere nos haut nequeamus. Quam bene hâc de re Boxhornius, cetera summus ac doctissimus vir (quemadmodum laudatur à Buchnero in Lexic. sub vo. Scythia.) unà cum singulis, quos secutus, loquatur, ea quoq;, quæ suprà *c. 1.* notavimus, quodammodo aperiunt. *vi. Illust. Dn. Boecler. ad l. 1. Annal. Tac.*

DE TRIBUNIS PL.

QVantaquanta verò primorum illa COSS. majestas fuerit, fenum tamen eadem post Publicolam frangi cæpit atq; imminui. Scilicet & de Ro. Rep., Lacedæmonum illud verum est: ἅπαξ μεταβαλλόμενοι μηδὲ πώποτε βέβαιοι εἶναι. De quâ summa COSS. Rom. sceptra vacillare visa sunt, causam primam (ut statum Romanorum popularem ab ovô exordiar) fastus intolerabilis atq; incautus iste istius Valerii Public. non potuit non præbere. Hicce Valerius L. J. Bruti post Tarquinium Collatinum Consulatu abdicatum collega, Brutô induellô ab Arunte Tarquiniô peremptô, non solum non collegam in Bruti locum subrogabat, verùm etiam in summa Veliâ superbissimè ædificabat. *Liv. Dec. 1. l. 2. pr.* Cùm hôc modô Regni affectati suspicionem incurrisset, deq; eâ amovendâ cogitasset, ab unô extremô in alterum (*sic loqui adamat Arnis. de Rep. l. 2. c. 6. sect. 3. n. 9.*) delapsus rem exorsus est totius Senatûs autoritati exitialem. Vocatô ad concilium populô submissis fascibus in concionem conscendens, populi, quàm COS. Majestatem vimq; majorem esse, imprudentissimè sermocinatus est. *Liv. l. c.* Quid? quòd in sanus duabus inconsultissimis tristissimisve legibus Consulum ac totius adeò Senatûs manûs (*ità dicitur potestas d. l. 2. d. O. I. ff. l. 4. d. J. & J., §. 1. I. de Libert., & l. ult. C. de emanc. lib. confer Cic. pro Quint. & Coras. ad init. d. l. 2. ff., vi. Deut. c. 33.*) maximam partem suapte palam religavit. Altera erat de provocatione adversùs Magistratûs ad populum; altera de Imperiô à populô accipiendô. *Cic. de LL. l. 2., Flor. l. 1. c. 9., Plut. in Val. Publ., Liv. l. c.* Hæ sunt leges istæ, quibus dissolutum fuit imperium Consulare. *Liv. l. 4.* Quoniam hinc plebs cepit occasionem Patribus sese opponendi, & jura Majestatica iis eripiendi. Hinc natæ istæ Tribunorum pl. in Patres, ac Patrum in Tribunos nocentissimæ conciones. Tum temporis Rom. Resp. inter Aristocratiam & Democratiam jamjam maximè ambigere videbatur. *Arnis. in Doctr. Pol. l. 1. c. 8.* Paucis igitur annis pòst Aristocratiâ sublatâ libera contrà R. P. Democratia sub Tribunis pl. omnimodè floruit. *expresse Joan. Cuss. in d. praef. Adi Liv. Dec. 1. l. 2. & 9., Dion. Halic. l. 6. c. 12.,*

Cas.

Cæs.l.1. de B. C.,Cic. 1. Agrar., Flor. l. 1. c. 16., Polyb. l. 6. c. 5., Saluſt. in B.C.,Feneſt.de M. R. c.10 ,Pomp.Læt. de M.R. c.de Trib.pl.,Sig. de A.I. C.R.c.20.,Onuph. Panv.in Civ.R.ſubt.De Libert.P.R p.m.579., Lipſ. de M.V. P. R. c. 15., Dn. Wendel. l. c. d. q.2., Herm. Kirchn. de Rep.Diſp.3. th.6.in Coroll.,Crug. in Colleg.Pol. Diſp 4.th.14., Petræ. Enchirid.Pol. part. gen. c.5. th.2.,Arniſ. l. c., Schönborner *Pol. l.5. c. 3., Jacob. Mart. Pol.l.2. c. 15., Nobiliſſ. Dn. Bened. Carpz. de L. R.G. c.1. ſect.8. n. 9., Obrecht.de Jurisd. c.3., Bodin. de Rep l.1.c.10.,Chriſtoph.Beſold.Op.Pol. Diſcur.de Monar c 2., Verg de R.I.l.2.c.3 ,Valent.Forſt.de Jurisd.R in Exord.n.11., Chriſtoph.Forſtn.ad l.1.Annal.Tac., & Hieron.Henning.l.c.*

Nos jam non diſputabimus anne Democratia ſit bona, an verò vitioſa Reſp. Quòd quidam ſint, qui eandem inter prolapſas ponant *ex Ariſt. Pol. l. 4. Arniſ.l.1.Doctr. Pol. c.10.* docet. *Judicium Anarcharſis lege ap Al ab Al.G. D.l.4. c. 11. circa med. confer Xenoph. de Rep. Athen.,Tholoſ.l.5.de Rep.c.8.,Bod. l.6 de Rep. c.4.,Keckerm. Diſp. Pract.36. q.7. & Crug. l.c. th.146.* Ad noſtra. Tribunorum (quorum appellatio, *juxta Valent.Forſt.in H.I.C.R. l.1.c.20.n.1.poſt Al.ab Al. l.1. c.5.,& Juſt.Lipſ. de M V.P.R.c.24.,* ducta videtur ſive à ternariô numerô, quia tres tantùm ab initio populi partes; ſive à Tribubus, quòd earum ſuffragiis crearentur) nomen benè vetus, ac Urbis ipſius origini pene æquale eſt. Nam Tribunus Celerum, i.e., equitum in Romuli ſtatim Regnô natus. *d. l.2.d.O. I.§. Iisdem temporibus, 15.,Varro l.4. de LL. confer Halic. l.2.c. 2., Joh.Stad. ad Flor. l.1. c. 1. n. 22.* In quadruplici præprimis, *id quod ex Zaſiô JCtô in d.ff. l. Simon Schar. in Lexic. Jur. ſub eâ voce p. m. 984. notat,* Tribuni olim differentiâ fuere. *vi. Al.ab Al. G. D. l.1.c.20., l. 2.c.24., l.5.c.2.,l.6.c.18.* Fuerunt enim Ærarii Tribuni, Militum (quorum Anguſticlavii quidam erant, quidam Laticlavii, hiq; majoris dignitatis, illi minoris, *uti in Adverſ.l.1. c.4 Turneb.annotavit*), Celerum, quibus de modò, ac plebis Tribuni, quorum h. l. nobis immenſum illud dominium conſiderandum venit. Hi annô poſt fugam Tarquiniorum decimô ſeptimô, Aulô Virginiô Montanô, ac Titô Veruſiô Geminiô COSS., primùm creati, ſi Pomp. Læto credimus, qui *de M.R.c.18.,* plebs, *inquit,* nexu gravata & ſæpe numerô decepta ſeditionem fecit, & tandem Siciniô duce in Sacrum Montem ſeceſſit &c. Hinc Poſthumiô Cominiô, & Sp.Caſſiô no-

vis COSS. decernentibus decem Legati eliguntur ad plebem, quorum primus fuit Menenius Agrippa, qui oratione suâ plebem Patribus conciliavit. Mense Septembri petiit plebs ex suô corpore Magistratum creari. Tribunitia potestas hæc fuit. Duos ergò Tribunos tunc habere plebs cæpit, C. scil. Licinium, & P. Albinum. *Al. ab Al. l.5. c.2. ab init A. Gell. l 17. c.21.* Alia rursus secessione tres additi, Appiô Claudiô & C. Quintiô COSS., mox quinque item, aliis COSS. M. Horatiô Pulvillô, & Q. Minutiô. Hoc pactô decem Tribunis in pleb. Rom. jurisdictio fuit. *Fenest. l c. c. 10., Val. Forst. l. c. n. 2., Al. ab Al. l. 1. c. 3., Ov. l. 3. Fast. Blond. l. 5. Romæ Triumphantis, Val. M. l 2. E. M. c. 2., Gell N. A. l. 17. c. 19 & 21.* Hæc origo, hæc Tribunorum pl. creatio. Fuerunt autem isti COSS. Rom. eâ, quâ Spartanorum Regibus Ephori, ratione oppositi. *vi. Val. M l. 4 c. 5., Cic. l. 3. de LL., Plut. in Coriol.* Tribunos plebis (*verba sunt Al. ab Al. G D. d. l. 1. c. 3. ab init.*) nec juri dicundo, nec postulatis civium noscendis, sicut alios Magistratûs, sed ut auxilii latio adversùs COSS., & illos, qui insolenter in plebem insultarent, esset, utque Præsides libertatis, custodesq; forent, initiò creatos accepimus. Ideo nec in sellâ curuli sedere, nec purpuratos incedere, nec lictorem, ùt COSS. Prætoresque, sed viatorem habere illos, satis constat. *confer Val. Max. l. 2. c. 2. n. 7., Gell. l. 13. c. 12.* Scutum habebant impediendi duntaxat ac defendendi, haut agendi aut lædendi telum. *vi. Plut. in vi Gracchorum.* Constituti enim sunt contra vim solummodo, nimiamq; Magistratuum potentiam. Itaq; munus primum unum & simplex auxilii latio. *Liv. l. 2. & 6. Cic. pro Quint., Halicar l. 10. c. 8., Just. Lips. l. c. c. 15.* Eô fine, uti *Macrob. l. 1. Satur. observat.*, januæ eorum nocte dieq; patebant, ut paratos sese ostenderent ad desideria & querelas miserorum excipiendas. Hinc nec ullam horam abesse ab Urbe poterant legitimè, *Dio l 37.*, nedum integros dies, *Al. ab Al. l. c., Gell. l. 3. c. 2. confer Appia. l 2. B. C.* Verum licet auxilii ferendi causa adversùs reliquos Magistratûs Tribuni plebis instituti fuerint, minimè tamen statim vocandi jus, quod imperiô innititur, habuerunt; sed tantùm prehendendi. Patet hoc ex responsô quôdam Labeonis Antistii, quod *A. Gell. l. 13. c. 12 in ep. quad. Capitonis à se lectum exhibet his verbis:* Cum à muliere, inquit (*Capito*), quâdam Tribuni plebis adversum eum

(*Labeo-*

(*Labeonem*) aditi Gellianum misissent, ut veniret & mulieri respondere, jussit eum, qui missus erat, redire, ac Tribunis dicere, jus eos non habere, neq; se, neq; alium quemquam vocandi. Quoniam moribus majorum, Tribuni pl. prensionem haberent, vocationem non haberent. *Enarratius in M Varronis rer. hum. l. 21. scriptum jus tantùm prehendendi Tribunorum plebis, & non vocandi, invenisse se ait Gell. l. c. confer ejusd. c 27. l. 15.*, ubi Tribunos neq; advocare Patritios, neq; ad eos referre ullâ de re potuisse, *ex l. 1. Lalii Felic. ad Q Mutium evincit.* Ob id, cum Luctatius Tribunus Patritios juvenes viatori minùs cedentes prehendi jussisset, obstitit Appius Claudius COS. negans, jus esse Tribuno in quenquam, nisi in plebejum. *Liv. l. 2.* quin imò creditur jure occisus fuisse Genutius Trib. pl., quòd L. Furium, & C. Manlium Magistratu Consulari abeuntes prehendisset contra jus Patriciorum. *Liv. l. c. vi. Arnis. de Rep. l. 2. c. 6. sect. 3.* Hactenus ergò non admodum laxa Tribunorum pl. potestas. Sed verò diutiùs ferre potentiorem suâ manum male sana illorum ac omnis freni impatiens ista superbia nequaquam potuit. Ideoque superbissimô spiritu ebrii homines mox juris sui limites transgressi sunt. Qui olim in Senatum non veniebant, sed ante curiæ valvas sedebant, ii mox Senatum convocare, *Dionys. l. 1. & passim*, quinimò dimittere etiam ab aliô convocatum, *Appia, l. c*, ausi sunt. *Just. Lips. l. c.* Qui antea injustam adversùs Senatûs vim intercedebant, Consulibus postea imperium auferre, atque, si quas vellent, pœnas dictare poterant. *Liv. l. c.* M. sanè Drusus Trib. pl. L. Philippum COS., qui interfari concionantem ausus fuerat, adeò violenter in carcerem præcipitem egit, ut multus è naribus ejus cruor profunderetur. *Val. Max. l. 9. c. 5. Exem. 2.*, *Al. ab Al. d. c. 3. l. 1.* Idem Drusus, cùm Senatus ad eum misisset, ut in curiam veniret, quare non potiùs, *inquit*, ipse in Hostiliam propinquam rostris ad me venit? *Val. l. c.* Tantum omnino tandem Tribunorum autoritas crevit, ut, quicquid Senatus decrevisset, ità demum ratum haberetur, quod si ipsi approbassent. Idcirco quæ Senatus non intercedentibus Tribunis pl. statuerat, non SCta, sed tantummodo autoritates appellabantur. *Fam. 7. l. 8. Dio Cassius l. 55.* Si quid verò à Senatu Tribunis animadvertendum oblatum ratum videretur, literam T. in tergo

ad-

DE CÆSARIBUS.

SUmmum iſtud Tribunitiæ poteſtatis robur, quod in anguſtiore ſaltem tabula hactenus delineavimꝰ, ad Syllamusq; Dictatorem ſartum tectumve permanſit. *vi. Al. ab Al. Gen. Die. l. 5. c. 2.* Hic poteſtatem Tribunitiam valdè circumcidit (*ſic loquitur Juſt. Lipſ. de M.V.P.R. c. 15. in fin.*) imò pene excidit. Vetuit enim, ne leges ferrent, ne concionarentur, ne provocaretur ad eos, ſolumq; & nudum jus intercedendi reliquit. *Polyd. Verg. l. 2. c. 3.* Sed neſcio, quomodo factum, ut Tribunis omne jus vetus denuo redditum per Aurel. Cottam COS., M. Craſſum & Pompejum in primo Conſulatu. *Plutar. in vi. Pomp., Caſ. l. 1. de B. C., Valent. Forſt. in H. I. C. R. l. 1. c. 27.* Seſe poſtmodum hocce Tribunorum pl. ſummum jus, *uti appellatur à Caſ. l. c.*, extendit ipſa ad tempora Imperatorum, qui quidem penes Tribunos tandem præter inſignia ac ferme inanè nomen, quod ad Conſtantini usq; ætatem auditum, nihil reliquerunt, quippe qui ſibi potiùs Tribunitia jura ſumpſere ſingula, *notante id Lipſ. l. c. confer. Plut. in Caſ. & Xiphil. in eod., Joan. Sleid. de 4. S. I. l. 1. p. m. 82.* Comprobat hoc exemplum Auguſti apud Dionem *l. 53.* Tiberii, *Al. ab Al. l. 6. c. 24.*, & Antonini Pii, *C. A. Rupert. ad Synopſ. H U. min. Beſold. c. 14. p. m. 321. ex Spartiano.* Ità, quæ antea penes univerſum P. R., poſtea unus poteſtatem habuit, ſub eodem cognomine, nihilominus tamen mutatô Reip. ſtatu. Quod ſi verò mutationis Reip. primaria cauſa ſeditiones, id quod ex *Ariſt. l. 5. Pol. c. 1. & 2. monſtrat Cellar. l. 2. Pol. c. 20. §. 6.*, Rom. Reip. ſtatus Democraticus, quàm tandem etiam peſſum ire, quî aliter potuit? In totâ quippe Rep. R. à primâ Tribunorum nativitate usq; ad Julii Cæſaris Imperium obedientium conſenſus ferè nullus fuit. Quis annus, *ait Arniſ. de Rep. l. 2. c. 6. ſect. 3. n. 120.*, exſpiravit ſine contentione Patrum & pl., ac ſine ſeditionibus inteſtinis, niſi quatenus externus metus internas diſcordias premeret, & bella foris, otium domi victoriæq; hoſtium quietem Reip. præſtarent? Unde rectiſſimè cenſet Tacit. *l. 1. Hiſt.*, pacis interfuiſſe, omnem poteſtatem ad unum conferri, & *l. 1. Annal.*, non aliud diſcordantis patriæ remedium fuiſſe, quàm ut ab unô regeretur. Ut Reip., *Pompon. ait l. 2. ff. de O. I. §. Noviſſimè, 11.*, per unum conſuleretur, neceſſe erat. Id

quod etiam tandem Deô ità dirigente effectum est virtute C. J. Cæsaris. Hic est ille Cæsar, qui deletô Romanorum statu Democraticô Monarchicum contrà justissimè constituit. *Dissentire videtur Dn. Mylerus l. suprà cit. c. 4. n. 12. sed exponi potest.* Hic est ille, sub quô sua à Daniele illa prædicta Monarchia quarta (ad extremū usq; diem juxta nostros Theologos duratura. *vi. Wurmf. Exerc. I. P. 1. q. 8. confer. Besold. de Jurisd. Rom. Imp. c. 3. & Arum. l. c. p. m. 49.)* primordia sumpsit. *arg. Nov. 47. vi. preprim Joan. Cusp. in præfat lib. de Cæsar., Matth. Dresser. in Isagog. Hist. mill. 4. p. 470., Joan. Sleid. d. l. p. m. 103., Wagn. Inst. H. c. r. de Mon. Ro., Reinkingk. de Regim. S. & E. l. 1. c. 1. class. 1. n. 3., Sulpit. Sev. H. S. l. 2. c. 4., Hieron. Henning. l. c., Benedict. Carpz. de L. R. G. c. 1. sect. 8. n. 10, Valent. Forst. l. c. in exord. n. 38. & 42. confer. Scal. l. 5. de emend. temp., Abb. Ursp. p. m. 44., Panvin. l. 1. Rom. Desc., Amm. Marcell. l. 14.. Euseb. l 2. Chron. p. m. 152. Olymp. 182. & in eund. Joseph. Scal. p. m. 144., Vincent. in Specul. Hist. l. 6. c. 37. p. m. 60., Naucler. in Chronogr. generat. 63. p. m. 186., Ubbo. Emmi. rer. Chronol. l. 5. p. m. 144., Aventin. in Annal. Bojo. l. 2., Henric. Bunting. in Chronol. de primo A. Julianô p. m. 193., Otto c. 50., Besold. Synops. mm. c. 14. & ad id C. A. Rupertum. &c. &c. &c.* Nimirum, cùm C. I. Cæsar (summa saltem Cæsaris gestorum capita delibabimus. Hâc enim absq; operâ, quâ ratione idem ad summum evectus sit Ro. Imperium, neutiquam intelligetur.) Galliam omnem, quæ montibus Pirenæis & Alpibus, fluminibus Rhenô ac Rhodano continetur, intra novem annos, & quod excorrit, subactam populi R. provinciam effecisset, *Sveton. c. 25. in vi. Cæs., Baptist. Egnat. in ead., Philo Judæ. de Legat. ad Caj.*, cùm Helvetios maximis prælijs vicisset, cùm Belgas cum Nerviis, atq; hos cum Aduaticis in deditionem accepisset, *Cæs. de B. G. l. 1. & 2.*, Venetos navali prælio superasset, *Cæs l. 3., Dio l. 39., confer Calvis. in opere Chron. p. m. 266.*, Usipites ac Tenchteros debellasset Galliâq; expulisset, Rheno ponte junctô in Germaniam atq; Britanniam usq; transiisset, ejusve magnam partem in populi R. potestatem redegisset, *Cæs. l. 4., Dio l. 40.*, ac innumeras ferè confecisset alias celeberrimas ac felicissimas victorias (namq; undecies centum & nonaginta duo millia hominum prælijs suis, præter civ. victorias occidit, & signis collatis quinquagies dimicavit, *Cusp. in. princ. vi. Cæs.*, quod vix Impp. ullus præstitit, si

unum Henricum IIII., qui sexagies bis pugnavit, *vi. post. Vincent. in specul. Hist. l.26. c. 117. Daniel. Parc. tom.1. H. U. in vi. Henr. IV.* exceptis.,) Consulatum à Senatu sibi decerni multis diu satis expostulavit. Ipsi verò à Marcellô tum temporis *Romæ* COS. contradictũ est, Pompejô annuente. Decretum insuper est à Senatu & conclusum, ne Cæsar in Urbem priùs veniret, suum quàm exercitum dimisisset. *vi. Sueton. l.c. c.28.* His ergò rebus Cæsar graviter accensus contractis undiq; viribus patriam contendit sanequam hostiliter, ac *Rubicone* fluviô transmeatô Ariminum cœpit, Ravennamq; sese contulit. Ast cum Pompejo interim multi ex Senatu *Ro.* crescentibus Cæsaris viribus trepidi Italiâ excedentes alibi hinc inde vagantur. Brevi Cæsar Italiâ relictâ Hispaniam adiit, &, quas ibi sub tribus Legatis, Varrone, Afraniô, ac Petrajô, Pompejus habebat, validissimas copias deditionem facere cogit. *Sveton. l.c. c.34.* Pacatis itâ Hispaniis, Massiliâve, quæ Cæsari portas præcluserat, secundô Marte edomitâ, cognoscit ille in itinere, Dictatorẽ sese à M. Lepidô *Romæ* dictum. Hâc itaq; potestate subnixus in Urbem rediit, se Consulem II. cum Publ. Serviliô Isauricô creat, ac Dictaturâ die undecimô depositâ ordinariô contentus Magistratu velociore remige benè numerosô agmine stipatus ad Græciam ibidem Pompejum armis circumfusurus percurrit. Pompejus in urbe Dyrrachiô latitabat. Urbs propterea milite intersepitur. Erumpit Cnejus, devincitur refugus Cæsar nongentis suorum relictis. Hâc victoriâ elatus Pompejanus exercitus, qui Cæsareum in Thessaliam concedentem celerrimè insecutus erat, in campô Pharsaliæ, quæ regio in Thessalia sita, trucidatis sex millibus ac viginti quatuor millibus captis, acie Cæsarianâ prorsus fusus est. *vi. Plut. in Pomp. & Cæs.* Pompejus in Ægyptum transvolans à Ptolomæo ferrô exceptus atq; mactatus est. Huncce Ptolomæum, à quô sibi quoq; insidias tendi videbat, Cæsar postmodum ad Alexandriam oppressit. Regnum Ægypti victor Cleopatræ, fratriq; ejus minori permisit veritus provinciam facere, ne quandoq; violentiorẽ Præsidem nacta novarum rerum materia esset. *Svet. in vi. Cæs. c.35.* Interea Romæ Dictator II. Reip. constituendæ ac rei gerendæ gratia factus M. Antonium Magistrum Equitum, & C. Fuf. Calenum cum Publ. Vatinio COSS. elegit. Posthæc in Syriam; posthæc in Pon-

tum transgressus Pharnacem statim intra quintum, quàm adfuerat, diem quatuor, quibus in conspectum venit, horis felicissimè prostravit. De hinc in Italiam regressus ibi seditionem militum sedavit, ac brevi Scipionem unà cum Juba reliquias partium Pompejanarum in Africa refoventes profligavit, Pompejiq; filios ad Mundam in Hispania acerrimô præliô omnino delevit. His rebus à se gestis singulis, totq; per maximam orbis partem partis victoriis Urbe reperitâ quinq; Cæsar duxit Triumphos longè splendidissimos. Gallicum, Alexandrinum, Ponticum, Africanum atq; Hispaniensem. *Dio. l. 43., Svet. l.c. c. 37., & Valent. Forst. H.I.C.R. l.1. c.28. n 51.* Post id temporis novos Cæsari honores civis *Romanus* decrevit. Summa ei universæ gubernationis potestas attributa. Salutatus est Dictator perpetuus, Imperator sacrosanctus, ἱερὸς ϗ ἄσυλος. Illi plura qui gaudet de C.I.Cæsare legere (quia nostri non est instituti, perfectam Cæsaris texere historiam, & singula, quæ de ipsô notanda, hîc notare, sed quàm brevissimè saltem, idem quomodo ad summum Ro. Imperium pervenerit, exponere) post alios evolvendos commendamus, *Plut. in Cæs. & Pomp., Eutrop. l.6., Hirt. de bell Alex. l.5. & 6., Paterc. l.2., Dio. l.49., Strab. l.17., Joseph. de bell. Judai. l.1., Appian. de bell. civ. l.1.2.4., Zonar. tom.2., Flor. l.c., Hedio. in Chron. par.2., Abb. Ursp. in Chron. p.m.44. & seqq. Diod. Sic. l.1. antiq., Anton. Sabell. l.7. Ennead.6., Sext. Ruff. & in eund. Cusp. p.m.23. & seqq. Plin. l.6. N. H. c. 25., Ubbo. Emm. l.5. p.m. 145. 186. 187. Guon. in Chron. p.m.12., Ott. Fris. l.2. Chron. c.48. & c.50., Cuspin. in Aurel. Cassiod. COSS. p.m.328., & eund. in vi. C. J. Cæs., Carol. Sigon. Cõm. in Fast. & Triumph. Ro. p.m.142. & seqq., Amm. Marcell. l.c., Wolffg. Lati. de Gent. migr. l.9. & in cõment. Reip. Ro. l.1. c.9. confer Oros., Sleid., Wagn., Cluv. &c. &c.* Eô modô ad summum summæ Monarchiæ fastigium Cæsar viam stravit. Eô modô fundata est quarta illa Danielis Monarchia. *vi. Dn. Reinking. de R.S. & E. l 1. class.1. c.1. per tot.* Hîc, rectissimè illos sentire, (*ex quib. est post Cusp. ab init. in vi. C. J. Cæs. & ali. Dn. Wendel. in supr. d. Disp. §.18.*) qui quando prima sceptra Augusto, quod sæpissime à multis fit, quartæ Monarchiæ assignantur, id concedunt, si de inchoatâ, minùs, verò de inchoandâ si sermo sit, notandũ est. Etenim C. Octov. Augustus (cujus major avunculus, *ceu Val. Forst. l. c. c.31. n. 1. ex Paterc. ac Svet. tradit*, Cæsar est) post tot & tantas

difficul-

difficultates, post tot & tanta discrimina (*de quib. in Vellej. Patere. l.2., Eutrop. l.7., Tac. Annal. l.1. Oros. l 6. c.18. 19. 21., Joan. Sleid. l.2. de 4. S. l. p. m. 105. & seqq.*) in summo Imperio successionem nactus est demum Cajô J. Cæsare, patre suô adoptivô, ab illis ipsis, quos recenti beneficiô sibi devinxerat, quibusq; ignoverat, quòd bello Pompejano contra ipsum militassent, (M. nempe Brutô, C. Cassiô, Cn. Domitiô, Treboniô, Q. Tulliô Cimbro, duob. Serviliis, Cascâ, Halâ, aliisq; complurib. *Plut. in d. Cæs. v., Flor. l 4. c. 2. in fin., Dio. l. 44., Oros. l. 6. c. 17. Zonar. l. c.*) tribus ac viginti vulnerib. iniquè enecatô. Iniquè dico. Ità omnino statuimus (venia sit castro paulisper ex spatianti) contrà Bart. Keckerm. *in alter. par. Syst. Log. p. 367. & 523.*, atq; contra Besold. *in Differt. Pol. de Rep. Cumn. c. 7. n. 17.* Ità statuit quoq; Nob. Reinking. *l. c. n. 15. confer Forstner. in not. Pol. ad l. 1. Ann., Arnis. de Rep. l. c. c. 3. sect. 7. n. 15. & seqq., Wilbelm. Becker. in Synops. I. P. l. 1. c. 1. n. 3. & Arum. Discur. 2. vol. 5. Junge Ærod. rer. judic. l. 8. t. 4. c. ult., & Tileman Disp. ff. 2. §. 30.* Licèt secundùm jura civium, uti Cic. vocat, licuisse videatur. Quod si enim Principi ultimô supplicii genere in eum animadvertere liceat, qui libertatis amâs sibi & imperium & vitam adimere conatur; quidni etiam populo majestate pollenti eum perdere licebit, qui libertatis jura violare, extremamq; servitutem tentat illis imponere? Et certè, antedelatam illam Cæsari ab ipsô S.P.Q.R. potestatem dictâ eâ de causa Tyrannum è mediô si sustulissent, fortè non prorsus improbandum: puta, si ratio ac incolumitas statûs, qui tum temporis in R. Rep. viguit, omnimodè spectetur. *vi. post Tholosan. 26. de Rep. c. 7., Bodin. 2. de Rep. c. 5. Jun. Brut. quæst. 3., Joan. de Terra Rubea Tract. 2. artic. ult., quem citat Dn. Besold. l. c. n. 16., & Arnis. de autorit. Princip. semper inviolab. c. 14. n. 12.* Verùm enim verò, cùm naturâ adeò debere dicatur, cujus fidem secuti sumus, *l. 84. de R. I., l. 5. de Usur. ff., Nov. 136. c. 5., & l. 12. C. de Usur.*, & hinc gravissimum fidem fallere, *l. 1. prin. & l. 25. ff. de const. pecun., fac. §. 4. in fin. l. 1. Depositi*, adeoq; nihil tam congruum sit fidei humanæ, quàm, quæ semel placuerunt servare, *l. 1. prin. ff. de pact., fac. l. 20. C. de Transact.*, cùm etiam ipsæ S. literæ inter impios referant fidem negligentes, *Rom. c. 1., Ps. 15., Prov. 28.* quinimò hosti adeò fides data minùs sit infirmanda, *prolixè post Hotom. Illustr. quæst. 7. p. m. 44. & seqq., Joan. Ludov. Langius in dec. 1.*

quæst. 6. Centuriæ suæ quæst. ju., quid est, cur cessare velimus de Cæsaris interfectoribꝰ longè levissimam aliquam asserere perfidiam? Nam quamvis ille vel maximè invitis sociis Remp. invasisset, ex post factô tamen (sic comuniter loquimur) ejus in Imperium consenserunt omnes. (*Petr. Martyr. class 4. c. 20 sect 13.*, *Joan. Winckelm. tom. 5. Disp. Gief. 14. §. 22.*); scilicet istâ, de qua suprà jam nos aliqua, tot ac tantorum titulorũ oblatione, atq; humillimâ rerum omniũ subjectione. *vi. Val Forst. l. c. c. 28. n. 52. & seqq.* Adjice, quòd semel toleratum Tyrannum nulli liceat occidere, & eô ipsô crimen læsæ majestis committatur, *Gig. de crim. læs. Maj. l. 1. rubr. qual & à quib. crim. læs. maj. comm. quæst. 65 n. 3. & 6.*, *Decian. in Tract. crim. l. 7. c. 5. n. 22.*, *Farina de crim. l. M. quæst. 112. n 29.*, & *Georg.* Schönborner *l. 2. Pol. c. ult. in fin.* Quî igitur Brutus cum suis sociis criminis læs. m. notam effugere poterit? Propterea quoq; singuli Cæsaricidarum summo & tremendo omnium peccatorum Vindici, qui omnes privatos adversus magistratum, utpote qui non nisi ab ipsô ordinatꝰ, arma sumere, apertè prohibet *in 2. Pet. 2. v. 11. & ep. Jud. v. 9.*, (hinc tam graves sensere Dei iras Rechab & Baan. *l. 2. Sam. c. 4.*, Gaal & Sichimitæ *in l. Judic. c. 9.*) quive pro quôvis magistratu preces vult fundi *1. Tim. 2.*, meritissimas intra triennium pœnas dedere, *attestante post Svet. in vi. Cæs c. 89. Vincentiô in specul. Hist. l. 6. c. 142.* Successit, *dixi*, Augustus Julio in Imperiô Monarchicô. *vi. Æn. Sylv. de ort. & Autor. Ro. Imper. c. 6. Ità post Arnis. in Doctr. Pol. l. 1. c. 8. censet Dn. Wendeler. in Philos. Pract. l. 2. sect. 1. c. 5. quæst. 2. confer Dn. Bened. Carpz. de L. R. G. c. 1. sect. 8. n. 10. & 11.* At enim, *inquies*, comitia sine populô ipse Cæsar vix celebravit, *secundùm Plut. in Cæs, & Svet. in ead. c. 41.* Respondeo ex Arist. *l. 4. Pol. c. 5.*, nullam tam subitò mutari posse Remp., quin aliquid præcedentis formæ retineat. Hinc, *uti idem Philosophus docet l. c. c. 1.*, Reip. forma non ex gubernationis forma, sed ex fine ac Principatus genere deprehendenda. Indulgere ab initio, quàm per omnia strennior esse, satius duxit Cæsar. Et sapientissimè. Omne subitum subitaneum plerumq; est. Quod citò fit, citò perit. Cur Agis interiit? Quòd repentè nimis pristinas revocare leges allaborabat. *Plut. in Agi.* Sanè verò indulgentia factum, non jus, innuit. Nobis autem de jure sermo. Hâc ratione, quicquid mihi objeceris de Tiberio *ex Tac. l. 1. Annal.*, & *Dio l. 5*.,

de

de Trajanô, *ex Plin. Paneg. ad Traj.*, de Severô, *ex Lamprid. in Alex.*; de Probo, *ex Vopisc. in Prob.*, deq; plurib. aliis, confutabo. Hoc addo; fuisse nonnullos Impp. post C. J. Cæs., qui ex socordia, (*sic Arnis. l. c.*) quas ipsi gerere noluerunt, res Senatui permiserunt. Firmatur hoc Tiberii imprimis exemplô. Hic, *Tac. l. 4. Annal. & Suet. in Tiber. c. 40.*, cum Capreas sese aliquando conferret, vetuit edictô suum interpellari otium. Hoc ex desidiâ, non debitô, hoc ex negligentiâ, non jure factum est. Siquidem Imperatorum cum post Augustum nullus, illimitatam successoriô jure ad se transiisse potestatem ignorare potuit: quòd omnis P. R. C. Octav. Augusto majestatem, cujus Jul. Cæsar. jam antea robustissimas radices posuerat, neq; in ipsô, neq; in successoribus desituram, & omnibus consumatam modis ac confirmatam, *Carpz. l. c.*, per sanctissimam aliquam & disertissimam legem detulerat. Hæc est Regia (non Rhemnia, *ut falsò legunt Alciatus in l. bona civit. ff. de V. S. & Coras. l. 6. Miscell. c. 8. n. 2.*, *quod ipsis monstrat Pruckm. de solut. Prin. pot. c. 3. n. 100. Alia olim fuit lex Rhemnia, ex quâ fronti calumniatoris literæ K. vel C., quâ calumnia significabatur, inuri consuevit. l. 1. §. 2 ad Sc. Turpill. vi. ad eund. §. Dionys. Gotofr. ex Julian in Antiochio & Pithœo 4. Notar. Mosaic. confer. Cujac. Paratitl. in C. de calumn. circa med. p. m. 778. ex Cic. pro Rosc. Amer & l. quæsitum. 13. ff. de testi., & l. 7. Obs. 13. prin. junge Althus. Dicæol. l. 1. c. 105. n. 40.*) illa Lex, de cujus origine, de cujus tenore ac veritate aliter hic, aliter ille differtat, imò quandoq; blaterat, somniat. Comprimis habeas *Conn. l. 1. Commentar. jur. civ. c. 16. n. 3.*, *l. 2. Arcan. Pol. c. 15. Clapmar.*, *& Martin. Schockium, qui in epistolâ quâd. Groningæ editâ A. C. 1661.* temerarium atq; imprudentissimum assertum L. R. appellare parùm parcit. Istis ante ipsum hoc biênium, & quod excurrit, doctissimè doctissimô aliquô de L. R. discursu Dn. Joh. Frid. Sculteus J. U. L., Fautor meus singularis benè multis respondit. Illû ad Disc. ego jam quosl. omnino relego. Cujac. *l. 15. observ. c. 30. & Anton. Aug. lib. de Leg. c. ult.* legem R. ad unicam legem Papiam contrahentes dudum refellit Arnis. *de Rep. l. 2. c. 6. sect. 4. n. 38.* Adisis hanc ob legem ante omnes *Dn. Ungebau. Exerc. Just. 2. q. 4.* confer *Tacit. Annal. 1*, *Strab. l. 15.*, *Dio. l. 53*, *Val. Forst in H. I. C. R. l. 1. c. 32. n. 6.*, *Thom. Lans. Discur. de L. R. jam Disputationib. Basil. insertum*, *Just. Eccard. in explic. L. R.*,

Paurm.

Paurm. de jurisd. I. R. l. 1. c. 5., Joan. Stuck. in Exerc. Just. par. 1. Dec. 1. assert. 6., Dn. Besold. in Oeconom. t. 3. & 4. l. 1. ff. q. 8., Covarruv. in quaest. Pract. c. 1., Coras. l. 6. Miscell. c. 8., Joan. Calvin. de Princ. c. 1., Charond. 1. verosim. 2., Reinh. Bachov. ad §. sed & quod I. d. I. N. G. & C. n. 1. & 2. p. m. 19. & 20., Arnold. Vinni. ad eund. §. n. 1. p. m. 15. A., & ad illum §. Dd. comm. Nos, quâ res apertâ & clara fiet, distinctionem cum Nobilifs. Dn. Ungeb. adhibemus. Duplici sensu accipitur Lex Regia. Dicitur & à causâ efficiẽte pro illâ lege, quæ lata est à primis Ro. Regibus (*quibus de ipsi nos suprà in c. 1.*); & ab effectu, perquam potestas Regia summumq; imperium à populo in Imp. est translatum. *vi. Liv. l. 37. & omnino Dn. Ungebau. l. c., post Tiber. Decian. l. 2. Tract. crim. c. 25. n. 2. contra Cujac. in not. ad d. §. sed & quod. I. d. t., adq; eund. Giphan., Wesenb., Claud. David. & Harprecht; contra quoq; Paul. Manut. l. de LL. Ro., & Georg. Eberlin. in explic. t. de O. I. c. 11. n. 6.* Sanè quidem posteriori modo Regiam L. si sumas, verosimile esse, eam de C. Oct. Augusti Imperio demum latam (ob id videtur vocari à Paulo J. C. Lex Augusti, *in l. apud eum. de manumiss., & in l. un. C. de cad. toll. §. hac autem 14.* ab ipsô sacratissimô Principe nostrô Justinianô privilegium Augustum,) haut inconsultò credimus. *vi. præter multos Borcholt. ad d. §. sed & quod n. 13., Ungeb. q. d. Exerc. d., Bachov. l. c. & Dn. Besold. Synops. I. P. par. 1. c. 3. & in tracta. de Monar. c. 4.* Qui ad Vespasiani tempora legis R. nativitatem rejiciunt, refutantur ab Ungebau. Istius legis fragmenta exhibent post *Eccard. l. c., Joan. Bart. Mar. in antiq. Ro. Topogr. l. 2. c. 9., Mariũ Salamoniũ l. 6. de Principatu, Dn. Carpz. l. c. n 18. & Besol. d. Disc.* Quicquid autem eâ de lege Regia (quæ etiam Lex Imperii audit *L. ex imperfecto 3. C. de testam., & ap. Tac. l. 3. Annal.* Lex Majestatis) autores disputent, nostrum hôc locò, quicquam certi rigerosè de ejusdem ortu, vel quibus verbis olim lata, certis omnino definire, vix est. Nobis, quòd per ipsam legem summum in res omnes tum sacras, tum maximè profanas, judicium arbitriumq;, *Hotom. Quæst. Illustr. q. 1. p. m. 2.* Principibus suis, & Monarchicam prorsùs majestatem S. P. Q. R. (abdicativè s. privative, uti quidam loquuntur, non communicativè s. cumulativè; id quod prolixè evincit contra Limn. *Tom. 1. I. P. l. 1. c. 12. n. 87. ex Dn. Bachov. l. c. Dn. Fibig Colleg. Legal. publ. Exerc. 1. q. 4. in semid.*) dederunt, nunc sufficit. *vi. l. 31. ff. de*

ff.de LL.,l.1.prin.ff de Const.Princ.,l.2.§ novissimè.11.ff.de O.I,l. un.ff. de Off.Præf.Prat.,l.1 §.sed in hoc.7.vers & nemo.C.de V.I.E.,d.§ sed & quod l.de J.N.G.& C.,Const. de Concept.ff ad Tribon. §.sed & hoc.7. vers.& nemo.,& præf.Nov de COSS.105. Eò spectant illa Neronis Cæsaris *ap.Sen.de Clem.l.1.c.1.in prin.*; ego ex omnibus mortalib. placui electusq; sum,qui in terris Deorum vice fungerer, ego vitæ necisq; gentibus arbiter. Qualem quisq; sortem statumque habeat, in manu meâ positum est,&c. Quoniam verò, quod Regium omnino cognomentum primi Ro. Cæsares minùs habuere, nonnullis obstat, quô sibi minùs illorum Monarchica majestas ac absoluta (adeoq; Monarchicus Ro.Reip.sub Cæsarib.istis status) persuaderi possit, quædam huic capiti dubii solvendi causa addamus,necessum multùm videtur. Et verò Bodino præprimis *l.2. de Rep.c.1.n.186.*titulus Principis,qui primorum Impp.erat, valdè suspectam reddit eorundem potestatis summitatem. Respubl., *inquit*,Rom. sub Augusto ac ceteris deinceps Impp. usq; ad Flavium Vespasianum Principatus dicebatur &c. *Istu subjicit ea Svetonii de Caligula, in vi. Calig. c.22.* non parum abfuit, quin statim diadema sumeret, speciemq; Principatus in Regni formam converteret. Ex quibus intelligitur,*pergit Bodinus*, sub Augusto post Actiacum bellum nec popularem statum, nec Optimatum, at ne Regnum quidem fuisse. At Principatus aliud nihil est, quàm Optimatum aut populi status, cui unus aliquis præest, qui à Latinis Prætor (à præeundo) & Princeps,i.e.primus appellatur. *Hactenus ille.* Primos Ro.Cæsares Principes dictos ipse haut inficior. *vi.Apulej.Memmor.l 10.& 11.,Tacit.l.1.Annal., l.proœm.in prin.,l. d.31. ff.de LL.,l.1.de Const.Prin.& complures Constit.Just.* Ejusmodi verò, cujusmodi sibi Bodinus fingit,Romani Principatûs conditionem fuisse,hoc est,quod ego negito. Et quî ex Svetonii istis torquere poterit Bodinus, quod falsissimè tradit? Tantum sanè abest,ut Tranquilli illa verba pro ipsô stare possint,ut potiùs contra ipsũ omnimodè. Brevibus declarabo. Principatus Augusti,quod mox adjungam, eadem, quæ Regnum, jura habebat; licèt insignia Principis (externus ille cultus) â Regiis differrent. Notum est ex probis LLinguæ scriptoribus, speciem imperii insignia ejusdem interdum indigitare.*Ità hanc vocem Tacitus passim usurpat, ità*

34. *Horat. Ep. l.1. ep.6. v 49., ità Claudian. de quartò Consulatu Honor. v. 83.*

Per speciem igitur l. c. Svetonium, quam Regno opponit, nihil, nisi externum quoddam imperantis ornamentum denotare, prorsùs censere debemus. Nostram sententiam adjuvat, quòd Sveton. innuit, Caligulam solâ diadematis sumptione, quod si voluisset, Regem fieri potuisse. Adjuvat etiam, quod ipse Caligula sæpius in ore habuit: *οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη, εἷς κοίρανος ἔστω, εἷς βασιλεύς*, quô inferiores tangebat Imp. *Sveton. l. c. ex Hom. 2. Iliad.* Male itaq; Tranquillum aut intellexit Bodinus, aut certè, quod assolet, intelligere noluit. Et sic arenosô Bodini fundamentô (lubricâ sc. verborum Historici interpretatione) collapsô, corruat simul necesse est superstructum. Pertinax tamen nihilominus est Bod. in violandô Ro. Impp. Regiam Majestatem, hancce ideo ab illis abfuisse contendens, quòd nomen defuisset. Falsissimum. *Consule Dn. Besold. de Monar. c.4.* Quasi verò superbissima etiam regentis cognomina absolutâ ipsum Majestate accumulare possent. Non fastuosissimi, non omni humanô pondere graviores, & ipsi adeò divini tituli Majestatis causa; sed inviolata summi ac illimitati Dominii jura. Moschovitarum supremus Magistratus, tametsi appellatione Dux, reipsâ tamen certissimè Rex & quàm potentissimus Monarcha est. Aliquando quoque Basilius I. Magnus Dux, qui Tartarorum servitutem primus excussit, ipse Magnum Dei Cubicularium & Regem sese appellitavit. *Bod. de Rep. l.1. c.9. num.143.* Alia jam supprimimus exempla. Quantô sæpe intervallô nomina distent à rebus, hæ contrà ab illis, verba à factis, facta à verbis, plurimis disputatum exemplis est ab Arnis. *de Jur. Maj. c.1. n.1.2. & 3. & c.c.5. n.9.* Quin imò jam ipse Stagirites in Antepraedic. quædam dicit de subjectis prædicari, quæ non insint, & quædam inesse, licèt minùs prædicentur. Ceterùm, ut nostra reassumus, Principes Romanorum absolutissimos Reges fuisse, Bodinum præter alia vel solum Augustum Privilegium, cujus illi ineffabili atq; immensô splendore supra alios imperantium omnes supramodum collucebant, poterat quàm facillimè edocere. Argumentor porrò: Quicunq; Magistratus solus omnibus juribus pollet Majestatis, ille absolutus nobis planè venit nominandus. Idem verò de Ro. Principe indubitatum esse, nul-

nullus non qui prorsus non occæcatus, ex hiſtoriis ad ſacietatem ipſe poteſt elicere. Quod ſi leges univerſales, uti vulgus vocant,(ut potiſſimum ſaltem,& ſupremum Dominii caput, *Herm. Kirchn.de Rep.Diſp 2.ad th.5.*, aſſpiciamus) ſummæ majeſtatis ſymbolum eſt, *Andr.Knich.de non prov.Sax.ju c.5.n.28., Arniſ. l.c. l.1.c.3., Anton.Coler.de ju.Imp. Ro.ſect. 184. & Bod.l.1. de Rep.c.10.n.150.*, quis abſolutam Ro.Principis majeſtatem in dubium vocabit. *vi.§.4. c.2.Nov. de COSS.105. & d.§. I. de I. N. G. & C.l.ſi imperialis,12.C.de LL.in pr.,& l fin., confer, quæ notavi ſuperiùs aliquantò h.in c.* Nihil itaq; lividiſſimæ Bodini criminationes, nihil poſſunt inconſultiſſimæ calumniæ. Convitia iſtius, queîs Auguſtiſſimos ſubdolè contingere nihil timet, inconſultiſſima ideò dico, quòd ſui immemor ipſe ſibi in côd. de Rep. volum. (en Antegavenſis noſtri JCti conſtantiam!) *l.4.c.1.n.357.lit. C. p.m.599.* turpiſſimè contradicens apertè ſatis priora ſua hiſce explodit: ex quô (*videlic. in antecedentibus quædam ſumma ſummæ Auguſti majeſtatis jura enarrat*), perſpicitur, *inquit*, Auguſtum verbô quidem Tribunum pleb. ac Principem appellatum, reipſa Regem fuiſſe. *Et l.1.c.4.num.24.* Conſtantini M.(à quô Aquila Ro. biceps facta fertur, cùm Imperium in Orientale & Occidentale diſcinderet, *vi. Dan.Otto.JC.ap. Arum.Diſcur.Academ.vol.5.Diſcur.2.c.4.p.m.59. ex Euſeb.de vi.Conſt. M.c 51.,Petr.Greg.6.de Rep.c.13.n.18.19. l.25. c 1.n.7.Freher.not.ad Andlo libr. 2. cap.5. & 14.& aliis*) imperium Principatum vocat, cùm ipſe tamen circa hujus Imperatoris tempora Regium Ro. Reip. ſtatum adſtruat. *Huc illa pertinet quæſtio*, an Senatus autoritas, quæ pluſquàm mediocris ſub Principibus quoque (quemadmodum ex hiſtoricis aliisve ſcriptorib.excerpo, *Dio.l.55., Suet.in Tiber.per t.Chriſtoph. Beſold. in Diſcur. Pol. de Monar.gener., ubi hunc in fin.citat Piſon.Soacium tr.de comparat.Rom.& Venet.Magiſtr.ſub n.18. & c., Paulum Buſ.in l.2.de Rep.c.7.& 8., & Joach.Clut. in Paradox.th. 15.tom.2.Diſp.Baſil.*) fuit, ex Majeſtate Imperatorum Monarchicâ decerpſerit? Equidem ſolida ejuſdem quæſtionis enodatio plus otii & loci, quàm à noſtrô fortè inſtitutô impetrare poterit, requirere videtur. Ne tamen intactum aliquid eorum, quæ facilè circa hoc thema noſtrum agitari poſſent, ignavi relinquamus, huic etiam negotio, quanquam duas ſaltem lineolas ducendô,

 minùs

minùs decrimus. Senatum Ro. sub Cæsarib. etiam egregiis splenduisse juribus nunquam non nos concedimus, tanta verò ea fuisse, quæ Imperatoriam Majestatem infringere potuissent, id est, ad quod nos ubiq; renuimus. Quicquid enim Senatui licuit per Augustum, Teberium, Claudium, & alios, aut singulari quadam & callidâ eorundem indulgentia, aut Reip. rite gerendæ necessitate, interdum etiam desidiâ, quod jam antea monuimus, factum est. Nescit namq; regnare, qui dissimulare nescit. *vi. 1. Sam. 10. v. 27.*, Augustus concessit, Senatum per se interdum judicare, ac responsa Regum quorundam ac populorum Legatis dare. *Xiphil. in August.* Tiberius Consiliariis atq; Senatoribus potestatem fecit quandoq; sibi contradicendi, *Dio l. 55.*, imò verò prope ipsum humanitatis modum in singulis devenerandis ille Imp. excessit. *Svet. in vi. Tiber. c. 29. 30. 31. & passim.* Sub Nerone multa solô Senatûs arbitriô constituta sunt, *Tacit. l. 13. Annal.* Sed quid illæ Imperatorum indulgentiæ, quæso, ac speciosæ laudes, quàm meræ simulationes ac dissimulationes, aliud fuere? Nimirum intellexerunt callidissimè, per Senatorum factiones Romanum pop., ut pristinum Reip. statum novô Monarchâ vi pulsô repeterent, faciliùs commoveri posse. Plus potuisse Imperatores ex propriâ majestate, quàm quidem Romanorum Senatum, vel exinde nobis nequit esse obscurum, quod non raró hic ab illis minimi æstimatus ac jugiter delusus est. Equidem Caligula lautiore convivio aliquando effusus subitò in cachinnos (*Svet. loquitur in Cal. c. 32.*) COSS., qui juxtà cubabant, quidnam rideret, blandè quærentibus; quid, *inquit*, nisi unicô meô nutu jugulari utrumq; vestrûm posse? Idem COSS. aliquando oblitis suô de natali edicere omnino abrogavit Magistratum. *Svet. l. c. c. 26.* Quam misere levi de causâ Senatorem quendam ille ipse in Curiam ingressum discerpi ac dilacerari jusserit, *videtur in Svet. d. l. c. 28.* Tiberius Cæsar, ut aliàs Ro. libertatis haut deses patronus fuerit, multa tamen publicè, quæ sibi displicuerunt, contra Senatorum Decretum in eorundem consessu penitus correxit. Optimè M. Antoninus Cæsar: Magistratûs de privatis (*puta ordinariè, nisi fortè vim publica decidendi Princeps ipsis concedat*), Princeps de Magistratibus, Deus autem de Principe decernit. *vi. Lampad. de Rep. R. Ger. par.*

par.1.n.41. Plura hic addere supersedeo. Præcipuè, cum quilibet, qui novit, quod voluntarius actus necessariò vix unquam in legem coalescat, (nisi forte jussus ejus, qui major, necessitatem inducat facientis arbitrio) nihil quicquam derogatum fuisse Imperatoriæ Majestati per quorundam Cæs. solertiam, imò sæpe etiam socordiam, in quibusdam, & singulare quoddam ex Senatu aliquibus indulgere, facilè capiat. Quod diximus, necessitatem quoq; expostulasse, ut quædam jurisdictionis jura suis Senatoribus Impp. committerent, verissimum est. Quomodo enim Princeps Ro. illis carere potuit, quorum consiliis & auxiliis universa Reip. regi si benè debuerunt, necesse fuit? Enim vero ubi desunt matura consilia, corruit populus. *vi. hominum sapientissimum in Prover.c.1.,5.c.10.,8.,c.11.,14.,c.15.,22.,& c.29.,28. Eccles.c.4.,9., Siracid. c.9 & c.37.,1. Chron.c 12.,& 2 Chron.c.15.,3.4.* Periculosissimum est, quod si solus sibi confidat is qui errare ac decipi potest, cum suâ scientiâ nemo omnia possit complecti. *vi. Tac. Annal.l.3. confer Gwevar. Horolog. Princ.c.58.* Pauca quidem unus videre vel audire potest. *Altus. Pol.c.22. confer Lips.l.3 c.2. Pol., Antimach.l.1.theor.1.* Hinc, quàm sapiens, superbus magis ac stolidus putatur Princeps, qui de suâ sententia singula gerere inconsultò gaudet. *vi. Liv.l. 44. confer Hippol. à Collib.c.9. de Princ. & Consiliar., atq; Petr. Gregor. de Rep.l. 24. c. 1. & seqq.* Jure igitur res Imperii cum Senatu suô Romanorum Imperatores communicare semper voluerunt, imò debuerunt. Propterea nequaquam sceptra eorundem diminuta sed multis nominibus potiùs sunt adaucta. Ut ne v. discursus noster in tot tœdiosas paginas excrescat, ilico nos ea, quæ finem huic capiti impositura sunt, accersemus. Et videtur præprimis adhuc subnectendum id tempus, ad quod usque Rom. Monarchiæ sarta tectave jura permansere singula, sive, quô ferè primùm suis absolutè prorsùs imperare desierint Cæsares. Prænonemus hîc, nos posthæc nullâ certâ attentâ ætate, nullóve accuratô discrimine, Monarchas Ro. Imperei indistinctè appellitaturos fore *vi. omnino Dn. Arum. Discur.14.vol.1* & Principes, (unde id cognominis *vi. Arnis. de Rep.l.2.c.6.sect.4.n.4.*) & Imperatores (de quô præ nomine *vi. Svet. in Cæs.c 76., Diol 53. Appia de B.C.l.2., Tac. Annal. l.3., Cæs. B.C.l.2., Cic. Philipp. ult., & Jul. Polluc. l.7. de gest. Cæs.*) & Augustos

(ab auguriis sic dictos, *vi. Dn. Ungeb. Exerc. Just. 1. q. 4.*, vel respectu administrationis si mavis ab augendo. *vi. Hegesipp. l. 5. excid. Hierosf. c. 15.* Hinc illud Germ zu allen Zeiten mehrer des Reichs. *vi Gloss. in rubr. d. N. C. F, & in proœ. I. vo, Augustus., Claud. David. in velit Leg. in pr. n. 8. atq; Everbard. JC. in Top. loc. ab Etymolog. n. 9.*) & Cæsares (à Jul. Cæsare per *prin. Nov. de COS. Cappadociæ. 30.* spretis istis, quæ Vives coacervavit *in addit. ad vi. Cæs. Svet. sub t. Cæsarum familia*) quanquam aliqua interdum inter Cæsarem ac Imperatorem intercedat differentia; quando nempe & successoribus Imperii id nominis attribuitur, quemadmodum *in l. nemo. 5. & l. & si 7. C. de Malef. & Mathem. vi. Rosin. l. 7. A. R. c. 13.* Hi Germanis sunt die Römischen Könige/Gallis Delphini, & Hispanis Infantes. *Gotofr. ad d. l. 7.* Et quidem Dn. Arnisæo *l. 2. de Rep. c. 6. sect. 5. n. 9.* ad id tempus reducenda videtur purè Monarchicæ gubernationis in Imperio Ro. prima imminutio, quô ipsô Electorum hodiernorum tanta invaluerit autoritas: verùm apertè satis historiæ, in quas mox intuituri sumus, refragantur. Commodè vix deducemus, quod debemus, nisi primô locô intentiùs in veram Electorum originem inquisiverimus (*quam certâ de causâ datâ h. l. occasione contra pollicitam brevitatem prolixius persequemur*), eâq; inventâ postmodum, ante ipsos jam natos dudum Ro. sceptra limitata quodammodo ac restricta fuisse, probaverimus. Electorum voce indicamus Septemvirorum illum Germaniæ Senatum (*hodie Octoviros esse, non ignoramus. Quoniam verò tum temporis numerus iste ignotus, & verò nobis de priorib. seculis sermo, non de præsenti, meritò Octoviratûs mentio hic nulla est*) à quô Imperatorum quilibet hodie eligitur. De ipsorum natali varii variè. Quid igitur certi nos statuamus, vix à tot dissentientium JCtorum & Politicorum multifariis opinionibus, vix à tantô discordantium Historicorum cœtu satis edoceri possimus. Deliô natatore opus est. Sanè res multùm intricata, ac conjecturarum nebulis densissimè obvoluta. Etenim rerum à sese gestarum veteres Germani exigua, & prope nulla monumenta reliquere, licèt aliæ gentes vel levia sua plenis buccis atq; copiosô bene stylô prædicarint. *Fox. in Dial. de Hist. Inst. Bod in Method. hist. c. 4.* Eò autem exactiùs nos incunabula Archiprincipum Electorum quæsituri videbimur, quò laboriosiùs & pertinaciùs

anti-

antiquissimis historicorum scriptis, ac minùs hoc aut antecedenti seculô editis, adhæserimus. Qui ad Ottonem III. Septemvirorum nostrorum natales referre satagunt, suam suis rationibus opinionem neutiquam nobis persvadebunt. Etiamsi istius sententiæ adeò magnum esse præjudicium, & tot testibus omni, uti videatur, exceptione majoribus munitum, ut haut malè facere credantur, qui eandem constanter sequi non dubitent, Nobiliss. Dn. Heigius *par. 1. quæst. Illustr. 3. n. 13.* multis adhortetur. Pro eadem corroborandâ l. c. in testimonium vocat *Vincent in spec., Albert. Abb. Stad. in Chron., gloss. Hostiensis in c. Venerabilem. de Elect., Tritem. in Chron. 244., Leopold. Babenberg. de jure regni & Imp. c. 2. & 12, Rudolph. de Columna de translat. Imp. §. penult., Alberic de Rosate in Lex. in verb. Electores., Marsil. Patavin. de translat. Imp. c. 11., Antonin Flor. Hist. p. 2. t. 16. c. 4., Platinam in vi. Gregor V., Naucler. Gener. 34., Blond. Decad. 2. l. 3., Albert. Crantz. Saxon l. 4. c. 25., l. 9. c. 29. Metrop. l. 3 c. 46, Veciæ l. 5 c. 10, Vandal. l. 3. c. 15., Francisc. Irenic Germa. exeg. l. 3. c. 29. & 33. 34., Munst. in Cosmogr., Molin. ad Consvetud. Paris. t. 1. §. 1 n. 31. & seq. in edit. primâ A. 38. editâ, Sleid. de 4. Mon. l. 3., Henric Muti. de Orig. Germ. l. 14., P. Albin. de famil. Witikind. fol. 120. & seq ubi Volatera. Spalet. & Fabricium allegat, & pag. 144. & seq. & Chron. Misn. par. 1. c. 16., Flac de transl. Imp. c. 5., Simon. Schard. de Orig. Elect. c. 1., Crus. de Epoch. regnorum c. penult.* Illis autem subscribunt præter *Herm. Kirchn. de Rep. Disp. 4. n. 2. in Appen.*, præterque illos, quos enumerant *Dn. Reinh. Kônig in Theatr. Pol. tripar. par. 1. c. 34. n. 2.*, Arnis *l. c. n. 9.*, & Crug. in Colleg. Pol. *Disp. 4. th. 127.*, Cuspinianus *in Ott. III., Cluv. in epit. H. U. sub Ott. III. p. m. 453. & seq., Wagn. Inst. H. l. 7. in vi. Ott. III. p. m. 552.*, aliive quàm plurimi, quos congregavit *Dan. Otto ap. Arum. Discursu. Acad. de I. P. Discur. 2. c. 10. p. m. 93. & seq.* Sed certè multitudo tanta nulla est, quæ solidâ ac decenti errorem veritate satis possit donare. Hinc singulorum commentatio de sanctione Ottonianâ opinabilis semper meritò visa est Tobiæ Paurm. *de jurisd. Imp. R. l. 2. c. 2.*, cùm solis illa conjecturis nitatur. Tot Rom. Imperatores longis post Ottonem III. temporibus dantur, ex quorum electione aliud prorsus probatur, quot vix integrum hoc paginæ hujus residuum spatium capit. Quod si solius autoritatis illorum Principum, qui Electorum hodie titulô

gau-

gaudent, jam Ottonis III. ætate electionis jus fuit, cur, quæso, A.C. 1001. mortuo sine herede Ottone III. Henricus, patre Hezelone, natione Noricus, ejusdemq; gentis Dux ab omnibus regni Proceribus est electus? *Otto Frising. l.6. Chron. c.27.* Cur Conradus II. defuncto sine filiis Henrico, consilio antecessoris sui ab omnibus unà Imperii Ordinibus Imperator salutatus? *Id. l. c. c.28.* Cur pro electione Henrici IIII. Moguntiæ quinquaginta & duo Imperii Ro. Principes, tum Ecclesiastici, tum Laici congregati sunt? *Abb. Ursp. in Chron. A. 1106.* Cur comitiis publ., ex Universi Transalpini Regni Principibus & quibusdam Italiæ Baronibus præsentibus Fridericus Barbarossa, ut de multis antecessoribus nihil dicamus, ad Cæsareum tribunal evectus fuit, quod factum est *juxta Cuspin.* sexagesimo supra centesimum anno post Ottonis III. obitum? *vi. Ottonem Fris., qui comitiis istis ipse (Dn. König l c.) interfuit, l.2. c.25. de gest. Frid.* Præterea Historicorum, qui conventus imperiales & comitia particularia Imp. vel Regis Rom. eligendi gratia instituta describunt, & Italorum & Germanorum vix ullius vocis Electorum, nedum ordinarii hujusmodi officii, mentionem fecerunt; quemadmodum observat post Dn. Petr. Heig. l. c. Reinh. König *l. c. n.4.* Sequitur ergò nihil eorum, qui dictæ opinionis patroni sunt, ad Lydium historiarum lapidem excussum esse, cùm, id quod Arnis. *l. c. n.3.* annotat, nemo fere istorum ante Rudolphum Habsburgensem vixerit. Ipse Dom. Heigius, acerrimus aliàs communis illius opinionis propugnator, ubi ad historicam probationem devenit *l. c. n. 29.*, haut perfunctoriè hæret, quod omnes à se pro suâ defensione citati autores non sint αὐτόπται. Mirum itaq; est, cur tantos viros & tot tanta assentiendi in re incertâ libido tantopere occupaverit. Nobis autem hactenus expositam sententiam inficiantibus de eorum, qui Carolum M. Septemvirorum hoc Collegium constituisse autumant, quid videatur, facilius quilibet ipse, cùm Carolus centesimo & octogesimo, *secundum communem supputationem*, ante Ottonem III. anno regnare desierit, cogitare poterit. Sunt *Jordan. in Chron. c. qui Principes., Chron. Scabinor. Madeb. in hanc op. citatum à Cyriacô Spangenb. in Chron. Sax. c.86. & 116., & Erpol. Lindenb. in vi. Caroli M. p. 118. citante Heig. l. c. n.10. confer Crus. in Annal. Svev par. 2. l. 5. c.7. ac Dres-*

ser.

str. de translat. Imp. contra Bellarm. Eod. modo respondebimus monumentis Aquiliensis Ecclesiæ, quæ habet Dn. Carp. *de L. R. G. c. 10. sect. 5. n. 12.*, Marsilio de Menandrino Paduan. *de translat. Imp. c. 11.*, Matth. Palmer *in Chron. A. 1004*, Donat. Bossio *in Chronol. A. 1004.* & Nicolao Cusano Card. *de Concord. Cathol. l. 3. c. 4.*, Henrico II. Imp. & Sylvestro II. Pontifici Electorum institutionem adscribentibus. Eôdem M. Theodor. de Niem ih Ne. eandem in Conradi II. tempora collocanti. Eôd. M. Molinæo *in edit. poster. commentar. ad consuet. Paris. t. 1. num. 65. & seq.*, Electorum ortum ad Conradum II. & III. Impp. confusè referenti. Calvisio *in Chronol. Ann. 998. & Ann. 1208. in fin.*, Gerlacoque Buxdorff. *in Differtat. ad A. B.*, ex decretô quodam in Comitiis Francofurdanis eâ de re factô *ap. Melch. Goldast. tom. 3. Const. Imp. A. 1209. fol. 371.* (*NB. idem decretum, quod istos movit, ipsemet Dn. Goldast. impugnans l. 3. c. 5. n. 9. in Bohem. non Ottonis IIII esse, sed à Joan. Baptistâ Egnat. in vi. Otto. confictum, tradit*) Septemviralis Imperii Germ. Senatûs institutionem Ottoni IIII. attribuentibus, eôdem quoq; , quô prioribus, modô nos respondebimus. Jam Pontificiorum etiam ambitioni obviam nobis eundum est. Multa usurparunt Rom. Pontifices, multa sibi indebitè arrogarunt. *Marc. Anton. de Dominis Archiep. Spalat. de Rep. Eccles. par. 3. l. 7. c. 5. n. 1. in pr.* Equidem Pontifex non vult videri Dominus Dominantium, sed servus servorum, quam humilitatem ipse ab initio (Gregorius I., qui Magnus aliàs, fertur primus fecisse. *vi. Ad. Buchol. in Ind. Chron. sub A. 590. Mauritiô Imp.*) simulavit Papa. *vi. Bod. de Rep. l. 1. c. 9. n. 131.* sed quò non excrevit fastuosa istorum ambitio? *vi. Joan. Sithm. in Nucl. J. C. l. ad pr. proœ. p. m. 39.* Christo est data omnis potestas in cœlo & in terra, hujus Vicarius, juxta sanequam impias ac blasphemas Bonifacii VIII. ineptias *c. unam sanctam. Extra. com. de major. & obed.*, *quas Staplet. in explic. c. 6. Luc.*, *citante Crugero*, *recoquit*, Papa est. Papa, *secundùm c. inter corporalia. c. quanto X. de Translat. Episco. c. ad Apostolic. §. nos itaq; de sentent. & re judic in VI.*, omnia facit, uti Deus. Utrumq; gladium eundem tenere, omnes judicare, à nemine judicatum iri, *docet c. donare sanctam. X. de Major. & obed.* Infra Papam longè Imperator est. Lunæ hic, soli ille comparatur. *c. sollicitam. d. t.* Mirari ergo nequis, quid itá minùs erubuerint Ro. Sacri-

ficuli Electorum nostrorum institutionem ad antecessores suos (ceuprodunt ipsorumGnathones)arrogantiùs deducere.Quanquam benè satis temerariè.Alii enim,*inquit M.A.de Dom.l.c.par.2.l.6.c.11.n.30.in med.p.m.831.,lit.D.*,Gregorium V.,alii Gregorium X., alii Innocentium IIII.autorem faciunt.Gregorium V.autor libri de Regim.Princ.*l.3.c.19.,& Augustin.Triumph.sum. de potest. Eccles. q.35.ar.2.* Gregorium X.*Aventin l.5.Annal.Bojo.& Onuph.lib. de Comit.Imp.c.6.*Innocentium *Baron tom.10.ad A.996.n.56.* Loqvuntur autem indistinctè pro ea, quæ Pontificem Septemvirorum autoritatis parentem facit,sententia præprimis,quos Arnis. *l.c.n.12.* recenset: *Hostiensis in c.Venerab.de Elect.,Joh.Andr.in c.ad Apostolicæ.de sentent.& re judic.in VI.,& in d.c.Venerab.,ubi Card.Flor.§ 1. col.3. in VI.q.n.7., Lancellot.in templ.judic., Hieron.Balb.de Coron. Imp.,Platin.in Greg.V., Anonym.Chron antiq.Norinb.excus., Alciat. de singul.certam.c.32.,Volater. l.22. Anthropol., Ludo. Molin. tr. 2. de just.Disp.24.,& qui præter eos referuntur à Bellarm.l 3.de Transl.Imp. & Meibom.in not.ad l.3.Monar.Sleid.*Equidem audacissimis figmentis idem,quod Schard.,*l.c.c.1.*,eorum opinioni, qui à Carolo M. prognatos perhibent Electores,obvertere possem; nullâ nempe indigere refutatione; attamen ut planè insalutatum aliquid ad nostrum discursum pertinens nos ne dimittamus,potissima saltem,quibus rejici possunt Papicolæ,dicemus. Primô igitur locô asserimus,per ea,quæ supra modò protulimus, ne hilum quidem veritatis somnia istorum blateronum secum ferre posse. Ubi res testimoniis confirmanda, ibi vix ulla præter domestica quædam falsissima (quæ dudum Arnis.*c.sect* redarguit post Illyric.*in lib.de transl.Imp.*,qui admodum acerbè à Bellarmino *d. l. c. 4.* exceptus exagitatur) miserè exhibere (extant egregia scil. ista *in c.3. Bellarm.de transl.Imp.l.3* ,& sunt imprimis concilium Viennense *in c. Rom.de jureju.inter Clement.*,& c.Venerab. *§. verum de Elect.*) satagunt. Juvat certè risui parumper hîc loci indulgere. Stupendæ ille eruditionis Vir Bellarminus, qui ob immensam scriptorum ferè omnium exactam cognitionem miraculum suis semper, dum superstes esset, videbatur,in re suâ idoneum testem nullum intelligi,*ff.de test.l.nullus.10.,& l.omnibus.10. C. eod. vi. Joan.Oldendor.in Enchir.Except.contra testes & testim.22.p.m.154.*, turpissimè

igno-

ignorare potuit. Commentiri Bellarminum ac asseclas, ex cô insuper liquet, quòd Gratianus Constitutiones ac statuta Pontificum conscribens ne verbulô quidem Electorum tetigerit constitutionem, uti incomparabilis Dn. Herm. Conring monet *in Dissert. quad. de Septemviris habitâ Helmstadii A. b. f. 44tò. th. 24:* cùm tamen aliàs devoti juratiq; isti Ro. sedis adulatores vel minima quæq; amplissimis extollere assoleant. Porrò & Antoninum Florentinum, & Martinum Polonum, & alios Ecclesiasticæ factionis plurimos Gregorianam illam sanctionem pede maximè siccô præteriisse, observavit Dn. Arnis. *l. c. num. 22.* Prostat hodieq; in Basilica Divi Petri elogium sepulcrale Gregorii V., in quô omnia præclarè ab ipsô gesta enumerantur; hujus tamen constitutionis prorsus nulla fit mentio. Probabile autem haut est, rem tanti momenti in hôc monumentô desiderari posse. *vi. Dn. Herm. Conring. l. c. in fin.* Quisquis propterea Pontificiorum auritos ac oculatos testes legitimos nuncupaverit alios, ille demum magnus mihi erit Apollo. Interim verò credimus, opinionem Papicolarum istam tam diu esse ineptam, quam diu in domesticis ac illegitimis fundatur testimoniis. Plura & prolixiora, adq; Hieromonarchicorum somnium omnimodè tollendum pene necessaria alia qui discupit, evolvat l. modò c. dicti Archiepiscopi Spalatensis. Insigniter & illos fallere falliq;, à quibus parùm secedere videntur Michael Beuther. JC. *animadv. Hist. c. 13. & ibi* filius ejusd., qui Septemvirorum ordinis autorem Carolum IIII. ajunt, mea sequentia dilucidè patefacient. Superest nunc, ut hac de re, quid in ipsis historiarum argumentis obtinere videatur, apponamus. Statuimus itaq;, à morte Friderici II. demum ad solos istos, qui Electores hodie ob officium audiunt, electionis jus tacitô quôdam reliquorum Principum consensu ac Imperii Procerum rediisse. *vi. Arnis. l. c. passim.* Schönborn. *l. 5. Pol. c. 32., Reinhard.* Königen. *l. c. Dn. Conring. l. c. th. 31., Rupert. ad c. 18. Synops. min. H. U. Besold. in Otto. III., &* Becker *in Synops. I. P. l. 1. c. 3. in princ.* Sanè verò unum certum ex Imperatoribus post Fridericum II. vocare, sub quô ad præsentem hunc numerum septenarium antiquus eligentium Principum ac Optimatum Imperii incertus sit redactus, vix ego possum. Sufficit mihi evicisse, dictum numerum Fri-

 dericum II.ante (quòd idem ipse & à compluribus fuit electus) modernæ potestatis solùm nunquam fuisse. Philipp.etiam *in Otton.III.*testatur,huncce numerum post Fridericum II demum in historiis rectè exprimi,crebroq; repeti,familiasq; suffragantium certas indicari, quanquam tamen ipse non habeat, quod certo affirmet.Peucerus quoq; *in Complem.Chron.Car.l 5.circa init.* scribit ; quòd,Senatûs Septemvirorum autoritatem atq; potentiam à Fridericô II. invaluisse , ex historiarum annotatis haut obscurum sit , etsi certò non constet , quibus vel initiis vel autoribus cœperit.Quod si quid tamen nos conjecturis consequi possimus (*certi aliquid ferre planè nolumus*),videtur id factum fuisse in prolixô istô post demortuum Frideric.II.Imp.interegnô. Siquidem per hæc tempora,*ait Panvin.l.c.c.9.*, tam muneris Electorum, quàm etiam particularium eorundem actionum apud horum vel posteriorum temporum scriptores speciatim mentio haberi cœpit,singulorumq;nomina cum dignitatis appellatione recensentur. Imperatorum quoq; deinceps habentur comitia omnia (*intellige non universalia ,sed particularia , quibus Imp.vel Rex Rom. creatur,quæ dicuntur* Wahltage) / quæ tàntùm ab his Septemviris, quos Electores vocant,habita fuisse manifestè liquet,ceteris Germaniæ Principib.exclusis.*confer Jul Pflugium Episcopum Naumburgensem (vixit Caroli V tempore) lib.de Rep.Germaniæ, Peucer.l.4. in Frid.I.,Leopold.Babenb.l c.c.6.8.12 ,Augustin de Ancona, Werner. Rolewinck.in fascicul. tempor. ætat. 6., Albert. Stadens in Hist.Germ. , & Gewold.de Electoratu c.9. & passim.* Nimirum cùm Germaniæ post Fridericum II.status esset perturbatissimus , ac bellis intestinis omnino afflictus,*Caspar.Peuc.in d.complement.& Onuph.l.c.*,atque in longissimô interregnô,*juxta Cusp.in vi Friderici II pene 22. ann.*, nemo ferè Rempubl. curaret,ceteris Principibus tacentibus , & quibusdam ob negligentiã , quibusd. etiam ob imbecillitatẽ jura sua haut satis tuentibus,tandem ad hos Electores longâ usurpatione & consvetudine(quæ pro lege habetur,*l.1. §.ult., l.2. §.ult.de aqu & aq plu.arc.,l.1.l 2.l.7. C. de servit. & aq., l. 20. de servit. præd urb.,l.33 l.34.,l.35.l.36.ff.de LL ,& §.sine scripto.9.l.de I.N.G & C.vi.Duar l. 2. Disp.c.32.* , quin imò quæ legem abrogare potest, *l.32.d.t.ff.vi.Connan.de ju.civ.l.1.c 10.Gell N.A.l.11.c.18.,l.12.c.13.*osten-

dit

dit Dn.Georg.Frantzk. *Exerc.1.q 9.*) perveniſſe eligendi jus credibile eſt. *vi.Mutii verba l.21.rerum Germ.ap.Dn Beſold. in Synopſ. I. P.par.1.c.ult p. m 121.& 122.* Namq; per certam aliquam ſingularem conſtitutionem tantam illos nactos eſſe in imperio autoritatem, in nullô præteritarum rerum probato ſcriptore reperire poſſumus. Neq; veroſimile eſt, Germaniæ ac Italiæ Principes, qui omnes antea unà Imp.elegerunt, electionis jus expreſsâ aliquâ conſtitutione eripi ſibi permiſſuros fuiſſe *Dn.Carpz.l.c.c.10.ſect.5. n.21., Paurm.l c., Joan.Limn.de ju.publ.l.3. c.1.* Reſiſtit inſuper A. B., ùt quæ ſæpisſimè longævi usûs meminit. *Ità in t.1.pr.in verb juxta antiquam & laudabilem conſvetudinem, in t.2.§.ult in verb.& quia de antiqua & laudabili conſvetudine, in t.4. § ceterùm, in verb.ſicut poteſtatem habuiſſe dignoſcitur ab antiquo., & §.primò, in verb.ſicut invenimus hactenus competiiſſe.conſer Petr Fritz.de Nobilit.concluſ.118. lit.D.* Objicis nobis *ex Petr.Heig. l.c.num. 55.*, jam Albertum Abb. Stad., Jacob.de Ardizone *in ſum.feudal.t.de ſucceſſ.feud.q. 30., & Hoſtienſem in c.Venerabilem.*, qui ſinguli circa Friderici II. ætatem floruerunt, omnium ſeptem Electorum, qui hodie ſunt nomina apertisſimè exprimere? Nos non feris. Etenim ipſi nos jam ante Fridericum II. non mediocri præ reliquis Germaniæ Principibus autoritate Septemviros polluiſſe, neutiquâ contradicimus *vi.Eckon.de Repchau in ſpec.Sax.l.3.art.57.§.ult.Albert in Chron.An. 1240., Admandum Secretarium in Comment de prim.act Frid.I. in Imper pactis ap.Gewold l.c.c.6.n.69.& c 7.n.20., Lehman. in Chron. Spir. l.5.c.74., & Baron.Annal.Eccleſ.tom.10.A.996.n.56.* Neq; hîc in quæſtionem trahitur, num Electores, qui hodie ſunt, præ ceteris Principibus in eligendo etiam jam ante Fridericum II prævaluerint (*Hoc enim ſatis apparet ex ritu prætaxationis, cujus l.c. Albert. meminit; quid ſit prætaxate poſt Haiminfeld.in Replic.pro Imp.c.38.ex ſpecul.Sax.l.c., ex* Weichbild *art.13.& 14., & ex ju.feud. Sax.c.4., Dn.Arniſ.l.c.n.58.explicat*)? Sed illud agitur, an ſoli hi ſeptem ſuâ autoritate Ro.Imperatorem ante Fridericum II ſine reliquorum Principum omnium præſentiâ, conſiliô, ac conſenſu unquam creaverint? Et hoc eſt, quod nos inficiamur. *vi.Dn.Carpz.l.c.n.25. & Limn.de I.P.l.3.c.1.n.17.* Sed ut viam, unde ſtudiò digresſi ſumus, relegamus, inveſtigatâ jam Septemvirorum verâ origine, quærimus,

mus, anne eodem, quô isti nati, tempore minui cœperit primùm summa & Monarchica Imperatoris majestas? Id quod adhuc semel contra Arniseum & alios constanter rejicimus. Exemplis res clara fiet. Quod si enim diu multum antè, quàm certi in Imperio Electores constituti, (*quia à Conrado I. per longissima temporis intervalla omnib. Germaniæ Principibus jus electionis competivisse vulgatissimum*), jura Imperatoris quodammodo decrevisse, id quod jam superiorib. paginis promisimus, evicerimus, quin nobis bona fides à quôque concedenda fuerit, dubitare non possumus. Id, sistendo illum Imp., qui primus imperii Ordinibus, quibus Papam quoq;, utpote qui æquè ac seculares Principes & Ecclesiastici omnes, Cæsaribus omnimodè olim erat subditus, ex debito (non suâ sponte, quomodo quondam aliquoties accidit in absolutissimô etiam Rom. Principe) sese submisisse legitur, & fidelius annotandô illud tempus, quô primùm Germanorum Comitia majorem autoritatem nacta sunt, præstare poterimus. Imperatorum Rom. quemlibet summâ ac nullis limitib. aut certis conditionibus circumscriptâ potestate. (Nec n. eorum promissio, si quam facerent, quàm sese id gesturos fore, quod honestati & commodo publ. conveniens foret, aliò respiciebat, *Carpz. l c. c. 1. sect. 8. num. 32.*) per L. Regiæ tenorem præditum fuisse, suprà jam monstravimus. Anne ad Imperatores Ro. Germanos etiam integrum pervenit ac illimitatum privilegium Augustum, aut, si mavis, Principes nostri inde à Carolo M. summâ in Germaniâ nostrâ potestate polluére? Resp., si quæstio est de omnibus, renuendô, sin verò de prioribus, annuendô. Videlicet translatô per Carolum M. (*Daniel Otto JC. ap. Arum. Discur. Acad de l. P. vol. 5. Discur. 2. c. 5., & Joan. Wurmſ. Exerc. Acad. I. P. 1. q. 11. Hinc dicitur à nostris*, ihr Verfahrer am Reiche. Reformation Käiser Friederichs des Dritten de An. 1442. t. Von dem Heilig Gericht. R. A. zu Augspurg d. A. 153., §. Newell auch die Bildnüß/contra Bod. *c. 7. Method Hist., Petr. Gregòr. Tholos. de Rep. c 15. & Carol. Degrassalium Carcassonem, l. 1. Regal. Franc pag. 6. Adversus Papicolarum insaniam fortissimè post M. A. de Dominis l. c. ab init. seqq. ad n. 30. exclus. & alios pugnat d. Dn Wurmser. l. c. q. 12. quem intuere sis*) ad Germanos imperiô, sceptra in Caroli M. stirpe hereditaria planè fuere. *Reinking. de R. S. & E. l. 1. class. 3. c. 2.*

c. 2. n. 19. Quippe Carolus eadem, quæ ipse gessit, extremo vitæ tempore evocato ad se filio Ludovico Aquitaniæ Regi cum impositione diadematis detulit, *Eginbard. in vi. Carol. M.*; eódemq; jure, h. e., hereditariô, Ludovicus I. successori suo, & sic porrò, usque ad Ludov. IIII. Atqui Caroli M. sceptrum omnimode liberum ac Monarchicum fuisse in aprico, E. & tam diu illius successorum procul omni dubio, quàm diu in Carolinô stemmate permansit hereditarium. Heredem enim ejusdem potestatis jurisq; esse, cujus fuit defunctus, constat. *l. 59. de R. I., fac l 62., l 128. & l. 177. eod., l. 37. ff. de acqu. l. amitt. her., l. 1. §. 1. ff. de bon. poss., l. 24. ff. de V. S., l. 6. ff. de except., l 11. de diver. & temp. ff.* Stirpe Caroli M. masculâ in Ludovico IIII. exstinctâ ad commendationem Ottonis Saxonis, qui coronam oblatam majorem annorum gravitatem causatus recusavit, à Proceribus Germaniæ Imperator designatus est Francorum Dux Conradus I. *Luitpr. l. 1. c. 7. vi. Rupert. l. c. in vi. Cunradi I. ex Otto. Frisl. l. 6. c. 5. & 15., Siffrid. in Chron., Witichind. l. 1., Ditmar. l. 1. & Brunner. l. 7. p. 373. ubi plures allegantur.* Sub hoc primùm afflictam fuisse Imperatoriæ majestatis integritatem, ortu nempe capitulationis Cæsareæ, prolixe (*quanquam prorsus non explicitè*) scribit *Dn. Carpz. l. c. c. 1. sect. 8. passim.* Sed verosimile vix est. Conjecturæ enim, quibus ille nititur, tam firmæ nequaquam sunt, quæ, quod tradit, omninò immobile reddant. Et si vel maxime concederemus, quod tamen nondum satis probatum (cùm quidam, quos ipse habet Carpz. l. c. sub Henrico IIII, quidam in interregnô post Fridericum II., qui mihi, si modo ante Carolum V. Capitulatio in usu fuit, veritati quàm proximi videntur, illam cæpisse, *vi. Besold. Synops. l. c.*, autument. Alii aliter), initia sua capitulationem Cæsaream sub Conrado I. sumpsisse, non tamen statim consequeretur, quod simul quoq; nata fuisset Imperatoris Rom. jurium majestaticorum aperta imminutio. *vi Arum. Discur. Acad. vol. 1. Discur. 30. c. 3. th. 21.* Non enim quælibet Capitulatio seu lex fundamentalis Principem certis conditionibus ligat itá, ut apertè ejus officiat majestati absolutæ. Dantur etiam, quæ nihil præterea, quæ divinis ac naturæ legibus imperantur, à jurante expostulant, quæ certè minimè propterea Principem certis subditorum legibus alligant. *vi. Bod. de Rep. l. 1. c. 8.*

n. 83.

n.83. Ita cùm olim Francorum Rex iuraret: juro ego per Deum omnipotentem, ac promitto, me juste regnaturum, judicium, æquitatem, ac misericordiam facturum; nihil quicquam dicebat, quod vel minimum Monarchicæ majestati detraheret. *vi.Bod.l.1. de Rep c.8.n.88.* Tam diu absolutus, uti vulgus loquitur Politicorum, Princeps est, quàm diu potestatem ejusdem speciales & strictæ quædam ab eligentibus positæ conditiones(*quæ quàm ipsæ divinæ ac naturales leges, haut minùs Principem obligant, juxta Dd. comm.vi.Georg.Frantzk.Exerc.1.q.8.n.15., Gotofr. Fibig.l.c.q.8 confer Hotom.Illustr.quæst.1.p.m.10 & 11.ubi pactionem Hungariæ Regis inaugurandi ex c.intellecto 33.Extra.de jurejur.exhibet*)minimè definiunt. Quomodo verò Dn.Carpzovius hujusmodi pactiones certas atque conditiones Conradi I. imperium temperasse satis nobis comprobare poterit? Probabile est, *inquit*, quia Regnum hereditarium in electitium transmutatum est tum temporis. At enim, quia nullis ante hunc Imp. Germani sævioribus Tyrannis vexati, & præterea absolutis mandatis jam inde à Carolo M. benè assveti, Cunradum præter generalia illa, se legitimè ac justè imperitaturum fore &c. nihil quicquam specialis jurató promisisse, *etiam si Cunradum non sine solenni præmissi juramenti præstatione imperiale solùm conscendisse credamus*, eôdem modô probabile videtur. Incerta igitur omnia. Sed quid tam multa? Consulamus probatos ac fide dignos historicos, attendamusq; potius, anne fortè aliqua imminutæ absolutæ majestatis signa appareant. Et certè, si altissimè etiam attenderis, tantum tamen, quantum ad debilitanda jura Imp. Cunradi majestatica sufficere possit, vix ullum reperies. Concludo propterea: quicunq; Imp. jura, quæ illimitatæ potestatis Principes olim usurpavere, exercuit omnia, ille nequaquam jurisdictionem in Ro. Imperii subditos accepit certis conditionibus adstrictam. Atqui Cunradus I., quantum ex historiis haurire licet, (*quod Dn.Carpzov.objicit, cum Ottone Saxone res Imperii Cunradum communicavisse, non obstat*) talè potuit. E. Et si diligentiùs evolvamus præteritorum observatores, cognoscimus adeò, multos etiam successorum adhuc Cunradi I. liberrimè gubernasse. Ideoque neq; de ipsis, certis ad eos cum conditionibus summam Reip. Ro. rediisse, nobis assertandum venit.

nit. Quod idem vel ipse Joan. Bod. *l.2.c.6.n.223.de Rep*, perpetuus aliàs, quanquam omnino ficulneus osor Teutonici diadematis, effugere mavoluit. Hîc enim ex eventu nos judicemus, necesse est, cùm, nullas prorsùs, quibus majores nostri illorum temporis Cæsaris manûs ligaverint, leges fundamentales exstare, certissimum sit. Possemus hoc loco singula summæ Cæsarum majestatis axiomata perstringere, atq; quomodo non unus solùm Imperatorum post Cunradum I. omnibus usus, monstrare. Verùm enim verò non paginam, sed librum, non diem, sed mensem, ea expostulare videtur tractatio. Quoniam autem institutum nostrum capitis urget ultima, hâc de causâ mihi diffidenti, veterum annales ut relegat, mandans, residuum in pauca confero. Arbitror itaq; atq; statuo, imminutionem Cæsareæ majestatis circa Henrici IIII. demum tempora primùm persensam, ex Imperatorum gestis planè colligi. Quamvis autem certum aliquem præcisè Imperatorem, sub quô idem contigerit, profiteri, res sit & multùm periculosa, & plus obscura, & plurimùm ardua. Adeò quidem, ut propemodum juraverim cum arbitro illo apud Pomp. *l. Pomponius ait.13.§.ult.ff.de recept.arb.*, & cum Gelliô *N. A. l. 14. c. 2. circa fin.*, id mihi omnimodè non liquere. Præsertim, cùm nullum nobis hactenus ducem tantâ in operâ videre liceat; id quod post Joan. Bod. d. l. multi mirantur. Ne tamen penitùs hîc turpiter obmutescamus, paucis saltem, quid veræ historiarum fidei propinqvum hâc in re videatur, perquiremus. Henricum ergò IIII. (*quem quidam III., quia Auceps oblatam a Papâ consecrandi ceremoniam neglexisse fertur, vocitant*) illum ipsum fuisse, in quô summum Imperatorum jus multùm debilitatum, ex historiographis manifestum est. Quanquam adhuc gravissimè timidi nos hocce efferamus. Ob id quoq; notanter adjicimus, *quantum veterum scripta indicant. vi. Card. Benno. in vi. Greg. VII., Scot. l.3. ætat.6., Carol. Sigon. de Regn. Ital. l.9., Otto. Frising. Chron. l.6.c.35., & omnes Chronolog. in vi Henr. IIII.* Monuimus suprà paululum hôc in c. nobis tempora, quæ ad usq; immensum illud summæ Ro. Principis juris dictionis robur firmum perstiterit atq; invictum indagantibus, præ omnibus eam advertendam esse ætatem, quâ primùm Cæsar Papæ ac Germaniæ Primatum judicio & censuræ obno-

xius factus videatur, atq; quâ primùm Germana comitia facta Cæsarum judiciali modô cognovisse dicantur. Duas itaq; potiores causas, ex quibus pristinam absolutæ Imperatorum potestatis vim admodum fractam conjicimus, explanabimus. Primum constituimus Ro. Pontificem. Tumidissimum istud animalium animal atq; prorsus insatiabile. Profectò non abs re erit. Imperium Romano Germanicum mirè turbatum, debilitatumq; fuit, *ait Christoph. Besold. l.c.*, per controversias, quas Rom. Pontifices cum Imperatoribus Rom. Germanicis habuerunt. Imperii majestas, *verissimè ac sapientissimè juxta Peucer. l.4. Chron. ad vit. Henr. IIII. sermocinatur*, & dignitas artibus Pontificum labefactata, peneq; eversa concidit, quibus perfectum hoc est, ut non solùm Pontifices colla sua jugo Imperatorum subtraxerint, sed jura quoq; eorundem, præcipuè Ecclesiastica, &c. ad se traxerint, & hos sibi subjectos crudelem in modum presserint atq; exagitarint, ut Monarchia sit constituta, quæ complexa est totum orbem Christianum, deniq, ut tota Ecclesiæ, Imperii, ac Germaniæ facies fit mutata. Idem sentit Lampad. de Rep. Ro. Germ. *par. 1. n. 21 p. m. 20. ubi inter alia & ea queritur:* superstitio Pontificum condidit Dominatum, qui postea sibi religionis curam soli asseruit: unde imminutæ Imperii Majestas ad præsentem faciem defecit; *& par. 2. idem n 11. hæc loquitur:* præcipuè Pontifices ereptâ Cæsaribus sacrorum curâ, & Episcoporum creandorum potestate sibi vindicatâ, *non Imperatoris solùm*, sed etiam Imperii majestatem attenuarunt. *Adde, quæ Joachim. Ursin. in specul. Jesuit. p. m. 6. in prooem.* Et certissimè non possum non admirari tristissimam in Imperiô nostrô rerum vicissitudinem Quot nominibus olim Ro. Imperatore minor Papa fuerit, vel mediocriter in historiarum lectione versatum minùs præterire potest. Etsi antea, *inquit Onuphr. Panvin. l.4. de var. Ro. Pontif. creat.*, Romani Pontifices (*quanquam antiquitùs non sic. Etenim sub Phocâ Imp. demum titulus universalis Episcopi Romano tributus: cùm scil. Bonifacius III. cum Episcopo Constantinopolitanô Cyriacô, cui Phocas, quòd Mauritii illi filiabus faveret, infensior erat, de Principatu certavisset. vi. Niceph. l.8. H.E. c.44 confer Philip. Chron. l 4. in Henr. IIII. & Hist. Eccles. Gothanam non ita pridem divulgatam l.2. c.3 sect. 6. n.1.*) tanquam religionis Christianæ capita,

Chri-

Christiq; Vicarii, & Petri successores colerentur, non tamen eorum autoritas ultrà protendebatur, quàm in fidei dogmatibus vel asserendis, vel tuendis. Ceterùm Imperatoribus suberant &c. *confer Joan. Sleid. de 4. S. I. l. 2. p. m. 178.* Illud omnium apertissimè ex quorundam Impp. & Caroli M. antecessorum & successorum factis memoria proditis elicere est & cognoscere. Scilicet declarant illa, quàm perfectè & in Ecclesiasticis s. sacris, & in secularibus imperaverint quondam Cæsares. Equidem fertur Jul. I. Ro. Episcopus, quâdam ad Episcopos Orientales datâ epistolâ (*quam commentitiam esse judicat Comment. ad d. l. Sleid. Epistola hac Julii, scribit, supposititia est, uti ex Socrate l. 2. c. 15. & Sozomenô l. 3. c. 8. ubi literarum summa indicatur, qua cum argumentô fictitia hujus epistolæ non congruit, liquet.*) desemetipsô stultè jactitasse, sibi soli jus competere generales convocandi synodos. Contigit, *uti putatur*, hoc Joviani Imp. tempore. *vi. c. dudum à sanctis 3. q. 6.* Sed certè non immeritò Sleidano l. c. mirum videtur, quâ fronte iste istud scripserit, aut alii laudent, cum & ante Julium Constantinus M. Nicænum, *Euseb. de vi. Const. M. l. 3. c. 6., Niceph. l. 8. c. 4., Theodoret. l. 1. c. 7., Socr. l. 1. c. 5., Ruffin. l. 10. c. 2, Zonar. tom. 3.,* concilium coëgerit, & post ipsum Theodosius M. Constantinopoli synodum, cui, sicut traditur, centum & quinquaginta Patres interfuere, habuerit decantatam illam, in quâ Macedonii dogma divinitatem Spiritui S. derogans damnatum fuit, *Dist. 16. c. Prima autem synodus. Socrat. l. 1. c. 8., Augustin. de hæresib. c. 52.,* Theodosius II. Synodum Ephesinam, in quâ Nestorii, qui τὸν λόγον per assistentiam saltem homini Christo astuisse, uti Eliæ atq; aliis Prophetis, nec fuisse duas naturas in Christo unione hypostaticâ unitas, (*ideo Judæos sæpissime sic risisse dicitur: noli gloriari Judæe, non Deum crucifixisti, sed hominem*) docuerat, dijudicata est controversia, *Evagr. l. 1. c. 2., Niceph. l. 14. c. 13.,* & Justinianus, sacratissimus Princeps noster, *hujus & antecessores taceo brevitatis gratiam & successores,* præter alias aliquot synodos illam quoq; convocaverit, in quâ 280. Episcopis præsentibus, *juxta Ivo. in Chron. & Diac. l. 19.,* Monotheletarum (*qui sic dicti, quòd unicam tantùm in Christô voluntatem esse contenderunt, quô tectè simul significarunt, unicam etiam tantùm in Christo naturam*) doctrina explosa est. Illud verò jus synodos convocandi generales

 non

non Caroli M. in Imperio antecessores solùm, sed ipse etiam Carolus cum haut paucis suis successoribus habuit. Notissimum est Rhemense concilium, in quô decretum fuit inter multa alia, ut Episcopi Sacram Scripturam diligenter evolverent, & verbum Dei annunciarent. *vi. Histor. Eccles.* Carolus M. id habuit. Ottonis I., quam Romæ aliquando indixit, synodus est notissima, *Sigebert. Regino l.2. Frising. l.6. c.13.*; item Henrici III., quam ibidem, & alia, quam Moguntiæ celebravit. *Frising l.6. c.33. Schafneb., Crantz. Saxo. l.4. c.34. confer Herm. Contract.* Vides itaq; quanta tum temporis Rom. Imperatorum etiam in Ecclesiasticis, (*quicquid contrà blateret Bellarminus cum fratribus, qui, ut strenuè Ro. aulæ parasitentur, nihil habent antiquius, quàm insulsis monumentorū interpretationibus vim conciliorum solis Pontificibus asserere. Jacob. Lampad. l.c. par.3 c.12. n.7.*) potestas fuerit atq; autoritas. Quam præter alia apertissimè quoq; indicat jus eligendi tum omnes Episcopos tum Papam ipsum, huncque cum illis judicandi, quinimò, quòd si quando meruissent, pro lubitu puniendi. Ità, *ut de innumeris ferè exemplis aliis nunc sileam*, Flavius Justinianus Imp (*quamquam ex quorundam opinione Belisarius Theodoræ Augustæ jussu id fecisse dicatur*) Sylverium, & huic subrogatum Vigilium, Papas, quòd restituere nolebant Agapetum, Patriarcham Constantinopolitanum, quem, nescio quib. auxiliis & quomodo Antemius Iurô removerat, in exilium misit. *vi. Diac. l.16., Niceph. l.17. c 9. & 10., & M. Anton. de Dom. l.c. par.2 l.6. c.11. n.2., & par.1. l.4. c.11. num.57.* Item ex Germanis Imperatoribus Otto I. deposuit Joannē XII., *Bellarm. l.2. de Ro. Pontifi. c.29. & M. A. d Dom. par. 2 l.c.* aliive Impp. alios Papas. Quàm verùm sit, Pontifices à Cæsaribus olim electos, & sine ipsorum vel autoritate vel consensu nunquam constitutos, quàm facillimè prodit Caroli M., (*prætereundi antecessores ob inevitabile tædium*) ejusdemq; successorum aliquot historia. *vid. Iter. Balbum d. in lib. de coronat p.130.* Hadrianum I. Papam Carolo M. in synodō quâdam Romæ obid habitâ liberrimum Pontifices eligendi, sedemq; Apostolicam ordinandi, atq; quoslibet Episcopos confirmandi, omnigenum jus prorsùs concessisse, quis nescit? *Dist.63. c Hadrianus Papa, Blond. Dec.2. l.1., Aventin. l.4 Annal.* Et illa potestas ad Caroli quosvis posteros hereditario jure omnino

mnino rediit. Sed quid adhæc ordo cuculliger? Ludovicus Pius, *fabulantur*, Paschali non Cæsaris autoritate interveniente Papali infulâ condecorato (cùm ipse per Legatos factum purgans invito sibi Pontificatum à Romanis obtrusum diceret, *Gagvin. l. 4. c. 2. confer vi. Ludov. à P. Pithæô edit.*) ceterisq; post eum & confirmavit possessionem bonorum, & liberam permisit electionem, ut, quem omnes Romani eô dignum munere judicassent, is pro Pontifice semper haberetur. *d. Dist. 63 c. Ego Ludovicus. confer Volater. l. 3. & Ivo. p. 5. c. 51.* Egregia verò nugis veritas inest. En blandulos adulatores istos, ac impudentissima ista istorum Ausonii Caci & mentiti Vicarii Christi assentatorum mendacia! Quod si vera, quæ commemorant, cur Ludovicus II. Pii nepos injuriam à Romanis sibi factam putabat, cùm Hadrianus II. Papa Imperatore insciô creatus fuisset? Cur Legatos Cæsaris post multas demum atq; submissiores excusationes placare cum suis Pontifex potuit? *vi. Dist. d. 63. cùm Hadrianus.* Cur Leo VIII. Ottoni I. Augusto, eiusq; successoribus Hadriani I. exemplo facultatem eligendi Papam, ordinandi sedem Apostolicam, ac Episcopos liberrimè confirmandi, in perpetuum contulit? *d. Dist. c. In synodo congregata.* Cur Otto III. Joannem Placentinum absq; sua autoritate Papam denominatum nasô post ibi truncatum & miserrimè exoculatum de soliô præcipitavit? *Philip. in Otto. III. ex Lambert. Schafneb. & Sigebert. Gembl.* In aprico itaq; Pontificiorum vanissimum imponere. *Rectè Comment. Anonym. ad Sleid. in edit. Lugdunens., Carolum Molinæum JC. Bibliothecarium Pontificum Ro. fautorem & domesticum dicti dictæ. Dist. c Ego Ludovicus autorem esse, & ob id nunquam homini suspecto minimè credendum, admonere, annotat. Ipse Joan. Sleid. l. c., incomparabilis ille temporum vindex, d. cap. falsitatem ex eô manifestam reddit, quòd titulus ineptè Gregorio IIII. Papæ tribuitur, cùm tamen is viginti duobus annis vitâ antè decesserit, quam Adrianus fieret Pontifex. An historiam Papa mortuus eorum scripsit, quæ sese post accidere?* Quantam autem fidem *c. d. Ego Ludov.*, tantam quoq; meretur in ead. *Dist. c. Tibi Domino Joanni.* in quô Pontifici Otto I. maxima promittere videtur. *Docet Sleid. l. c. sub Ott. I.* Ex dictis nostris simul quoq; quid de illis Christoph. Besoldi (*qui defectione ad Babylonicam meretricem totus alius factus, juxta*

(*A. Ra-*

A.Rupert.l.c.c.17. in pr.),quæ in d.ult.c.l.c.pro ſuô Semideo loquitur,ſentiendũ ſit,facillimè poteſt cognoſci. Haberemꝰ hoc loco, quod de laxiore adhuc Imper.inEccleſiaſticis poteſtate adjicere poſſemus ; ſed ne extra oleas, ſtatim hîc (*poſtquam ſatis pro inſtituto noſtro,quàm verè quondam Imperatoribus Rom. Papa ſubfuerint, demonſtravimus*) quomodo & quando Pontifex Regnũ exſtruxerit tribus ſaltem adjuncturi illum jam Imp., qui primus Pontifici non tantùm paruit in omnibus, ſed parere quoq; debuit,ſiſtemus.Nominavimus ſupràHenricum III.hâc in causâ, & certè ipsâ hiſtoriarũ veritate jubente nominavimus.Etenim Henricum III. Illiti Parentem ac anteceſſorem quicquam de juribus majeſtaticis in Eccleſiaſticis amiſiſſe,tantum abeſt,ut quis adſtruere poſſit,ut potiùs,cur ipſum Principem jura,quæ unà cum ſceptrô nactus,magnopere firmaſſe atq; adauxiſſe, usq; pronuntiet, omnino habeat.Nulli,opinor,quomodo Henrico III.omnes Romani juramento ſeſe aliquando ſanctiſſimè obſtrinxerint, in Papâ creandô nihil,niſi dè Cæſaris arbitrio facturos ſeſe, clam erit. *vi.Sigebert.Exemplis rem evincunt Platina in vi.Clementis II.& Sleid. l.3.D.l.* Ille idem Henricus, *ex quô profectò benè ſatis intacta adhuc dum illius Cæſaris abſoluta jurisdictio apparet*, Leone VIII. Pontifice Moguntiæ concilium frequentiſſimum habuit, quod nos ſuperiùs paul.allegavimus. Ad Henricum IIII.nos nunc devenimus. Sed enim & hunc Imp. jus Cæſarum vetus in Papam exercuiſſe conſtat.Teſtatur præprimis exemplum Nicolai II., qui Stephano VIIII.ſucceſſit.*vi.Schafneb.& Henr.IIII.vitam.* Cæſar enim cùm Benedictus quidam, ſe inconſultô poſt Stephani mortem per ſuorum aſtum Papatum invaſiſſet,eô Benedictô dejectô hunc Nicolaum, qui Florentinus erat Epiſcopus , aliàs Gerhardus dictus,deſignavit.Hactenus igitur eâdem Henricus IIII.majeſtate,quâ ipſe quidem defunctus,antea Parens ea in re ſplenduit.Quàm diu verò? Certè tempus non benè longum.Quando quidem ſtatim,ùt Nicolaus II. vixit, certamen de poteſtate ſedem Apoſtol. ordinandi inter Imp.& Romanos natum eſt. Et ferè haut gravi absq; majeſtatis ſuæ periculo Cæſar tum temporis Ro.Senatui, utpote qui ab Imperatore electum Epiſcopum Parmenſem pellens Alexandrum II.Lucenſem Epiſcopum ſuâ autoritate

ritate substituebat, cedere planè cogebatur. *vi Frising. l. 6. c. 34.* Hæc contentio est ea, quæ ipsam Henrici IIII. fatalem majestatis jacturam continuò præcessit. Alexandrô istô denatô sedem Petrinam vix dici potest, quàm perditis artibus (*lege Hugonis Blanci Cardinalis de hôc Papâ æquissimum judicium ap. Cluver. in Epit. H. II. in vi. Henrici IIII*) occupaverit Hildebrandus iste, postilla Gregorius VII. appellatus, Imperatorum istud flagellum sævissimum, belli ista fax, seculi sui istud opprobrium ac monstrum nulla virtute redemptum. (*A. R. l. c. c. 18. p. m. 655. post Sebasneb., Fris. l. 6. c. 35., Sigebert. Gembl., Benno. Card. in vi. Greg. VII., Bertold. Constantiens., Naucler. vol. 2. gener. 36., Sigon. de Regn. Ital. l. 9., Peuc. in vi. Henr. IIII. & alios.*) Hic est ille Pontifex, qui Imperatoris imperium tantopere labefactavit, atq; tantùm non pessundedit. Ut ex tantâ tot longissimi ludibrii generum mole, quâ Cæsarem Papa ferè suppressit, potissima saltem in medium prodeant, non omnium Paparum nequissimi Hildebrandi Diabolicas seditiones & crudelissima, quæ toties movit, intestina bella, non centena ista infelicissimorum anathematum, quibus prolubitu iste usus, fulmina; sed solùm audacissimû ac impudentissimum istud imperium mandatumve, quô antea prorsùs inauditô exemplô supplicem ad se Imperatorem evocans pertraxit, impræsentiarum ego narraturus sum. Videlicet, postquam Henricus apud Gregorium Simoniæ præprimis accusatus esset, ilicet hic illum suos per Legatos citatum, ut intra statum Romæ diem se coram compareret, adq; crimina, quæ objicerentur, responderet, ullâ absq; exceptione jubere adeò ausus est. Quomodo ergò Cæsar ad temerariam ac iniquissimam juxta citationem? Indignatus equidem jugiter ad illatam sibi à Gregorio contumeliam Wormatiæ Episcoporum & Abbatum conventum, quô decretum est, ut Hildebrandus, quippe qui pessimis artibus Papali tiarâ potitus esset, locô removeretur, indixit: sed quid? Destitit ne ob id ab insanô suô furore Ro. Baal? Destitit scilicet. Sanè verò effrena ista istius Ausonii Lycaonis potentia usq; eò tandem inc[illegible]it, ut nihil adeò deinceps ipsi non licuerit, ut majora etiam & plura, quàm vel ipse Hildebrandus sibi exoptasset, postmodum potuerit, ut Regem Rom. ad vel dictu turpia atq; horribilia pacta adegerit.

Ni-

Nimirum coactus tandem fuit Henricus(*à quibus & quomodo inferius paululum referam*)Gregorii liberrimæ cognitioni sese submittere, ejusdemq; judicio humillimè se subjicere. Id quod ille hoc exsecutus est modô. Hyeme rigidissimâ non sine summâ difficultate vitæq; periculô vix tandem in Italiam cum uxore & filiolô per Burgundiam ac Sabaudiã means descendit & Hidebrandum apud Mathildem, Gœzelonis Lotharingiorum Ducis viduam, Canusinâ in arce morantem humilis deprecator adit. Ibi receptus Henricus intra secundum murorum arcis ambitum (*ità exprobatus historiographis excerpit Rupert. l.c.*)sine comite, sine cultu regiô, nudis pedibus, jejunus à mane usq; ad vesperam perstabat sententiam Pontificis exspectans. Hoc secundô, hoc tertiô die fecit. Quartô demum exceptus vultu Hildebrandi tetricô his conditionibus absolvitur: *ut evocatis ad concilium Principibus Teutonicis die locoq;, quem Papa designasset, ad ejus arbitrium vel retineat Regnum, vel amittat, intereaq; temporis nihil pro Rege agat, cultuq; omni Regiô abstineat.* Nolo cetera, sunt enim prorsùs memoratu indigna. Ergone tum temporis, qui antea mandaverat, jussa accipiebat? Ergone, qui antea timebatur, tunc timebat? Actum est certe de majestate, quæ ad ministeria compulsa, actum de Domino, qui familiæ suæ jussa audire tenetur. Hinc meritò Italiæ Proceres professi: Henricum IIII., cùm eâ ratione cum Hildebrandô in gratiam rediisset, turpissimô planè ad omnem posteritatem exemplô gravem & Indebilem Imperio maculam inussisse. *vi. Sleid. l.c. ex Schafneb. Onuphr. Panvin. d. l. 4. de var. creat. Rom. Pontif. ait*: primus omnium Ro. Pontificum Gregorius VII. &c. præter majorum morem contemptâ Imperatoris autoritate & potestate, cùm summum Pontificatum obtinuisset, Cæsarem ipsum &c non dico excommunicare, sed etiam Regnô imperiôq; privare ausus est. Non possum hîc præterire, quibus Jacob. Lampad. nostri Imperii status quàm scientissimus *l. c. par. 1. n. 27. in fin. utitur:* Otto Frising. 6. *Chron. 35.*, Gregorium VII. excommunicato Imperatori unà Regnum primò abjudicasse refert. Quod quoniam inaudita antea impietate & aggressus, & perfecit primus Pontificum Regnum condidisse dicitur. *Aventin. 5. Bojor.* Huc spectant illa, quæ ipse Henricus IIII. de Hildebrando: *unus cùm utrumq; sibi vendicavit,*

vit,

vit, utrumq; dissipavit. & c.vi.Dn.Benedict.Carpz.de L R.G. c.2.n.2. ex Abb. Ursp. Disertissimè ac plenissimè exponit, quicquid nos de Henrici IIII.imperiô scripsimus, Peucer.Chron.*l.4.in vi.Henr.IIII. circa med.p.m.818.*, cujus sententiæ, nisi prolixa, qnælibet verba adderemus. Consentiunt *Cluv.*, *Besold.*, *Pareus*, *Petreus*, & *omnes fere H.* Quanquam autem ipsum adhuc Henricum IIII. vi ac bellô plurima denuo sibi asseruisse jura, *quippe qui, ut aliquid confiteamur, in locum armis pulsi toties suprà dicti Hildebrandi Victorem III. surrogavit. Blond.Dec.2.l.4., Marian.Scot.l.3.etat.6.vi. Abb.Ursp.*, & multa quoq; per vim ejusdem successorem, & filium Henricum V. recuperasse, *utpote qui Paschalem II.Papam à se captum priùs neutiquam, quàm ipse publicâ decreti promulgatione jura Cæsarum vetera de novo sanctissimè confirmaret omnia, dimittere voluit, Cuspin.in vi. Henr.V.*, negari non potest; tamen id neutiquam Hildebrandinę ignominiæ maculam delevit; multò minùs successoribus profuit: cùm Henrici IIII., quod jam satis clarum, vires à Gregorio VII. maximam partem confractæ, & Henricus V. magnam partem restauratas sua sponte (dolendum sane!) ipse incaute perdiderit. Namq; hic omnem Imperatorum in eligendis Episcopis potestatem, quam inde ab ipso Constantinô M. ipsi habuerant, suapte amittens iura singula ad parentem usq; masculè defensa publicâ Wormatiæ factâ aliquâ concessione Papæ, Calixto II., prout quidem arbitrantur, detulit. *vi.Peucer.in Henr.V.* Postea antiqua illa Imperatorum potentia prorsùs evanuit atq; omnimodè periit. Percipis itaq;, quàm fusè & dilucidè Imperatores, in quibus primùm, quod ad jura Ecclesiastica, summa & absoluta Majestas infirmata sit, historiæ indicent. Sunt Henricus IIII. & V. At enim, *inquies*, jamdudum ante Henricum IIII. non levis Pontificum in Cæsares potestas fuit, quam ostendit frequentissima excommunicationis, quâ hos illi damnarunt, pœna? Equidem adhæc, nugas esse & fabulas, *Onuph. Panv.l.c. respondere satagit:* verùm, cum in multis multi, imò plurimi sæpiuscule conveniant historiographi, mihi videtur Onuph. aliquantò immaturiùs historias & incautiùs, quàm debebat, deridere. Enimverò, ne ipsum quidem Carneadem dubitaturum censeo defactô, ut de multorum nihil impræsentiarum, Innocentii I., qui Arca-

H dium

 dium Imp. ob expulsum Chrysostomum, *Dist. 96. c. Duo sunt quippe & Niceph. l. 13. c. 34.*; Symmachi, qui Anastasium Imp., *M. A. de Dom. l. c p. 2. l. 6. c. 9. n 20.* Vigilii, qui Theodoram Augustam, *Greg. 2 ep. 36.*, Gregorii II., qui Leonem Isaurum, & ejus in Italia Exarcham, quod & fecit Gregor. III., *Plat. in Greg. III.*, excommunicavit: *vi. M. A. d. Dom. l. c. ubi multas allegat hist. confer Hist. Eccl. Gothan.* Non igitur nullius prorsùs momenti sunt illa: imò verò si quis vellet justè ventilare eandem quæstionem, singularem iste & prolixum aliquem conscriberet tractatum, necesse haberet. Adeò multa in illâ controversiâ occurrunt. Hoc ideo cùm ità sit, & verò nos alioqnin jam præter propositum in quibusdam nimis procul à castris (*cujus tamen me veniam impetraturum non puto, sed spero*) nostris discesserimus, & judicio nostro & brevitati optimè consulturi sumus, quòd si pauca quædam hanc in rem ex modo laudato M. A. de Dom. desumpta subjunxerimus, quæ loco responsi nobis erunt. Si sumamus, *inquit Episcopus ille Spalatensis*, excommunicationē pro pœnâ illâ ordinaria rigorosâ, quâ solemus ex nostrâ fidelium societate aliquem excludere, ità, ut nobis sit tanquam Ethnicus & Publicanus, cum prohibitione, ne fideles ipsius utantur consvetudine & consortiô, certè neq; debet, neq; potest Princeps supremus excommunicari. Non potest, quia quâ ratione excommunicatio hæc nihil operatur in filiis respectu Patris, in uxore, respectu viri, in Dominis respectu familiæ, quia, uti passim docent Scholastici & Summistæ, excommunicatio hæc nihil potest contra jus naturæ &c. &c. De meô hîc addere aliquid neq; debeo, neq; volo. Plus ingenii illa tractatio requirit, plus loci, plus quoq; temporis, quàm ut hodie quidem à me locari posit. Illud, Gregorium VII. planè aliô modô, quàm veteres soliti, anathematizasse (*ità loquitur Imp. noster in Nov. de interd. coll. bar. 132.*) Henricum IIII., omnino verum est. Explanavimus itaq; hactenus, quibus primis Imperatoribus jura in sacr. re. Majestatica Hieromonarchiæ præripuerint. Explanavimus etiam, qui Paparum primus Regnum constituerit. Gregorius VII. fuit. Calixtus II. maximam partem perfecit. Huc pertinet Henrici V. illius cessionis tristissimæ tristissimus effectus. Quoniam verò lippis etiam ac tonsoribus iste haut est incognitus, & nemo, post illam

pro-

promulgatam tanta insanissimam Papæ ambitionem ambitiosissimamve insaniam incrementa & complementa cepisse, ut à nullô unquam Henrici successorum ad pristinam illam submissionem & officium perduci planè potuerit, quamvis in cô multi toti fuerint, ignorat; meritò illum, omni opera ad calcem capitis hujus properantes, nos mittimus. Causam Cæsareæ majestatis in Henrico IIII. diminutionis alteram suprà dedimus, quòd censuræ Principum obnoxius fuerit, vel quòd, id quod ferè idem, magnam sub eôdem habuisse autoritatem Germanica comitia legantur. Sed repetimus adhuc semel, nos præterquam, quòd historiis ac vitis Imperatorum pertinacissimè immoramur, prorsus nihil agere. Quod ad Comitia, à Cunrado I., si qua interea temporis, præter Principum Electorum conventûs, celebrata sunt, ad Henrici IIII. usque tempora exiguum potuisse, plus autem Henricô IIII. Imperatore, atq; continuò post eum, in gestis Cæsarum facilè deprehendimus. Quantum Imperatoriæ majestati, cùm à Germaniæ Principibus die constitutâ maximô numerô convenientibus durissimam illam, *de quâ jam suprà aliqua*, sententiam Henricus IIII. audiret, decessisse putas? Quantum contrà eâdem die Ordinibus accessisse putas? Inde à teneris annis, *ita exprobus hist. Joann. Sleid. l. c. rem narrat*, repetitâ Cæsaris vitâ, labem & dedecus & opprobrium imperii illum esse Principes demonstrant, & quia gravissimis cladibus Remp. affecerit, abrogandum ei magistratum esse, decernunt. In his angustiis ille positus deprecari cœpit per Legatos atq; supplicare. Post multam actionem hæc ei proponitur conditio: judicio se sistat & cognitioni subjiciat Papæ &c. Siccine cum Principe illimitatæ majestatis agitur? Si quidem absolutum quemq; Principem, tametsi neutiquam ab Ordinum suorum, quos vulgus vocat, censurâ liber sit, pronunciaveris. Atqui opposita sunt, absolutè suis imperare, & tamen ipsi sibi ab iisdem timere, imò ipsis levium etiam malefactorum accuratiores rationes reddere teneri. Accepisti ergò vim sub Henricô IIII. comitiorum, quæ quàm frequentia fuerint, illorum temporum acta abundè comprobant. Ità idem ipse Imp., cum ab Hildebrandô ad manducandum corpus Dominicum, si innocentem se, quorum argueretur, criminum certò

 sciret,

ſciret, invitaretur, eam purgandi viam prudenter averſatus (*Cluver. ex Schafneb.*) ad comitia provocans Principum in illis benè appariturum reſpondit, quàm ritè ipſe imperiô functus eſſet. Notisſima quoq; ſunt illa, de quib. quædam *Cuſp. in vi. Henr. IIII.*, ex quibus Rudolphus Svevorum Dux, Bertholdus Carentanorum, & Welfo Bavariæ, exierunt. Decantata ſatis & illa ſunt, quibus ejuratô Henricô IIII., qui tamen poſtea recuperavit omnia, Rudolphus Sveviæ Dux (*qui in præliô quôdam, quô cum Henricô de Imperiali diademate certaverat; abſciſſâ dextrâ ſuâ maximum omnibus, impium eſſe ac Domino Dominantium, utpote qui id perpetuò graviſſimè vindicat, omnimodè adverſum contra Dominum ſuum conſurgere, documentum dedit. Wilhelm. Tyr. l. 9 Helm. l. 1. c. 29. & Benno Card. de vi. Hildebr.*) Rom. Rex electus eſt. Hîc evagari poſſemus quàm longisſimè, cùm latisſimus ſeſe offerat campus, niſi identidem capitis finem promiſſa urgeret brevitas. Paucisſima. Reliqua jam ſilebo, quæ ad meam mihi theſin corroborandam conducere poſſent, ſingula, præter verba, quibus Duces Saxoniæ, Comites &c. Henricum aliquando compellavere: ſacramentô quidem ſeſe ipſi fidem dediſſe, ſed ſi ad ædificationem, non ad deſtructionem Eccleſiæ Rex eſſe vellet, ſi ſuum cuiq; ordinem, ſuam dignitatem, ſuas leges tutas inviolatasq; manere pateretur, &c. *cum iſtis omnino conveniunt Ottonis illa Ducis Sax. ad eund. Imp. ap. Bruno. in hiſt. bell. Sax. illa ex Lambert. Schafneb. refert Dn. Carp. de L. R. G. c. 1. ſect. 10. n. 5. & 6., qui l. c. n. 7. ipſe, ea minimè abſolutæ poteſtatis haut levia indicia eſſe, confitetur.* Et certisſimum. Profectò ſapienti ſat Ubi, quæſo, unquam aliquis ſimile quid in Henrici anteceſſoribus offendit? Quod nos de Henricô IIII. aſſeruimus confirmant hiſtoriæ illius ſucceſſorum. Apertè enim indicant aliqua nullô modô absq; Principum conſenſu atq; autoritate poſt Henricum Imperatores facere potuiſſe. Penſita comitia, quæ Babenbergæ Henricus V. habuit. *Cuſp. in Henric. V.* Certè Cunradus III Cæſar proſcribere Henricum Superbum Bavariæ Ducem priùs non potuit, quàm Principes convocaret, quorum judicio quoq, deinceps ac autoritate Duci Ducatus eſt abjudicatus. *Cuſp. in Cunrad. III. expreſſè.* At verò ante Henricum IIII. Princeps Rom. ſolâ ſuâ autoritate Duces, Comites &c. pro lubitu poterat exauctorare,

pro-

proſcribere, damnare. Eſto exemplorum loco omnium jam ſolus Henricus III., qui in Imperio Quartum, filium, immediatè præceſſit. Ille, cùm Cunradum Bajoariæ Ducem ſuô Ducatu planè privaret, cujusnam conſiliô, conſenſu, vel autoritate? Nullius omnino. *poſt veteres Cluv. & Peuc. in Henrico III.* Ità cum Mediolanum ſolô cogitaret æquare Fridericus Ænobarbus, antè voto ſuo ſatisfacere nequaquam poterat, quàm Principes, quibus Magdeburgi inenarrabilem Mediolanenſium ſuperbiam conquerebatur, ritè conſentirent. *expreſſe Cuſp. in Frider. Barba.* Sanè ante Henricum IIII. non ſic. Quanquam, quod non celandum, vix conſiliô & conſenſu Ordinum Henricus V. Norimbergam, quam poſtea Cunradus III. denuo inſtauravit, *Philip. in vi. Henr. V. in fin.*, funditus everterit. *Philip. l. c. Tametſi hoc & ſimile quid ſolita bellici furoris celeritas, quæ nullam moram morari ſuſtinet, excuſare poſſet.* Accedit, quòd jam Friderici I. tempore Imperatorem ab Ordinibus poſſe deponi, creditum fuit. Elicio ex illis Galliæ Regis, quæ Pontifici Friderici hoſti reſcripſit: Quô ſpiritu vel auſu temerario Papa tantum Principem, (Rom. Imp.) quo non eſt major, imo par inter Chriſtianos, non convictum vel confeſſum de objectis ſibi criminibus exhæredavit, & ab apice Imperiali præcipitavit? Qui ſi meritis ſuis exigentibus deponendus eſſet, non niſi per generale Concil. caſſandus judicaretur &c. Legere poteris ea ap. Illuſtrem Beeclerum *in Diſcur. de S. R. I. p. m. 32. in med. poſt Dan. Otto. ap. Arum. Diſcur. 2. vol. 5. c. 5. p. m. 64.* Reipſâ experti ſunt Otto IIII., *Cuſpin. in vi. Otto. IIII.*, Adolphus Naſſovienſis, poſt *Aventin. l. 7. Annal. Cuſp. in ejus vi., Megiſer. in vi. Adolph. Limn. de I. P. l. 2. c. 11. n. 26., Reinkingk. l. c. l. 1. claſſ. 3. c. 2. n. ult., & Carpz. l. c. c. 14. ſect. 6 n. 11.*, & Wenceslaus, *Cuſp. in vi. Wencesl. Dreſſer. in millen. 6. in vi. Wencesl., Mynſing. Reſp. 19. n. 6. Megiſer in vi. Wencesl., Melch. Goldaſt. tom. 1. Conſt. Imp. p. 379., Arniſ. de ju. maj. l. 1. c. 5. num. 5., Reink. & Carpz. ll. cc.* Plura non addo. Præſertim cùm, quando & quomodo initium Cæſareæ majeſtatis diminutionis in Imperio ortum, ex noſtris jam affatim clarum. Accingo me nunc cum Deo ad noſtri moderni Rom. Reip. ſtatûs concinniorem expoſitionem.

CAP. V.

DE MODERNO IMPEII RO. STATU.

NOn singuli homines solùm suô funguntur fatô; verùm ipsa etiam regna mortalitatem non effugiunt. *Barclaj.in Satyr.par. 1.p.m.127.*

Omnia mortali mutantur lege creata.

Scilicet hæc est dura illa communis necessitatis Lex. Abeunt in communem illum nascendi pereundiq; fatalem gyrum omnia prorsùs, nec quicquam stabile aut perpetuum summus rerum arbiter esse voluit præter ipsum sese. Quæ olim amplissimæ erant, atq; Orbi universo tremendæ gentes, nunc vel omnino non supersunt, vel in angustias redactæ. *Laz.de migr.gent.in pref. vi Bart. Keckerm.Disp.Pract.35.Problem.1.p.m.748.& 749. ex Waremund. ab* Ehrenberg *in Meditam.profæd.c.1., Danæ.Pol.Christ.l.1.c.5., Jun.par. 1.Quæst.Pol q.5., Ferd.Vasq.in pref. Illustr. quæst., & Peucer.de Div.p. 30.confer Nov.7.c.2.& preprimis Joan.Bod. de Rep.l.4.c.1.n.366.& n. 390.* Sistimus in præsentiarum Ro.Imperium, optimum, quod inevitabiles ac æternas temporum & rerum vicissitudines docere potest, exemplum. Sanè verò scitè admodum istud Florus in suo Prol. tanquam hominem considerat, infantiam ejusdem in primis Regibus, in Consulibus usq; ad Q. Fulvium COS. adolescentiam, virilem ætatem in illô tempore, quod inter imperium COS. Fulvii & Cæs. Augusti intercessit, per 200. annos & suprà, conspici scribens. *Senectutem vix benè satis describere ipse potuit. confer* Schönbornern *l.5.Pol.c.4.* Nos visis suprà prioribus tribus Ro.Reip.temporibus jam ad decrepitam admodum ipsius devenimus senectutem. Quomodo verò tantopere idem decreverit hôc locô à me satis exponi neq; debet, neq; potest. Hoc certum est, vix quadragesimam portionem veteris Monarchiæ modernas æquare possessiones, *uti observat Marquard. Freher.in not.ad Pet.de Andlo c.18.in fin.* Ut ità meritò scribat Joan. Sleid.*de 4.S.l.l.3.*, Rom.Imperium nihil aliud esse hodiernô die, quàm tenuem quandam magni corporis umbram. *posteum. Dn. Myler.de Princip.Imp.R.G.p.1.c.7.num.1.* Cui nihil olim de fuit, nisi

modi-

modicum Orientis, nunc nihil supereft, nisi modicum Occidentis. *vi. post Gvalther in Chronol. Ecclesia. Pol. in vi. Wenceslai Imp. sub A. C. 1379. Dn. Reinkingk de R. S. & E. l. 1 class. 2. c 8. n. 5.* Quod olim immensum erat, hodie vix decem comprehendit circulos, Austriacum, Burgundicum, Electoriũ Rhenanum, Saxonicum superiorem, Francicum, Bavaricum, Svevicum, Rhenanum superiorem, Westphalicum, & Saxonicum inferiorem. *vi. Henn. à Löwenthal in Idea ju. publ. l. 2. c. 1 p. m. 331. & seq. ex Limn. l. 1. de I. P. c. 7. n. 20. & 21. & seqq. & Otto. de I. P. c. 18. & Schönborneri. l. 5. Pol. c. 6.* Complures ditiones, regna, ac civitates ab Imperio avulsas enumerant ex Bodin. *l. 1. de Rep. c. 9.*, Marta *de jurisd. p. 1. c. 26.*, Zach. Vietor. *de Exempt. conclus. 2.* & Paurm. *2. de jurisd. c. 4.* Dn. Reink. l. c. *c. 9. & Dn. König in Theatr. Pol. Tripar. p. 1. c. 14.* Nos ne nihil penitus de Imperii nostri decrementô scribamus, pauca saltem ex fide dignis autoribus subjiciemus. Africa post Justinianum Vandalis prædæ cessit, *Marquard. Freher. l. c. l. 2. c. 20.* Hodie Turcis ac aliis barbaris paret: quamvis Hispaniarum Rex loca quædam munita mari adjacentia ibidem obtineat. *vi. Eberhard. Schultes. Geograph. l. 2. c. 3. par. special.* Asia post Tiberii Imp. tempora Imperio Ro. à Turcis, Persis, Moscis, Tartaris & aliis populis subtracta jam tenetur. *Boter. l. 1. Cosmogr. par. 2. in descript. As.* Persiam, Arabiam, & Chaldæam Imperio Heraclius Tyrannus abripuit. *Petr. de Andlo de Imp. Ro. l. 1. c. 13. & Marsil. Patavin. de Transl. Imp. c. 3.* Gallia sub Carolo M. nepotibus avelli jam cæpit, *Viet. l. c. conclus. 21. & Cuja. 1. Feud. t. 1.* Italiæ maximam partem (*in quibusdam enim istius Regni provinciis jurisdictionis Imperialis adhuc vestigia non obscura exstant*) iniquissimus Papa iniquissimô fictæ & omnino falsæ donationis Constantini M. *c. Constantinus Dist. 96.* prætextu (*vi. Dn. Arum. Discur. Acad. de I. P. vol. 5. Discur. 2. c. 4. p. m. 61. & seq.*) sibi vindicavit. *Dn. König l. c. n. 21.* Florentini tempore Honorii IIII. Pontif. à Rudolphô I. Imp. libertatem & privilegia 7000. Ducat. (alii 6000.) compararunt *Sigon. l. 20. de Regn. Ital.*, *Corset. Tract. de potest. Reg. q. 101. n. 68.*, *Platina in vi. Honor.* Mediolanum Carolus V. emortuô Duce Mediolanensi Hispanico Imperio propter filium Philippũ adjecisse dicitur *à Dn. König l. c.* Urbs Veneta Carolo M. sua accepta fert privilegia, quæ se vidisse scribit Alberic. *in l. cunctos: C. de*

C.de Sum.Trin.vi.Paurm.de jurisd.R.I.l.c.c.4.n.38. Pisarum Domnatus 12000.aureorum Gambacurtæ venit à Carolo IIII. *Marn l.c.c.35.n.308.* Alaricus profligatis à se hostib. absq; Cæsarum auxiliatrici manu sibi suæq; posteritati asseruit Hispaniam juxta *Gloss.in c.Hadrianus.Dist.63.,Oldrad.consil.69., Victor. l.c. quos citat Dn Reinb.*König *l.c.* Huic Regno cùm Maximilianus I. filiam unicam Ducis Burgundi Caroli Pugnacis in uxorem sibi jungeret, per matrimonium accessit, Burgundia, Brabantia, Flandria, Hollandia, & aliæ provinciæ Belgicæ, quarum hodie septendecim numerantur, ex quibus septem sui juris sunt, & confœderatæ dicuntur, *vi. Commentar. de statu confœd. provinc. Belg.c.1.p.m.1.,* accesserunt. *Hoc factum notat ex Cominao Dn. Reink. l. c. n.27. A.C. 1477.d.18.August.* Britannia Innocentio III. Papæ tributaria facta, *Vict l c., A.C 1212. secundum Mart. l.c c.26.num 39 vi. Blond.l.6.Dec.2.* Dania ab Ottone M. Imperio subjecta, *Adam.Bremens.l.1 c.2. quem Vict.l.c. allegat*, post Fridericum Barbarossam ab Imperio divertit, *Otto Fris.l.7.Chron.c.19., Crantz.l.6.Dan.c.17.* Quanquam Holsatia Imperatori nostro adhuc subsit, *Gail.de Arrest. Imp. c.16. n.16.* Poloniæ, cujus Duci Boleslao regiæ dignitatis axiomata Ottoné III. contulisse scribunt *Peuc.l.4. Chron., & Alex. Gvagn. tom.1. rer. Pol.in vi. Boleslai*, Rex Lakoldus primus fuit, qui per artem Pontificiam coronam ab Imperatore Ro. sumere recusavit, & spretô Ludovicô Imp. eandem à Papa Joanne, *uti testantur Mart. l.c. n.46. & Bodin.l.c.*, poposcit. Arelatense Regnum Philippus Valesius ab Henricô V. emit, eiq; argenti pondo ducenta millia (*consentientibus Imperii Ro. Ordinibus*) pretii nomine solvit, si fides *Bod.l.c.* Borussia sub Carolo V. per Albertum Brandenburgicum, illius ditionis Ducem ad Sigismundum Poloniæ Regem pervenit; quæ postmodum denuo divisa. *Chitr. l.1. Saxon.* Schönborner *l.5.c.7.* Livoniam sub Ferdinando I. abscissam narrat Chitræ. *in præf. Sax. & l.20.* Et quis omnes ditiones atq; regiones hodie Imperio exemptas enumerare poterit? Quilibet, *mihi persvadeo*, ex modo lectis jam benè satis intelligere, quàm vehementer ac miserè deplumata sit, quæ antea plus quàm plumata, Rom. aquila, non nequibit. Quanquam, ne quid diffitear, argumentum hoc de exemtionib. alio, quam vulgo fit, modo Cl. Conringius in Tractatu de Finib.

Imp.

Imp. Germanici proposuit, & partim, quę ex historiis referuntur, in dubium vocavit, partim jura Imperii vindicavit. Interim tamen, etiamsi exemtiones istas concedamus, nihil obstat, quò minùs Imperium nostrum adhuc rectè Ro. appellitetur. *Probant hoc Alberic. Gentil. l. 1. de ju. bell. c. 23., Otto de I. P. c. 5. post Alciat. de formul. Ro. Imp., Anchor. consil. 419., Heig. par. 1. q. 2. n. 28. & seqq., Rumelin. ad A. B. Dissert. 1. th. 5., Limn. l. 1. de I. P. c. 4., Herm. Kirchn. de Rep. Disp. 2. Coroll. 2. confer Grot. de I. B. & P. l. 2. c. 9. §. 11. p. m. 208. & Dn. Reink. l. c. class. 2. c. 3. preprimis Dn. Dan. Otto. ap. Arum. Discur. Acad. vol. 5. Discur. 2. c. 5. p. m. 66.* Quicquid etiam Bodin. *in method. hist. c. 7. & Francisc. Irenic. l. 3. c. 9. in exegesi Germania, & P. Costalius Adversf. par. 1. ad l. de quib. 32. ff. de LL.*, aliive in contrarium incautè proferant. Illi enim, *Wurmf. Exerc. I. P. 1. th. 10.*, qui propter Romã avulsam Imperium nostrum Romanum dici posse negant, illud à murô ac ædificiis potiùs, quàm à dignitate, præeminentia, felicitate ac virtutibus deducere volunt. Non certô locô Imperium circumscribitur. Ibi, ubi Imperator, Roma est. *confer Dn. Heig. l. c.* Hâc de causâ ipsi etiam Byzantini Principes Rom. titulo sese nunquam abdicarunt, *veluti apparet ex l. 35. C. de inoff. test., Nov. 1. pr., proœm. I. & pl. Const. Just. vi. Dn. Freber. l. c. l. 1. c. 11.* Romanum Imperium quartam illam, de quâ Dan. *in c. 2. & 7.*, Monarchiam esse verum est per ea, quæ suprà diximus *in c. 4. (vi. omnino D. Gottfridum Meisnerum, Avunculum nostrum jugiter nobis ætatem devenerandum, in Discur. quod. de quatuor Mon. Witteb. olim edit. c. 2. in fin. & c. 3. q. 1.)* Verum etiam est illud Ro. Imperium ad Germanos per Carolum & Ottonem M. Deo itâ jubente translatum esse, *vi quæ nos l. c.* Verissimum ergò, quòd non hodie tantùm, verùm etiam tam diu Romano Germaninco Imp. titulus Rom. debeatur, quàm diu duratura quarta à Daniele prædicta Monarchia. Atqui ista minimè peritura est ante supremum mundi diem, *ceu monstrat ex c. futuram 12. q. 1., Osiand. in not. ad Dan. c. 2., Gerhard. loc. de Magistr. Pol. c. 3. sect. 3. n. 149., Waremund. ab Ehrenberg de fœder. c. 2. n. 148. Cluten. in syllog. rer. quotid. conclus. 1., & Besold. de jurisd. Imp. Ro. c. 3. Dn. Reink. d. l. class. 2. c. 1. n. 3.* Sunt enim Chiliastarum (*qui sic dicti, quòd fore adhuc aliud universale Imperium, quod mille annos duraturum, docuerunt*) opiniones vanissima somnia. *uti & Anabaptistarum*

rum ac Weigelianorum. vi. Dn. Besold. synops. I. P. par. 2. c. 1. Gerit insuper Imp. Ro. insignia, aquilam scil. *Dn.* König *l. c. c. 19. n. 11.* Ast verò insignium identitas ostendit ejus esse rem, qui insignia illa habet. *l. 1. C. de his quæ pæn. nom., l. 1 C. ut nemo priv.* & per signum cognoscitur signatum, *l. quod si § fin. ff. de peric. & comm. rei vend., l. stigmata. C. de Fabric.* Accedit, quòd Principes omnes universi orbis Christiani (*quod nunquam credo fieret, illi nisi nostrum Monarcham perpetuò Romanum judicarent*) Imperatori nostro primas libentissimè ubique utique cedant. Propterea præter Imp. nostrum neminem clausas coronas portare, annotat *Guyon tom. 2. l. 3. c. 26.* Prius *ex Cassiodor. 1. Var. 1. post alios, Joann. Dauth. contr. Epopsin. Bernard. Zieritz. de Princip. prærog. Georg.* Schönbornern *l. c. c. 6., Buxd. ad A. B. §. 29. lit. E.*, Dominus Besoldus obtinet *de session. prærogat. c. 2. n. 2. De fœdissimô hâc in re Bodini lapsu sibi ipsi fœdissimè contradicentis consule Dn. Besold. Op. Pol. Differt. de Maj. in gen. c. 4. n. 4. vi. Bod. de Rep. l. 1. c. 8. n. 87. & c. 9. eod. l. n. 145.* Alios, quorum oculos tantum glaucoma, quo minus veram Imperatoris nostri majestatem perspicere possint, obsedit elegantiùs refellit Georg. Schönborner *l. c. c. 5.* Alciatum *in l. 1. §. veteres. ff. de acquir. possiss.* refutavit Zoannettus *de Ro. Imp. q. Num. hod. sit Ro. Imp.* Etiamnunc ergò meritò de Imperiô nostrô in Const. Imp. legitur, das Heilige Römische Reich Teutscher Nation, & Imperatores moderni Romanorum Impp. in mandatis suis sese meritò prædicant. *vi. prolixè disputantem Illustrem Dn. Bœclerum in Discurs. de S. R. Imperio. confer Dn. Besold. Synops. I. P. par. 2. c. 1.* Præmittendis illis de Imperiô nostrô præmissis jam ejusdem quis omnino status sit, quantum per propositum nostrum licuerit, omni operâ nos indagaturi sumus. Sed certè perdifficilis hîc JCtorum & Politicorum quorundam conflictus est, & tam variæ pugnantium dantur copiæ, ut, quibus nobis accedendum, vix videamus. Alii Reip. nostræ statum esse Aristrocraticum mordicùs defendunt. *Illi sunt præprimis Bodin. l. 2. in meth. hist. & de Rep. l. 2. c. 1 & 6. ac passim., Tilem. vol. 1 Disp. 2 th. 41. Kubach. cent. quæst. Illustr. Dec. 1. q. ult., & Paurm. l. c. l. 2. c. 2. n. 9.* Alii prorsus Monarchicum *Vultej. in epist. dedic. comment ad t. C. de Jurisd. Besold. synops. I. P. d. c. 1. p. 2. ex Arum. Discur. Acad. vol. 1. Disc.*

Disc.1. vi. Reink. l.c. class. 2. c.2. quem nonnemo, qui à Cellar. Pol. *l.2. c.2. n. 16.* citatur, in discursu de status & administrationis Imperii Rom. formâ hodiernâ acriter defendere allaborat. Alii, Monarchicum esse, sed administrationem habere Aristocraticam. *vi. Cothm. in C.l.1. t.1. q.1. n.10. cui accedere quodammodo videtur. Reink. l.c. n. 142.* Alii. planè ex Monarchiâ & Aristocratiâ mistum esse. Sunt, *Dn. Daniel Otto ap. Arum. in Discur. Acad. vol. 5. Discur. 2. c.7. p.m.74. & quos ille ibidem allegat., Clapmar. de A.R.l.5.c 20., Besold. class 1. Disp. 8. n.5., Cluten. in syllog. rer. quotid., Mat. Borti. in praecogn. jurup. Germ. §.5., Aut. disp. de ju. Principat. §.10. & 11. Ant. Coler. de ju. Imp. Germ. §.30. & seqq., Dieter. de summ. summ. Imp. pot. §.5., Syring. de pace relig. §.14., Bart. Keckerm. Disp. Pract. ult. q.12.* junge Schönborners *Pol. l.1. c.16., Huraldum. l.1. de Offic. Reip. c.3., Velsten. Decad. 7. §.6., Crug Colleg. Pol. Disp 4. § 116 & seqq., Carpz. de L.R. G. c.13. sect. 9. n.10., & Balthas. Cellar. l.c. c.16. n.24.* Mistam esse Remp. nostram docent, *Limn. J. P. tom.1. l.1. c.10. & Arnis. de Rep. l.2. c.6. sect.5.*, sed ità, ut praedominetur Aristocratia. Nos, ut tribus saltem, quae inferiùs asserturi sumus, Reip. equidem nostrae Monarchiam Aristocraticis conditionibus in quibusdam quodammodo temperatam esse, verùm, cùm à potiori denominatio fieri debeat, *l. quaeritur. 10 ff. de sta. hom.* & semper, quod magis obtinet, spectetur. *l.3. ff. de LL.*, digniusve ad se trahat minus dignum, *arg. §. si quis. I. de R. D.*, sciscitanti, quis Imperii nostri status, Monarchicum esse rectè responderi, planè statuimus. Et quidni? Praesertim cùm Imperator noster non pauca jura majestatica sine ullô Procerum consiliô exerceat, & omnino graviora in nostrô Imp., *Dn. König l.c. c.20. n 124.*, sint, quae Monarchiam, quàm quae Aristocratiam, arguant. Debitum robur thesis nostra ex succinctâ & eorum jurium, quae Caesaris Ordinumq; communia, & eorum, quae Caesaris propria reputantur, ejusq; solius cognitioni ac autoritati reservata, recensione capere optimè poterit. Ità enim facilius accipiemus, quot nominibus Electorum, & Statuum jura, quae Aristocratiam urgere videntur, Imperatoris nostri majestas superet. Dissentientium à nobis argumenta confutare hâc dissertatione nec volo, nec possum, quia nimis longum. *Arum. Discur.1. vol.1. de I.P. plurimis respondit.* Unicum illud moneo, quòd omnium

absurdissima eorum, qui cum Bodino faciunt, opinio sit, & planè illius in cerebrô genita, quem

Bœotum in crasso jurares aëre natum.

Rejiciuntur ab Ottone l. c. & ex parte à Cellar. post Crugerum & alios. Jura Imperatoris ac Ordinum communia (comunia idèo, quòd neq; ille horum sine consensu, neq; hi sine illius, ea usurpant) dicuntur. I. BELLUM FACERE. *vi. Sixtin. de Regalib. l. 2. c. 1. n. 20. Arnold. Clapmar. de A. R. l. 1. c. 20. Melchior. Goldast. in Pol. Imp. par. 2., Heig. l. 1. qq. Ill. q. 12. n. 29., Eli.* Schrödern *in Delin. ju. belli conclus. 2., Denasi. in jure Cam. §. Cæsaris in Imperio eminentia, & seqq. Dn. Wurmf. l. c. §. 9., Decret. pacific. Wormat. 1495. t.* Die Königliche Majestät. in verb. auch sollen wir und unser lieber Sohn Ertzhertzog Philippus, auch unsere Churfürsten/Fürsten/und Stände des Reichs ohne wissen und Willen jährlicher Versamlung keinen Krieg oder Fehde anfangen &c. *confer pacif. Carol. V. A. C. 1548. t.* Dieser Landfried / *Decret. pacif. Wormat. 1522. t.* Obgemeldete Ordnung. *confer artic. Caroli V. ap. Sleid. de sta. Rel. l. 1.* Etenim falsò soli Imperatori Martin. Steph. *2. de jurisd. c. 1. memb. 2 n. 50.*, König *l. c. n. 6.*, & complures alii, jus belli & pacis tribuunt. Ad eam sententiam ipsos duxit autoritas legum Ro.; sed perquàm incongruè. Siquidem, *uti post Arnis. l. c. n. 68. Dn. Besold. Differt. de sta. Reip. mist. c. 2. n. 3. vult,* non ex jure Latinô legibusq; Rom., sed fundamentalibus hodierni Imperii sanctionibus de potestate Cæsaris rationandum est. Cùm multum intersit inter id, quod fuit, & illud, quod nunc est, *l. 98. §. 8. de solutionib.*, atq; jus Ro. ratione, non imperiô nos liget, *Tilem. vol. 1. Disp. 1. §. 34. confer eâ de re l. c. Paurm. 1. c. 6. n. 23., Besold. Discur. de jurisd. Imp. Ro c. 10., Coler. sect. 1.* Nec quicquam, *Arnis. l. c. n. 127.,* pro Stephanô facit t. 15. par. 2. Ordin. qui desumptus est ex recess. August. 1555. §. Wo sich aber. junct. §. Wo aber. & §. So ferne sich aber. ubi est, si quis ducat exercitum Imperatoris aut Regis *Rom.*, transitum illi non denegandum: quippe aliud conscribere, aliud est conscriptum ducere exercitum. II. FOEDERA PANGERE. *d. capitul. Caroli V. ap. Joan. Sleid. l. c., d. decret. pacif. Wormat. 1495. d. t. in verb.* Noch einig Bündnüs oder Einigung mit frembden Nationen oder Gewalten machen. &c. *conf. Const. Imp. Colon. A. C. 1512., Wormat. 1521., Norimb. 1522., quæ confirmatur in*

comitiis Spirensibus 1526., §. Zum andern. *item in comit. Aug. 1530.*, in comit. Spir. 1542. § Und als wir auch. *junct. §. seq. in comit. Aug. 1548.* §. Derohalben wollen / *& ali. eod. A. confirmata ibidem postea A. 1551. confer Thuan. l. 2 Hist. & Dn. Bened. Carpz. l. c. c. 6. sect. 1. n. 21. ubi citat Alberic. Gentil. de ju. bell. l. 1. c. 3.*, *Warem. ab* Ehrenberg *l. 1. de fœd. c. 2. n. 32.*, *Andr. Gail. de pac. publ. c. 4. adi quoq; Schrad. de feud. par. 10 sect. 7. n. 30. lege artic. 10. Capitulatio. Leopoldi.* auffgericht zu Franckfurt A. 1658. Wir sollen und wollen auch für uns selbst / als erwehlter Röm. König / in des Reichshändeln keine Verbündnüs oder Einigung mit frembden Nationen / noch sonsten im Reiche machen / wir haben denn zuvorhero der Churfürsten / Fürsten und Stände Bewilligung hierzu erlanget &c. III. LEGES GENERALES PER TOTUM IMP. VALITURAS CONDERE. *Dn. Wurms. l. c. ex comm. clausʃ. recess.* Als haben wir uns mit denen Ständen / und sie wiederumb sich mit uns folgender massen verglichen. *& ex Const. Frider. I. Imp. clausʃ. de incendiar. actum Norimb. in præsentiâ Principum, consilio & consensu eorundem*, *Dn. Besold. A. Discur. de sta. Reip. mist. d. n.*, *ubi allegat Francisc. Burckard.* in der Freystellung. *l. 3. c. 14.*, *Lehm. l. 2. c. 124.*, *Paurm. 2. c. 2. n. 50. &c.*, *& Gerlac. Buxdorff. Differt. ad A B. th. 6. Hinc etiam in nomen* Reichs-Abschiede *hodiernæ leges transierunt. Matth. Steph. de jurisd. l. 2. par. 1. c. 1. membr. 2. Maximil. I. Imp. easdem vocat*, seine und des Reichs Ordnungen / in Const. A. 1500. M. Sept. c. Daß der Hauptman. in fin. Liquescit, quod diximus, porrò quoq; ex illis Caroli IIII. in præf. *A. B. (quam quidam minus ritè caput primum constituunt:)* in solenni curiâ nostrâ Norimbergensi, assidentibus nobis omnibus Principibus &c. vi. Const. Caroli V. Wormat. 1521. præf. in fin., & in fin. subscript. So haben wir mit einmüthigen Rath und Willen / auch Zugeben und Annehmen der Stände / allhier versamlet beschlossen. Decret. Spir. de A. 1526., Decr. August. d. A. 1548. & 1551, multaq; alia. *confer Joach. Clut. l. c. concl. 21.*, *Anton. Coler. de ju. Imp. Germ. sect. 18. & Joan. Limn. de ju. publ. l. 1. c. 10. n. 32.* IIII. VECTIGALIA NOVA ERIGERE, VETERAQ; AUGERE. *Henr. Bocer. de Regal. c. 2. n. 184.*, *Paurm. l. 1. c. 4. n. 7.* R. A. de A. 1576. §. Weiter sind wir auch. *Dn. Reink. de R. S. & E. l. 1. class. 2. c. 2. n. 18. & n. 143.*, *Besold. l. c.*, *Carpz. l. c. c. 8. n. 10. & seqq.*, *eod. c. sect. 2. n. 1.*, *& sect. 1. n. 13. & 14. ex Thom. Mich. (ipsô citante) de jurisd. concl. 11.*, *Sixtin. de Regal. l. 1. c. 2. n. 43. & c. 4. n. 29.*

n.29., Dieter.de sum.Imp.pot.concl.139. Buxdorff.ad A.B.t.9.concl.51., Casp.Glock.de contrib.concl.7., Heig.l.c.q.8 n.7. vi.artic.21.d.Capitul. Leopoldi Imp.in verb. Wir sollen und wollen auch &c. keinen Zoll von neuen geben/noch einige Alte erhöhen oder prorogiren lassen/auch vor uns selbsten keinen auffrichten/erhöhen oder prorogiren, es seyn denn die benachbarten und interessirenten Stände/und dero erfodertes auch in gebührende consideration ziehendes Gutachten vorhero darüber vernommen/und hernach aller und jeder sieben Churfürsten Wissen und Willen zulassen/und CollegialRath mit einhelligem Schluß/also/ und dergestalt in diesem Stück vorgangen/ daß keines Churfürsten Wiederrede oder dissens dagegen. &c. V. HOSTEM PUBLICUM TOTIUS IMPERII ALIQVEM DECLARARE. *Itâ suadent disertissima d. Capitul. Leopold. artic. 28. verba:* Wir sollen und wollen auch fürkommen und keines weges gestatten/daß hinfüro jemand hohen oder niedern Standes/Churfürst/Fürst/Stand/oder anderer/ohne rechtmässige und genugsame Ursach/auch ungehört/und ohne Verwissen/Rath und Bewilligung des Heil. Reichs Churfürsten/welche sich des Wercks nicht theilhafftig gemacht/in die Acht und Aber-Acht gethan/gebracht oder erkläret/&c. Quàm magnum itaq; errorem errent, qui soli Imp. jus attribuunt imperialis banni, proposita illa possunt ostendere. *Sunt precipui, Gail.l.1. de pa.publ.c 6.& 11., & l.2. observ.130. n.13., Heig.par.1.qq. Illust.q.9.n.43. ex* Landrecht *l.3 art.55. Sixtin.l c. c.4. n 8., Pistor. quæst.26.par.1., Matth.Col. par.1. Decis.108. n 55., Paurm. de jurisd.Imp.Ro.l.2. c. 6. n.228., Besold. l.c. de ju. Maj. c.5.n.7. Reink. l.c. n 147. & seqq., Paul Matth.Webner. Pract.Observ. in verb.* Acht*.p.m.5., Dauth de testam. n. 211., & Joan. Oldendorp. class.1.Act.2.§.per bannum. Illis nuper accessit Dn.Becker. in synops. I P. l. 2. c. 4. n. 7. p.m. 65. Dn.Carpz. de L. R. G. c. 9. sect. 9. & 10. exemplis constabilivit thesin nostram.* Itâ Fridericus I. Sobieslaum, Bohemiæ Ducem, A. C. 1178., *Dubrav.l.13.Hist.Bobem.fol. 105.*, & Henricum Leonem Bavariæ Ducem proscripsit. *Spangenb.in Chron.Sax. c. 242. A. 1180.* De Cunrado III., quomodo Henricum Superbum banno subjecerit, jam suprà circa fin. c. 4. retulimus. Itâ publicô Principum & Ordinum consensu Otto IIII. Ottonem Wittelsbachium, Comitem Palatinum Rheni, ob parricidium in Philippo III. Imp. patratum, imperiali bannô affecit. *Cruf. in Annal.Svevic.par.2.l.1*.

Eodem

Eodem modô Ottonem alium etiam Rheni Palatinum, & Bavariæ Ducem, Fridericus II. Imp. A. 1228. *Aventin. in Annal Boj. l. 7.* Ceterùm banni in comitiis vel aliô m. decreti sententiam solus Imp. & Camera Imp. executioni mandat. *vid.* des Landfriedens *Wormat.* A. 1521. t. Die pœn aller Friedbrecher. & Recess. Aug. 1548. t. Die pœn der Friedbrecher. & t. Von pœn der überfahrer dieser Ordnung. *Recess.* Aug. de A. 1555. Ordinat. Cam. par. 2. t. 9. §. So jemand. Differre itáq; mihi videntur bannô dignum aliquem judicare, & bannitum, vulgò dicitur, publicè proclamare aliquem ac pronunciare cum singulari ritu. Illud antecedens, hoc consequens est. Illud & Status & Imp. possunt, hoc hic solus. Et credo ego, quòd non nulli autorum, dum Imperialem bannum soli Cæsari asscribunt, minùs rectè prius cum posteriori, posteriusq; cum priori confundant. VI. JUS RELIGIONIS ORDINANDÆ. *Arnis. l. c. n. 131. ex Decr. Aug. A. 1555., Decret. ibid. 1530., Ratisbon. 1532. & 1541., Spiræ 1541., & 1544., Wormat. 1545., Aug. 1551., & Ratisp. 1557.* VII. AUREAM BULLAM LIMITARE. *Carpz. l. c. c. 3. sect. 3. n. 5. & seqq. ex t. 12. §. 2. A. B.* Namq; nihil tam naturale est, quàm eod. modô aliquid dissolvere, quô colligatum. *l. 35. ff. de R. I. Arum Discur. 1. θ. 7. ad A. B.* Atqui consilio, atq; consensu omnium Statuum erecta. *arg. pr. A. B.* Recessum autem est jam ab A. B. in eô, quòd Elector Moguntinus, cui per t. 4. A. B. ultima in electione vox tributa, in Caroli V. denom. primam habuit. *vi. Joan. Sleid. de sta. Rel. l. 2, Georg. Sabin. in hist. de Elect. & coronat. Caroli V., & Hartm. Maur. de Elect. Caroli V.* VIII. COMITIORUM TEMPUS ATQ. LOCUM DESTINARE. Militant hôc locô adversùs Carpz. qui id solius esse Imperatoris affirmat *l. c. c. 5. sect. 6. n. 19.,* expressa d. Capit. Leopoldi Imp. nostri Augustissimi artic. 17. ibi: Und sonderlich keinen Reichstag ausserhalb des Reichs Teutscher Nation / auch ehe und bevor wir dazu umb der sieben Churfürsten Consens und Verwilligung durch sonderbare Schickung angehalten/und uns mit denenselben so wohl der Zeit als Wahlstatt wegen verglichen. &c. *confer Georg* Schultzen *in synops. ju. feud. c. 7. n. 112. ubi hoc evincit ex Paurm. de jurisd. c. 2. n. 19., Matth. Steph. de jurisd. l. 2. p. 1. c. 1. n. 11., Decretô Ratisponensi H. 1576. verb.* Als haben wir mit Rath und Beliebung &c., *decret. Aug. A. 1582. & communi epistolarum Imperatoris, quibus Satus ad comitia vocantur, formula:* Wenn denn sampt uns des Heil. Reichs Churfürsten/ nach

reiffer stattlicher Erwegung unvermeidlich und unůmbgånglich zu seyn befunden/ einen allgemeinen Reichstag anzustellen / dazu uns wohlgemeldete Churfürsten einhellig ihren Consens dem Herkommen gemåß unter Ihr Liebden Handschrifft und Siegeln gegeben/die Bestimmung des Tages heimgesetzet/ und so viel die Wahlstadt betrifft/ ihnen unsere und des Reichs Stadt N. umb erhebliche Ursachen gefallen lassen &c. VIIII. COLLECTAS INDICERE. d. Capitul. d. a. ibi: Auch die von dem Reiche und desselben Stånden eingewilligte Steuer und Hůlffe. &c. V. JUS MONETANDI CONCEDERE. d. Capitul. artic. 34. Wir sollen und wollen auch hinfůro ohne Vorwissen und absonderliche Einwilligung und Consens derer sieben Churfürsten / niemand/ wes Standes oder Wesens der sey/ mit Můntz-Freyheiten und Můntzstådten begaben und begnadigen. &c. XI. FEUDA, QVÆ VEL PER SORTEM NATURALEM, VEL ETIAM CIV., AD IMPERATOREM REDEUNT, CONFERRE. d. Capit. artic. 32. Wenn auch Lehen dem Reiche und uns bey Zeit unserer Regierung/ durch Todesfall oder Verwirckung eröffnet / und lediglich heimfallen werden / so etwas merckliches ertragen/ als Fürstenthůme/ Graffschafften/Stådte und dergleichen / die sollen und wollen wir ohne Vorwissen der sieben Churfürsten ferner niemand leihen/ &c. Quæ in contrarium à quibusdam afferuntur, concinnè *Dn. Rumelin. ad A. B. Dissert. 7. §. 12. p. 1. confutat.* XII. BONA IMPERII ABALIENARE, VEL ALIIS HYPOTHECÆ LOCO CONCEDERE. d. Capitul. art. 12. Zu deme und insonderheit sollen und wollen wir dem Heil. Römischen Reiche und desselben Zugehörungen nicht allein ohne Wissen / Willen und Zulassen gemeldeter Churfürsten såmptlich nichts hingeben / verschreiben/verpfånden/versetzen/&c. Et si quæ sunt alia & Imperatori & Ordinibus unà exsequenda; ut dubia Cameræ Imperialis, (*cujus sedes quæ primùm Francofurti, nunc Spiræ est. Hæc de causis matrimonialibus, & quæ fori Ecclesiastici sunt, non cognoscit* vi. Schönbornern *l. c. c. 20. Nulla etiã in ea accusatio criminalis admittitur. Mynsing. 2. observ. 98. n. 8. & 5. observ. 52. Instituta est à Maximiliano Imp. I. A. 1495. vi.* R. A. zu Wormbs *eod. A.*,) ac supplicationes super pace religionis & publicâ, decidere, decreta visitationum publicare, transferre Cameralem sedem, acta in Camera revidere &c., quæ singula exprimit Dn. Besoldus *l. c. Vultej. ad l. 1. C. de jurisd. n. 78.* CÆSARIS JURA PROPRIA SUNT I. MAXIMOS POST SE

MAGI-

MAGISTRATUS CREARE, REGES, PRINCIPES, &c. *Martin. Rumelin. Differ. Acad. A.B. th. 18. par. 1., Dn. Becker. l. c. n. 8. p. m. 67. post Arum. Discur. 1. vol. 1. de l. P. p. m. 7.* Testantur certè innumera ferme exempla. Recentiora Beck. affert exempla Baronis de Walstein/ & Comitis de Hohenzollern qui Principes creati. *confer Petr. Fritz. de Nobilit. Concl. 4.* Ab Imperatore n. nostro in Imperio omnes dignitates tanquam à fonte profluere censentur: *Sixtin. de Regal. l. 1. c. 4. n. 3., Gal. 1. observ. 30. n. 21., Grammat. decis. 46. n. 1., & Henn. Gaden. consil. 3. n. 23. Jus illud prolixè Dn. Otto ap. Arum. vol. 5. Discur. 2. p. m. 119. & seq. declarat ex Rosenth. de feud. c. 2. concl. 2. n. 3. & c. 5. q. 3. Cas. de feud. num 6.* II. DE FEUDIS REGALEM DIGNITATEM ANNEXAM HABENTIBUS COGNOSCERE. vom Fahn-Lehen oder Scepter-Lehen. *vi. Schultzen in Synops. I. F. c. 7. n. 11. ex t. 5. A. B. vers.* ausgenommen der Fürsten Fahn-Lehen/ denn derselben Lehen Vergleichnüß behalten wir einem Käiser und Römischen Könige. exclusâ prorsùs Camerâ Imp., *quod videre est in Recess. Imp. Wormat. An. 1521. §.* Ob auch Sachen fürfielen &c. ibi: Ob auch Sachen fürfielen Fürstenthüme/ Hertzogthüme/ Graffschafften &c. belanget/ so vom Reich zu Lehen rühren/ so einem Theil gäntzlich und endlich zugesprochen werden sollen/ derselben Erkändtnüß wollen wir uns hierinnen auch fürbehalten haben. junct. Ordinat. Cam. p. 2. t. 7. rubr. Wie umb Fürstenthümer/ Graffschafften &c. im Recht gehandelt soll werden. *Christoph. Besold. d. Synops. l. c. c. 2. ex t. 34. l. 2. Feud. & Reink. l. 1. class. 4. c. 19.* Hoc jus adeò extendi scribit Besold. ut locum etiam habeat, quamvis cum ipso Imperatore Vasallo lis intercedat, aut quando quæritur, an ea feuda fisco Imperatorio sint applicanda, de prohib. feud alienat. per Frid. l. 2. Feud., eò, quòd summus Princeps in propria quoq; causa judicare possit. *l. 3. ff. de his quæ in test. del., Marta de jurisd. p. 2 c. 35. n. 10.*, illasq; lites vicariâ operâ dirimendas aulico plerumq; Consilio demandare, *Rosenthal. notat de feud. c. 1. concl. n 6.* Quæ in contrarium à quibusdam adducuntur, ad solum Imperatorem non pertinere cognitionem regalium feudorum, probantia, prolixè rejiciuntur a Dn. Reinking. *l. c. ubi num. 3. ex multis Dd., ex Alciat. consil. 26. num. 7. l. 6., Rol. à Vall. consil. 22. num. 18. vol. 4., Surd. consil. 152. n. 51., Zas. de Feud. par. 11. n. 6. vers. quod & de aliis., Borcholt. c. 10. n. 3., Schrad de Feud. p. 10. sect. 2. n. 66., Gail. 1. observ. 1. n. 31. & 32., obs. 29 n. 7., Vult. de Feud. 14. lib 1., Paurm. l. 2. c 4. n. 21, Petr. Denaf. in ju. Cam. t. 141. §. 1., Goldast. de ju. & succ. regni Boh. l. 1. c. 2. n. 6. & 7., Buxd. ad A. B. concl. 62., Thom. Mich. de jurisd. concl. 28., Engelbrecht. de jurisd. concl. 117. & seqq., & Coler. de ju. Imp. Ro. sect. 23.*

Nota satis est causa Juliacensis. Scil. cùm Ducatum Juliacensem sibi peteret Elector Saxoniæ, eôq; nomine actionem instituerct in aula Cæsarea, tunc Brandenb. Elector, & Neoburgensis Palatinus regesserunt; more Imperii esse comprobatum, & sublimitatem Principũ etiam mereri, ut Imperator Pares Curiæ, h.e. alios statûs parilis dignitatis cum litigantibus sibi associare teneatur. Jus illud vocarunt das Fürsten-Recht. *de quo vi. Besold. de jurisd. Imp. Ro. q. 14.* Verùm rectissimè respondet Dn. Besold. d. *Synops. d. l.*: illa, quæ Saxoni Brandeburgensis reposuit, & nullâ lege & nullâ consvetudine firmata esse. Quòd n. Impp. Romano Germanici olim aliquoties Principes ad ejusmodi causarum dijudicationem assumpsisse leguntur, (vi. autor. der nothwendigen Erinnerungen contra informatorẽ Donavverdensem. fol. 161., ibi: nichts weniger weis man/daß in wichtigen Irrungen zwischen Churfürsten und Ständen/so grosser Consequens seyn/die Römischen Käiser vorher und noch itziger Zeit/als in der Churpfältzischen Titul/Jülischer succession/und Mülheimischen Bau &c.) ideo factum esse sciendũ est, quòd illi ferè nullos certos Consiliarios habuerunt. Principes ergò tum temporis & alii status locum, quem hodie Cęsaris Consiliarii aulici, obtinuerunt. *De illâ lite* des Fürsten Rechts *quædam habet post Dn. Limn. de I. P. l. 2. c. 9. n. 32. Dn. Nicol. Myler. de Princip. & stat Ro. Imper. c. 20. p. m. 171. ubi pro eô allegat Lehm. Chron. Spir. l. 2. c 9, Schrad. de Feud. p. 10. sect. 2. n. 14. &c.* quibus contradicunt *Thom. Mich. l. c., Buxd. l. c., Reink. l. c. 1. Carpz. de L. R. G. c. 9. sect. 12. n. 27. & Just.* Schütz *de Vicar. Imp. conclus. 14.* Certissimum est. Irreconciliabilis pene pugna autorum est in causa des Fürsten Rechts. Prodiit peculiaris de nostrâ quęstione non omnino dudum integer tractatus, cujus autor in eam quoq; decurrit sententiam, (*quam Dn. Arum. Discur. Acad. de I. P. vol. 1. Discur. 11. citat*) daß nemlich der Käiser von solchen controversiis und Streiten nicht allein/sondern mit Zuziehung Parium Curiæ der Chur- und Fürsten erkennen und judiciren soll. Illius rationibus, ut & aliorum, accuratissimè & acutè, quod solet, Dn. Arum. l. c. respondet. Indignissimum certè est illud argumentum, quô præprimis illi nituntur. Magnæ causę, *inquiunt*, magnos requirunt judices, *ex l. non distinguemus. § de liberali. ff. de recept. arbitr., l. jamdudum. C. ubi cau. sta. agi deb*: cùm verò Electores ac Principes Imperii in Imperio post Imperatorem maximi & præcipui Imperatoris consiliarii sint, *vi. artic. 17. Capitul. Ferd. III.* æqvum reputari poterit, si Imperii Principes coram

ram quoq; Principibus conveniri queant. Quasi v. ullus Principum major aut nobilior Imperatore nostro detur. *l.12.C. de legib & const. Princip.vi.omnino Dn.Arum.l.c.& th.24. Discur.17.eod. vol.,* & *vol.5.Discurs.2.c.11.p.m.126.* Et jus illud Imperatoris non tantùm de solo possessorio, sed petitorio quoq; intelligendum esse, docet Dn. Becker. l. c. Probat hoc quoq; Dn.Myler.l.1.n.14. Non obstat, quod dicit Ferdinandus in d.t.7.Ord.Cam.par.2., so einem Theil gänzlich und endlich soll abgesprochen werden. Quod quidã ad sola petitoria trahunt. Sed certè textus iste cum indistinctè loquatur, indistinctè etiam accipiendus est, uti benè monet Dn.Beck. ex Casp. Leopoldo *de concurr. Idiot.q.5.*; & dicta verba gänzlich und endlich non ad materiam ipsam, sed judicii qualitatem, & sententiæ definitionem postremam, referenda sunt. *Cubach.ap.Arum.de I.P.vol.4. Disc.31. Item idem Beck* dictum Imp. illud jus in omnibus etiam imediatis feudis, licèt minùs regalibus, locum habere, penitus adstruit, cujus rationes videsis l.c. Quid juris, si non de integro Ducatu &c., sed certa ejusd. parte controversia existat, breviter declarat *Dn.Myler.l.c.n.15.* III. CONTROVERSIAS PRÆCEDENTIÆ INTER STATUS IMPERII VERTENTES DECIDERE. *Itá obtinet contra diss Limn.de I.P.l. 2. c. 9.n.91. motum autoritate* R.A. *de A.1550.t.* Wie die Irrungen der sessionen, ac R.A.d.A.1576.§. Wenn denn die Churfürsten/*Dn.Myler. addit. ad th.12. Disser.1.par.3.Rumel.ad A.B.* Apparet ex R.A.d.A.1570. §. Zum letzten. ibi, unser Erkändtniß erwarten. ex R.A.d.A.1594.§ Letzlich. *vi.Schrader. Consil.4.n.303.,Bertram.de Comit.th.67. Itá Carolus V. ,pergit Nicolaus Myler.l.c ,hasce Principum controversias decidit.Arum.de Comit. c. 7. n. 102.,Nolden de nobilit.c.19.n.65.& seqq.,Mastrill.de Magistr.l.4.c.14.n.63. Carp de L.R.G.c 10.sect.7.n 41.qui n.42. & seqq. , sæpe Imperialem decisionem effectu destitui asserit.* IIII. PRÆSENTARE CANONICUM, QVEM COLLEGIUM RECIPERE DEBET, IN OMNIBUS ECCLESIIS CATHEDRALIBUS ATQVE MONASTERIIS PER UNIVERSUM IMPERIUM. *vi.Dn.Carpzov.l.c.c.11.sect.15.n. 21. ubi hanc in rem allegat Tob.Paurm.l.1.de jurisd.Imp.R.c.4 n.42 ,Lancellot.in templ. omn.jud.l.1.c.2.§ 3.num.16.,Thom.Michael.de jurisd.concl.13 ,Marquard. Freher.not.ad Petr.de Andlo l.2.c.6 ,Regnep.Sixtin.de Regal.l.1. c.2.n.56 , Restaur.Castald.de Imp.q.100.n.14.,Specul.in t.de preb §.restat.n 7.* Quod jus non ex indultu aut privilegio Papali, prout opinatur Andr. Gail.2 *observ.155.*, sed ex præeminentia superioritatis, adeoq; pro-

 prio

prio ac regio nomine Imp. debetur, *juxta Dn. Carpz. l. c. n. 22.* V. UNIVERSALEM IN TOTO IMPERIO JURISDICTIONEM HABERE, ET IN CAUSIS, ET PERSONIS UNIVERSIS. Hoc deducit Dn. Carpz. *l. c. c. 9 sect. 10. n. 13. ex Jacob. Menoch. l. 2. praes. 4. n. 14. & seq., Parm. l. c. 4. num. 20. & seqq. Carol. Tap in rubr. de Const. Princ. c. 4. num. 11. confer Dn. Wurmsl. l. c. Anton. Fab. in consult. de Ducat. Montisferrat. pro Duce Sabaud. par. 1. p. 40., Andr. Gail. de pa. publ. c. 11. & 2. obs. 56., Covarr. 3. Var. Resol. n. 6., Vasq controvers. c. 5., Lancellot. l. c. c 1. §. 1. & §. 4., Zach. Vit. de Exempt Imp. concl. 1., & Nicol. Everh. Jun. consil. 7. n. 20. & seqq., junct. consil. 41. n. 8. arg. A. B. t. 2. circa med.* & R. A. zu Augspurg. §. und dieweil wir num. VI. CONCEDERE ACADEMIAS ERIGENDI JUS AC STUDIA UNIVERSALIA. *Dn Dan. Otto ap. Arum. vol. 5. Discur. 2. c. 24 ex Zaspar. 5. Feud. n 14. Ferrar. Montan. l. 2. Feud. c. 1. & l. 5. c. 7. Claud. Seyssell. specul. feud. c. Qui feud. dar. poss., Nic Mozz. de nat. feud. n. 24., Pruckm. ad rubr. quae sint Regal., c. 3. n 2, Schneidew. de feud. par. 2 n. 28., Ordin. Cam. p. 1 t. 3.* §. deßgleichen/*&c. confer Anton. de Petr. de potest. Princ. c. 13 n. 34. Herm. Kirchn. de Rep. Disp. 2. coroll. 4., & Rosenthal. de feud. c. 5. concl.* VII. GENERALE RELIGIONIS CONCILIUM HABERE. Hoc Arnis. l. c. n. 132. ad reservata Impp. refert. Recipit Carolus V., *inquit,* promotionem generalis concilii Decret. Norinb. 1524. §. als auch obbe gedacht. in praefat. interim. & Principes supplices à Caesarea Majestate expetunt, ut concilium generale indici procurare velit, in Comit. Spir. An. 1526. §. und ernstlich & A. 1529. §. und anfänglich, quasi potestatem indicendi concilia, quae ipsi jure communi competit exemplo primorum Impp. soli Caesari integram relictam velint. VIII. NUNDINAS UNIVERSALES CONCEDERE. *Joan. Azor. Instit Moral l. 10. c. 7 par. 2 tom. 2.* Ita Fridericus II. nundinas antea Moguntinae habitas Francofortum transtulit. *Goldast. tom 3. Const. Imp. 1. Crus. l. 5. c. 5. p. 3. Annal. Svev. vi. Dn. Myl. add. ad Rumel. Dissert. 3. par. 3. th. 18. ad A. B. ubi quam plurimos autores eo de regali allegat. vi. Dn. Beck. l. c. n. 20. ex Matt. Steph. de jurisd. l. 2. p. 1. c. 1. memb. 2. n 98., Sixtin. de Regal. l. 1. c 6. n 31., Gail. 2. observ 69. n. 24. 25* Quanquam, id quod l. c. Beckerus notat, Imperator haut facilè inauditis vicinis civitatibus conferre soleat ejusmodi nundinas; *id quod Regn. Sixtin. l. c. in aula Imperatoris observasse se testatur. vi. Gail. l. c.* VIIII. STAPULAS ERIGENDI FACULTATEM CONCEDERE, SIVE EMPORIA, Staff- oder Stapel-gerechtigkeit/ freye Niederlage; ita ut vectores novas vias quaerere haut possint.

Dn-

Dn.Beck.l c.n.18.ex Maul.de jur.conduct c.3.n.21., Cons Marp.vol.2.cons.62. qu.4.5.& Dn.Besold.Thesaur.Pract.verb. Staffel-Gerechtigkeit.*vi.Wehn. Observ. Pract. in verb.* Staffel-Recht. p. m. 449. ibi: in Rheno fluviô seynd unterschiedliche Staffeln/*ubi multa leges*. NB. Staffel-Güter distinguuntur von Meßgütern/so nicht staffelbahr &c. Ejusmodi privilegiô gaudent Colonienses, Moguntini, & Spirenses. Quàm accuratè privilegiati ita jus suum tueantur, disco ex Spirensium quâdam actione, quam Paul Matth. Wehn. refert l.c. Videlicet cùm aliquando Elector Palatinus Rheni Ann. 1575. in Oppenheim ejuscemodi jura der Staffel-Freyheit cœpisset usurpare, ipsi statim Spirenses obtentô mandatô Cæsaris aliquô pœnali sine clausula inhibuerunt. *vi. Gylm. to.2.Symph.par.3 t.18.fol.338.* Marckrecht aliud est, quod nullô m. cum Staffel-Recht confundi debet. X. JUS CIVITATIS CONCEDERE etiam ad reservata Imperatoria referunt communiter. Nemini n. absq; Cæsaris consensu, ad minimum tacitô, *Valas.in l. Imperium. de jurisd.n.73.* civitatis constituendæ jus esse volunt: & eâ non interveniente constituta, nec civitas, nec jura habere civitatis putatur. *Innocent.in cap Ecclesiarum n.1.de offic.ordin.* Ità Fridericum I. Imp. Casalensibus jus civitatis habendæ dedisse, scribit *Natta conf.636.n.100.vi. Webner l.c.in verb.* Stadt-Recht / ubi deferendi illud jus annumerat denen Käiserlichen reservaten und Käiserlicher Hoheit. Maximil. I. Imp. A.C. 1514. ità rescripsit Alberto, Comiti Mansfeldicô, qui vico cuidā prope Islebium jus civitatis dare volebat: Weñ nun dir noch jemand anders nicht geziemet/ Stadt-Recht oder anders/das der hohen Obrigkeit ohne besondere Erlaubnüß aufzurichten/so empfehlen/&c. *Thom. Michael de jurisd.th.12.lit.C.vi.Obrecht.de Regal.th.190.confer Arum Disc.2.vol.5.* Et si quæ alia sunt, quæ inter reservata Imperatoria ab auctoribus referuntur v.c. summa Imperii Prætoria instituere, *vi.Dn. Beck. l.c.n.9. multa doctissimè disserentem*; universales postas instituere, *multa Reink. l.c.ex Mich.de jurisd.concl.12., Sixtin.de Regal.l.2 c.13.n.42.* Principum ac Imp. statuum postæ, ad differ. der Reichs-Posten/dicuntur Landposten; totaliter famæ restituere per universum Imper., *Rosenth.de feud.c.5. concl.2 n 4 ex C.de sent.pass., Bod.r.de Rep.c.10., Thom.Mich.l.c.concl.11., Sixtin.l.1.c.2.n.20., Gail.de P.P.l.2.c.19.confer c.2.par.2. Besold.Synops.l.P.* creare Comites Palatinos, Doctores, &c. *vi. Arum. Disc. 2. vol.5. &c.* Jam ad statum. Liquescit ergò ex dictis meis, quot parasangis à statu merè Aristocraticô noster Reip. modernus distet status, & quàm

 pro-

prope potius Monarchico idem accedat. Status Aristocrat. communiter definitur, quòd sit nihil aliud, quàm paucorũ, ex æquô potentia & gubernatio. *Arum. Disc. Acad de I.P. vol. 1. Disc. 1. ex Bod. l. 2. de Rep. c. 1., & Clapmar l. 5. A.R. c. 20., & Melch. Jun quæst. pol. 1.* Æqualemne ergo cum Imperatore nostrô Imp. habent Ordines potentiam? Eâdemne cum eôdem iidem autoritate pollent? Sanè ū, tantum abest, ut sibi tantum Status Imp. arrogent, ut potiùs Cæsaris (quem Dominũ suum Clementissimum utiq; vocant, unser aller gnädigster Herr. R. A. zu Augspurg. de An. 1525. ibi; unser aller gnädigster Herr.) subditos, & humillimos observatores in literis ad Cæsaream Majestatẽ datis ipsos sese appellitent. E. Käis. Maj. unterthäniger *N. vi Hortled* in Reichshandlung *l. 4. c. 7. n. 34., Syring. de p. relig. concl. 14., Sixtin l. 1. de Regal. c. 4 n. 8. vi. omnino Dn. Myl. de Princ. & Stat. Imp. c. 93. per tot.* Hinc toties omnium Ordinum obedientiæ atq; subjectionis vox in Recessibus legitur, ut & aliis in literis ac supplicationibus, quas illi Imperatori mittunt. Const. d. A. 1521. t. Handhabung des Frieden. §. darauff befehlen. ibi: bey Gehorsamb. & in ead. t. welcher ümb Friedbruchs willen. §. und darauff. R. A. zu Regenspurg. 1530. §. und vernen. ibi: und mit unserer Gehorsamen Churfürsten/&c. gemeinem zeitigen Rath. &c. R. A. zu Wormbs 1521. §. und die weil wir. ibi: und zu unterthänigen Gefallen/&c. R. A. 1564. §. haben sie. ibi: uns zu aller unterthänigsten Gehorsamb. item in aliâ Const. eod. a. § darauff auch. / R. A. 1566. §. wiewol denn. ibi: uns zu aller unterthänigsten Gehorsamb eingelassen. / R. A. zu Wormbs. 1521. rubr. Ordnung des Landfriedens. §. und darauff befehlen wir allen und jeden obgeschriebenen. ibi: bey den Enden und Pflichten/die ihr uns von des Reichs wegen insonderheit gethan/und bey dem Gehorsamb/den ihr uns als Römischen Käiser schuldig seyed/&c. Hinc omnes Imperatori fidelitatem jurant, quod apparet ex formula homagii, quod exhibet Watemun. ab Ehrenberg *de fœder. l. 2. c. 1.* dem Röm. Käiser und dem Reiche treue/hold/und gehorsamb zu seyn. *vi. Andr. Gail. de Arest. c. 7. n. 11., Gædd. in Resp. de Baron. Vallend. n. 479. vi. Rusdorff. in Vind. Palat. c. 23. n. 28. & quos Dn. Myl. l. c. affert c. 92., qui formulam juramenti maximam partẽ exprimunt, Sigon l. 7. de Reg. Ital. & Limn. de I.P. c. 7. l. 4. n. 36. & 27.* Quomodo juramentum præstetur, exponit Dn. Myl. cod. l. n. 5. Si in privato Imperatoris conclavi fidelitas juratur, præsertim per Procuratorẽ, tactô librô N. Testamenti, & additô osculô gladii peragitur sacrum. Fit etiã devotè, humiliter, cum debitâ reverentiâ, capite nudato, deposi-

positis armis, ac auff den Knien/ *ex gl. c. ux. §. fœmin. im. 2 feud. 3. Zas. de feud par. 7. n. 13, Schrad. par. 6. c. 1. n. 19. & Limn. d. c. 7. n. 37.* Quod observatur, *pergit Dn Myler,* sive coram Imperatore, sive coram Consilio aulico, sive in propria persona, sive per Procuratorē feudi recognitio petatur. *vi. Rosenth. de feud. c. 5. concl. 13., Muscul. de success. membr. 1., Besold. de appellat. c. n. 20., & Differt. Pol. de ju. Maj. c. 9. n. 3., Otto in Disc. de maj Imp. & Imperat. p. 39., & Gail. l. 1. O. 30. & Dn. Carpz. de L. R. G. c 1. sect. 1. sect. 8. n. 11.* Præterea, quot nominibus Cæsari singuli Reip. nostræ Ordines subsint, apparet quoq; ex mandatis, quibus Imperator omnib9 Imperii Statibus indistinctè, & quidem ex plenitudine potestatis (*id quod Monarchæ esse vel ipse Bedinus, iniquissimus iste Monarchiæ nostræ derisor, l. 2. de Rep. c. 2., judicat*) imperat. Ut pauca, unam saltē Constit. ob oculos ponem9 nostros, ex qua, quod ego statuo, clarissimum fiet. Est itáq; d. de A. 1521. Ordnung des Landfriedens zu Wormbs. in pr. ibi: Enbieten allen und jeglichen / unsern und des Heil. Reichs Churfürsten/ Fürsten/ Prælaten/ Graffen/ &c. unsern und des Reichs Unterthanen/ &c. in ead. t. Handhabung des Friedens. §. Darauff befehlen wir allen und jeden obgeschriebenen/ euch auch hiemit aus Röm. Käys. Macht/ bey den &c. und bey dem Gehorsam/ den ihr uns als Römischen Käyser schuldig seyet/ auch bey Verlust aller Gnade/ Privilegien/ und Rechten/ so ihr von uns/ und dem Heil. Reiche / oder sonsten habet/ ernstiglich und festiglich gebietend/ daß ihr diesen obgeschriebenen Frieden/ und unser Gebet/ &c. vi. R. A. zu Speyer. 1529. t. Mandat wider die Wiedertäuffer. §. Deßgleichē. R. A. 1530. §. Und dieweil. ibi: Demnach gebieten wir von Röm. Käys. Macht und Vollkomēnheit/ Churfürsten/ Fürsten/ &c. & circa fin. als lieb einem jeden sey/ unsere und des Reichs Ungnade. &c. R. A. 1542. & R. A. 1567. quinimò imperat omnib9 Imp. sub certâ interdum ac denominatâ pœnâ. Reform. guter Policey zu Augspurg. de. A. 1530. t. Von theuern zehren bey denen Wirthen. §. Und damit. ibi: so gebieten wir allen Churfürsten &c. alles bey pœn zweyer Marck lödiges Goldes. &c. sub pœna amissionis privilegiorum ac omnium dignitatum, uti suprà in d. R. A. 1521. item banni, R. A. 1542. zu Speyer. §. Würde sich aber. &c. amissionis vitæ, R. A. zu Speyer 1548. §. Damit aber nicht. Jam igitur, postquā evici, Imp. in Imperio omnibus majorem esse ac potentiorem, brevissimè argumentor. In quacunq; Rep. datur unus, cui sese omnes submittunt, quē omnes Dominum suū appellant, cui hominium omnes præstant &c. de illâ nemo sanus Statum prædicare potest Aristocraticum, multò

minùs

minùs Democraticum, ſed omnino Monarchicum. Atqui de noſtro Imperio illud verum eſt, per ea, quæ nos hactenus. E. Quòd v. Imperatoris noſtri in quibusdam quodammodo poteſtas eſt reſtricta, propterea, Monarchiam noſtram in quibusdã eſſe conditionibus Ariſtocraticis temperatam, nos dicimus. At n., *inquies*, cur non potius, Statum Ro. Reip. Ariſtocraticum eſſe, qui Monarchicis conditionib9 in quibusdã temperatus, ſtatuis? Præſertim cùm tam multa jura majeſtatica ſint, quorum ſeriem ſuprà vidimus, quæ nequaquam ſolus uſurpat Imperator. Sed ſcias, nimis adverſum eſſe Ariſtocratiæ, uni jurare fidelitatem, uni in plurimis parere, &c. Etſi in quibusdã juribus Imperator cum Imperii Statib. concurrit, facit hic illud, non ut par, ſed ut membrum præcipuum, & ferè caput, als des Heil. Röm. Reichs Oberhaupt. A.B.c.2. R.A. 1566. §. Dennach R.A. 1555. §. Dergleichen wir./ ibi: als Römiſchen Käyſer und Haupt./ R.A. 1545. §. Alſo und dermaſſen. ibi: daß wir als das Haupt. *vi. Tiber. Decian. reſp. 19 n. 12. vol. 7.* Sanè in comitiis ſolus Imp. deliberationis capitula proponit. R.A. 1564. §. Haben ſie. R.A. 1566. §. Als wir nun. *vi. Chriſtoph. Lehm. in Chron. Spir. l. 2. c. 37., Paurm. de jurisd. l. 2. c. 2. n. 31.* Ex quô ipsô, *quemadmodum monet Dn. Reink. l. c. l. 1. claſſ. 2. c. 2. n. 118.*, prædominantis in Imperiô noſtrô Monarchiæ argumentum immotum ſumitur. Huc pertinerent objectiones Bodini, Paurmeiſteri, Limnæi &c. quibus ingeniũ ſingulare ſuum & notitiam ſuam Status Germanici perfectisſimam multùm oſtentare ſatagunt: verùm cùm Dn. Arum. *per t. Diſcur. 1. Acad. vol. 1. & Daniel Otto ap. eund. vol. 5. Diſcurſ. 2., & Dn.* Liebenthal *Exerc. Pol. 8. q. 1., & Balt. aſ. Cellar. l. 2. Pol. c. 4. & 6. poſt Dn. Reinh.* Königen *&c.*, dudum ſingulis vires adeò præſciderint atq; attenuaverint, ut nunquam reſurgere posſint, meritô hôc ego locô ad illos Dd., ne actum agã, memet prorſùs refero. Longè quidem, fateor cum Jac. Lampad., ſive abruptior, ſive concisſior tractatio fuit mea, quàm & materiæ ſublimitas deſiderare videtur & amplitudo: ſed juſta rei ac fuſior executio in prolixum, qui meæ ſortis homini quàm minime convenit, comentarium exitura Academici exercitii modum indecenter atq; incongruè benè planè exceſſura foret. Ergò ſtet littore puppis. Eſto nunc cum DEO cujus immenſam clementiam in initio humillimè imploravi, hîcq; labore abſolutô piè collaudo, hæc ultima linea, & ſupremus

FINIS.